ATEITIS

Nr. 2-3

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

1930 V. D. M. VASARIO-KOVO MĖN.

TURINYS

Stasius Būdavas. Ne mergaitė — laimė su vardu . . . 65
Gražina Tulauskaitė. Fragmentas 65
M. Svyriūtė. Gyvenimo dvikova 66
Algirdas Pliūra. Aš ir žemė 66
Safo Skaudus atsisveikinimas. Vertė J. G. 66
Teokritas. Medaus vagis. Vertė J. G. 67
Paul Claudel. Dvasia ir vanduo. Vertė J. Keliuotis . . 67
A. Vaičiulaitis. Cigaras. 70
P. Šelvytis. Ožys. 73
Vyr. A. Federacijos V-bos atsišaukimas trigubo jubiliejaus proga 77
K. Pr. Venckus. Žmogaus vidus — veikimo pagrindas . . 86
J. Senkus. Jonas Jablonskis. 89
Vl. Viliamas. Iš kelionių po Rytprūsius. 94
Stud. J. Navickas. Blogio problema. 99
J. Ambrazevičius. Koks mokytojas patinka mokiniui. . . 101
V. B. Mergaitės ir mados. 105
Vl. Viliamas. Kaip mūsų vadai gyvena. Pasikalbėjimas su Prof. Dr. K. Pakštu 108
S. Zareckas. Mūsų spaudos paroda. 113
K. P. Ruseckas. A. a. Juozas Dabulevičius. 114
Mūsų veikimas. 116
Apžvalga 121
Knygos. 125
Atsiųsta paminėti 127

„ATEITIES“ Redakcija ir administracija { Kaunas, Laisvės Al. 3. Tel. 26-76 Darbo valandos 9—15.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm. 8 lt. Moksleiviams: metams 8 lt., pusm. 4 lt. Užsieniuose: metams 20 lt., pusm. 10 lt. Atskiras numeris 1,75 lt.

Ar Tamsta dar neskaitei?

Visi bet kurių praėjusių metų «Ateities» n-riai tekaštuoja po 50 centų sąsiuvinis! Tik jubiliejiniai n-riai — 1925 m. ir reorg. konferencijai paminėti 1927 m. — po 1 lt.

Paskubėkit pasinaudoti tokia reta proga ir papildyti savo komplektus arba, kas jų neturi, ir visai naujai juos įsigyti. «Ateities» kai kurių n-rių yra net iš 1911 m.

Persiuntimui tereikia pridėti 10 ct. kiekvienam sąsiuviniui.

Užsakymus nemažesnei kaip 5 lt. sumai Adm-ja pasiunčia savo kaštu.

Kreipkitės, rašykit kuo greičiau į „Ateities“ Admin-ciją, Kaunas, Laisvės Al. 3 ir mielai Jums tuojau patarnaus.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

Nr. 2-3 1930 Vytauto Didžiojo m. vasario-kovo mėn. XX

Stasius Būdavas

Ne mergaitė — laimė su vardu

Išskubėjo pietryčiu karšti atodūsiai
Su vasaros lankom žaliom —
Dabar ir Tu kita man pasirodysi,
Brangi, meili Filiom...

Kai vasara šnekėjo Nemuno pakrančiuos,
Tu buvai kasdienis mano svečias.
Aš atsimenu: Tavų akių taip bijo kančios
Ir žemelė iš grandžių tik plinta, plečias.

Tu buvai kasdienis mano draugas,
Ir manos buities Tu tiek mylėta:
Tavyje subėgo viltys, Tavyje suaugo
Ir pražydo jau iš naujo kaip gėlė ta!..

Išskrendi, Filiom, su vasara pabalusia,
Su liepos vakaro sauliabroliais kvapiais —
Dabar ir man viltis keliu tiktai pašalusiu
Ateis su žiemryčiu piktu, nualpusiais laukais.

Gražina Tulauskaitė

Fragmentas

Šiandien rytą džiaugsmas kėlės.
Šypsena išrašė skruostus.
Mirštančios pražydo gėlės
spalvomis padangių juostos.

Jaunas džiaugsmas netikėtas
šypsniu skaidrina man taką:
ten ilgėjims palydėtas,
čia — širdis jaunatve plaka.

Kur ilgėjimo šešėliai
mano kryžkely sustingo, —
kai maldas kuždėsiu vėliai,
lauksiu ženklo stebuklingo.

M. Svyriūtė

Gyvenimo dvikova

Klaiki prieblanda gyvenimo arenoj viešpatauja,
Turiu aš ginklą — širdį ir gėles,
Jaučiu, gal greit sutiksiu kardą naują,
Bet į gyvų kapus mane nuvesti negalės.

Girdžiu... Štai ji žvangėdama artėja
Ir žvilga vakarinės saulės spinduliuos.
Greičiau. Juk paruošta širdis arenai, —
Ar saulėn pasikelt ar mirti sopuliuos!..

Ir žiūrim — kardas jau pakojėj
Rūdija, neužnuodijęs man kraują.
O gėlės iš dangaus! Aš jums dėkoju —
Ne sutema, bet aš arenoj viešpatauju...

Algirdas Pliūra

Aš ir žemė

Tu taip neliūsk, žemele mano,
Kad nėr žiedų,
Kad skausmas varsto širdį tavo
Peiliu aštriu.

Nors tau ir taip laimužė švistų,
Kad būt dangus,
Bet man vis ašarėlės kristų,
Kad laimė žus.

Žinai tu širdį, mano miela,
Kad ji — ugnis;
Kad Dievą myli mano siela,
Kurs — džiaugsmas vis.

Safo

Skaudus atsisveikinimas *)

Mirtį sutikti labiau aš norėčiau.
Ji graudžiai verkė, palikdama mane,
Ir nuolatos man šiuos žodžius kartojo:
Kokius vargus mes iškentėt turėjom,

---

*) Štai dar vienas mūsų laikus pasiekęs Safo kūrybos trupinėlis, kuriame maloniai aprašomas vienos mergaitės išsiskyrimas iš mūzų kolegijos, prisimenant visus praleistus skausmus ir džiaugsmus. Odė yra nepilna ir nežinia kas, Safo ar iškeliaujanti, sako pirmąją eilutę. Tekstas parašytas dviejų glikonėjų sekamų vienos kataleptiškos logėdiškos pentapodijos metru. Išverčiu laisvai endekasilabais. *Vertėjas.*

Safo: dėl to skaudu man keliauti.
Aš gi ją ramindama šiaip kalbėjau:
Keliauk, mieloji, ir mane atminki!
Žinai, kaip tave mylėjau ir myliu;
Nieko nenoriu kitko, tik kad mane
Nuolat atmintum, tačiau ar atminsi...
Kiek jaukių, saldžių valandų praleidom,
Kiek tų vainikų ir žibučių, rožių
Pintų ir kitų gėlių ko puikiausių
Man esi davus liudydama meilę.
Kiek kartų gražius karolius nupynus
Iš smulkių žiedų pavasario šilto
Ant balto kaklo man esi uždėjus,
Kiek kartų plaukus švelninai kvapiosioms
Sultims iš gėlių žiedų pagamintoms,
Kurias vartoja tik didi karaliai!

Iš graikų kalbos vertė *J. G.*

Teokritas

Medaus vagis

(Idilija)

Vagiantį iš avilio medų puikų Eurotą*) bitutė
Skaudžiai įgylė — visus pirštų galus jam subadė.
Verkė dievaitis graudingai, ranka gi vis tino:
Tai mušė į žemę jis ją, tai kėlė švytuodams į aukštį;
Skaudulį rodė paskui Afroditei ir skundės, dejavo:
Kam bitė—toks mažas vabzdys taip skaudžiai išdrįso
įsužeist jį.
Motina nusišypsojus: «Skundies? Ir tu juk bitelėms,
Tarė, esi panašus: mažas, o taip žeidi širdis».

Iš graikų kalbos vertė *J. G.*

Paul Claudel

Dvasia ir vanduo

Po ilgos garuojančios tylumos,
Po rūkais ir dūmais dvelkiančių dienų,
Tarp laukų žemės kvėpavimo ir paauksintų didžiųjų miestų
triukšmo
Staiga sušvito Dvasia ir, štai, dvelkia iš naujo,
Kurtus smūgis perskrodžia širdį,
Suskamba žodis,

---

*) Eurotas, arba Kupidas, meilės dievaitis, buvo Afroditės sūnus. Ji, meilės deivė, norėdama uždegti keno širdį, pasiųsdavo jį. Graikai ir romėnai jį vaizduodavo mažu sparnuotu berniuku. *Vertėjas.*

Kietas plėšimo žygis,
Vėl išsilieja dvasios potvynis!
Kai dangus kupinas nakties dar prieš tai, kol švystelia žaibo pirmoji ugnis,
Staiga Zeuso vėjas pakyla sūkuriu kupinu šiukšlių ir dulkių.

Mano Dieve, Kurs pradžioje atskyrei aukštuosius vandenis nuo žemųjų,
Ir Kurs iš naujo nuo šių vaisingų vandenų atskyrei sausumą, kaip vaiką nuo motinos kūno,
Gerai apšildomą žemę, malonumu žaliuojančią ir mintančią lietaus pienu,
Ir kurs lygiai kaip skausmo ir kūrybos laikuose
Savo viską galinčioje rankoje laikai
Žmogišką molį ir dvasią bevirpančią tarp Tavo pirštų,
Vėl po žemiškų kelionių,
Štai Tau skiriu šią didelę Odę,
Ne taip, kaip prasidedantį daiktą, bet kaip banguojančią jūrą,
Visų žmogiškų šnekų jūrą su visais jos labirintais.

. . . . . .

Ne
Jūrininkas, ne
Žuvis, kuri ryja vilkdama kitą žuvį,
Bet pats pradas,
Ir pats vanduo,
Aš žaidžiu ir spindžiu!
Aš kvėpuoju visuresančia jūros laisve.
Vanduo
Visur ir visados ieško vandens,
Kaip nepakartojamo prado.
Jei būčiau jūra, milijardais rankų prikalta prie dviejų kontinentų,
Visa krūtine jaučiančia apskrito dangaus sukimąsi ar nejudančia liepsnojančia saule,
Pažįstąs savo paties kiekybę,
Tai aš, aš velku, šaukiu visomis savo jėgomis Gangą ir Missisipį,
Orenoko augalų pluoštą, Reino ilgumą,
Nilą su dvilypiu uostu,
Ir begeriantį nakties liūtą, ir jūras, ir požemines vazas, ir apskritą širdį, ir meteorais nušvintančių žmonių būrius,
Ne jūra, aš esu dvasia,
Ir kaip vanduo vandenį,
Taip dvasia pažįsta dvasią,

Paslaptingas dvelkimas,
Kuriančioji, juoko potvynį sukelianti, dvasia, gyvenimo dvasia ir didelis pneumatiškas kvėpavimas, pasireiškimas dvasios,
Kuri jaudina, judina ir juokina!
Kadangi čia dar daugiau gyvumo ir judrumo, tai nėra pavojaus sustingti ir išdžiūti.
Lekiu tolyn, negalėdamas nugalėti bedugnės elastiškumo.
Iš vandens gelmių kartais iškyla dvylika deivių šauniuose kūnuose,
Belėkdamos oro audringais sūkuriais,
Jos žaidžia prieš dieviškos dienos aušrą dideliame baltame rate, geltonoje ir šaltoje ugnyje, eteriškose ir virpančiose jūrose!
Kokie užtvarai mane sulaikys?
Kokie mūrai?
Vanduo
Garbina vandenį, ir
Aš esu elastiškesnis ir už vandenį!
Kaip jis ardo žemę ir cementuotą akmenį, taip ir aš viską perskrodžiu savo protu.
Vanduo sudaręs žemę ją tirpdina,
Dvasia padarius vartus juos atrakina.
Ir kuo yra inertiškas vanduo šalia dvasios, jo jėga šalia jos veiklumo, amatas šalia darbininko vertės.
Aš, juntu, jaučiu, sprendžiu, įspėju, kvėpuoju besiformuojančiu pradu.
Aš esu kupinas dieviškumo, nežinojimo ir geniališkumo!
Jėgos apie mane turi daug darbo, moku veikti taip, kaip jūs, esu laisvas, esu brutalus, esu laisvas pagal jūros manierą, kurios profesoriai nesupranta!
Kaip medis kasmet naujame pavasary, sielos įkvėptas, kuria
Žalumą, panašiai kaip tas, kuris yra amžinas, iš nieko sukūrė jo sultingus lapus,
Aš, žmogus,
Žinau, ką darau,
Naudojuos gyvybės potvyniu ir net pačia gimimo ir kūrybos jėga,
Aš esu pasauly,
Pažįstu visus dalykus, ir visi daiktai pasižįsta manyje.
Aš nešu visiems daiktams išsilaisvinimą.
Per mane
Joks daiktas nepasilieka vienatvėje, nes kiekvieną sujungiu savo širdyje su kitu.
Dar daugiau!
Kam reikalingi būtų man atviri vartai, jei neturėčiau jųjų rakto?

Kokios prasmės turėtų man laisvė, jei aš pats nebūčiau viešpats?

Žvelgiu į visą pasaulį, ir visi matote, kad nesu vergas, bet valdovas.

Vertė *J. Keliuotis*

A. Vaičiulaitis

Cigaras

Apkasuose didžiausias rūkorius buvo Kurapka, aukšto ūgio ir ilgos, rudos barzdos gudas. Jis gautą algą tą pačią dieną prapirkdavo tabakui ir tol rūkydavo, kol vienu varymu viską baigdavo. Paskui jis su draugais mainydavo savo daiktus į tabaką. Taip jis neteko peilio, kurį pats buvo pasidaręs, šukų, kuriomis, prisidėjęs prie popierio, mokėjo groti valsą ir polką. Atidavė net kažin kokias protėvių relikvijas vienam keistenybių mėgėjui už du cigarus, kuriuos tas buvo radęs pas užmuštą vokietį.

Kurapka rūkė, kas tik jam pakliūdavo: papirosus, pypkę, cigarus, «bankrotkes». Ir vis jam neužtekdavo. Kai pamatydavo, su didžiausiu stropumu iškrėtęs savo kišenius ir subėręs į delną tabako likučius, susimaišiusius su duonos trupiniais, kad ateina nuobodžio ir pasninko dienos, jis susirūpindavo, dar kartą apeidavo kuopos kareivius klausdamas, ar neduotų jam kuris už medalių, nukabintą nuo nušauto karininko, nors žiupsnį, nors kelis trupinius, nors dulkę tabako. Jei nieko nepelnydavo, nusiminęs sėsdavo į kampą ir imdavo niūniuoti dainuškas. Tai jį kiek paguosdavo. Jo nuotaika giedrėdavo, ir jis neiškęsdavo pas draugus negrįžęs.

Tada Kurapka pasakodavo apie savo kraštą, kur tokios pelkės, kad «žmogus gali trisyk mirti, kol jas išbrisi», apie tai, kaip jo tėvukas ėjo imtynių su meška, o jis pats vilką lazda nudobęs. Kurapka turėjo ir gabumų. Jam sekėsi mokytis kalbų. Patekęs į svetimą šalį, jis tuoj įsidėdavo į galvą kelis žodžius ir galėdavo su vietos žmonėmis susikalbėti.

Tą rudenio dieną jis sėdėjo ant rąstų gale kluono, kur parėjęs iš fronto nakvodavo, ir keliems kareiviams aiškino vokiškus žodžius. Pakeldamas aukštyn ranką jis pasakojo:

— Vokiškai eiti bus «gehen», o šauti «schiessen»... Ar supranti, kvaily? — baigė jis pamoką kreipdamasis į prasižiojusį, perkreiptu pečiu ruselį.

Tas, pasikasęs nugarą, nieko nesuvokdamas, pramurmėjo:

— Kaip eiti bus «geje», jeigu eiti — tai eiti? — ir didžiai stebėdamasis kelisyk truktelėjo pečius.

Tada Kurapka pasakė:

— Šiaudų kūlys buvai, toks ir liksi.

Paskui jis, išgirdęs tvarte girksint žąsį, ėmė aiškinti, kaip

iš žąsies kaulų galima pažinti, kokia šalta bus žiema, ir dar pridėjo:

— Lyg negerai būtų, jei žinotume, ar labai šals. Galėtume bent šiltesnes kojines nudžiauti?

Sumanymas Kurapkos draugams patiko. Jie nutarė ligi rytojaus turėti «kaulų». Tą darbą turėjo atlikti pats Kurapka ir dar vienas apsukrus vyrukas.

Bet vakare Kurapką pasišaukė kuopos vadas ir liepė pasižvalgyti girioje, už kurios vokiečiai stovėjo. Kai jis išėjo, saulė jau buvo nusileidusi. Bet netrukus patekėjo mėnulis, ir taką su apylinkėmis galėjai ko aiškiausiai matyti. Netoliese apkasuose, kairėje pusėje, traškėjo šautuvai. Priešais dunksojo giria, jau pageltusi, daiktais visai be lapų.

Vos spėjo Kurapka, pralindęs pro krūmus, girioje žengti kelis žingsnius, kai nežinia iš kur, visai netikėtai, užgulė migla, tokia tanki, jog už dešimt žingsnių sunku buvo atskirti—ar medis ar žmogus stūkso. Bijodamas paklysti, žvalgas kiek įmanydamas laikėsi tiesaus kelio, kad paskui apsisukęs galėtų tiesiai į stovyklą grįžti.

Jis nežinojo, kaip ilgai ėjo. Neturėdamas ko rūkyti, jis visada imdavo kažką galvoti — gal būt, kaip tabako kur nors nučiupus — ir visai pamiršdavo laiką. Bet dabar, žvalgyboje, jis saugojosi išsiblaškyti ir greitai atsikvošėjo iš nesuvaikomų minčių.

Kurapka nustebęs susilaikė vietoje per dešimtį žingsnių: nuo jo atsirėmęs į medį, sunkiai dar iš miglų išskiriamas stovėjo žmogus, su šautuvu rankoje.

— Vokietis, — tarė gudas, valandėlę žiūrėjęs į sutiktą priešą.

Ir tuojau jis pasirengė pulti sutiktąjį kareivį, kuris, nejausdamas nė šešėlio pavojaus, ramiai, lyg miegodamas, rymojo prie beržo.

— O gal pasisektų jį gyvą suimti? — dingtelėjo Kurapkai. — Tada caras man prie krūtinės medalių prisegtų.

Užlįsdamas už medžių, jis ėmė selinti prie vokiečio. Slinko su didžiausiu atsargumu bijodamas, kad paukščio nepabaidytų, kad šaka po juo netrakšteltų, kad nukritusių lapų po kojomis per garsiai nesušiurentų. Sykį net sustojo pasilsėti. Tada jis galvojo, kokį sunkų darbą apsiėmė.

— Žiūrėk, tik dešimt žingsnių, o tiek prakaito tenka išlieti, — posmavo Kurapka. — Bet gal būtų buvę geriau jam iš tolo sušukti, kad stovėtų, pasku ateiti ir suimti? Ne. Juk arti gali būti ir daugiau vokiečių. Jie išgirstų...

Tiek pasivaręs, jog jau galėjo kaip reikiant matyti savo būsimąjį belaisvį, gudas stabtelėjo pasižiūrėti. Buvo tai, matyt, sargybinis, storokas ir nejaunas žmogus. Jis stovėjo laikydamas dantyse užgesusį cigarą ir, tur būt, apie ką nors mąstė—mąstė taip

jog viską aplink pamiršo — kareivius, sargybą, priešus, girią, miglotą naktį. Kurapka dar pastebėjo storą auksinį žiedą ant dešinės vokiečio rankos.

— Jis vedęs, — tarė sau žvalgas, — ir dabar greičiausiai mąsto apie tėviškę, žmoną ir vaikus, paliktus, Dievas žino, kokiam pasviety.

Netikėtai jam pačiam prieš akis stojosi gimtosios pelkės ir giria, kurioje jis tiek kartų ganė galvijus.

— Kažin ką dabar ten veikia mano tėvai, mano balandėliai, — pamanė sau jis.

Jam pasidarė nei tai pikta, nei tai graudoka. Tik jautė, kad nepritiktų pulti apie pavojų nieko nenumanantį žmogų. Fronte, atakoje kas kita — tu nesmeigsi, tai pats durtuvą į pilvą gausi. O dabar? Ir galų gale kas jam naudos bus iš to? Nieko. Už medalių, kurį prisegs, nė vienas kareivis neduos papirosų pakelio.

Atsiminęs papirosus, Kurapka vėl atgijo ir pasiryžo vokietį suimti. Argi galimas daiktas paleisti iš rankų tokį puikų cigarą! Taip skaniai kvepiantį! Ir dar visą dieną nerūkius!

Vokietis turi būti suimtas, jis bus suimtas!

Gudas atkišo į sargybinį šautuvą ir negarsiai šūktelėjo. Vokietis lyg iš miego krustelėjo, paskui išsigandęs pašoko ir norėjo pakelti šautuvą. Bet Kurapka davė ženklą, kad nejudėtų, parodė į lūpas, kuriose vokietis laikė cigarą, ir tarė:

— Klausyk, duok man cigarą! Geben man cigarą, cigarą, supranti?!

Vokietis iš pradžių, rodos, nesuprato, nei ko iš jo nori, nei ką su juo darys. Bet kai Kurapka dar kelisyk savo žodžius pakartojo ir parodė visą vokiečių kalbos mokėjimą, sargybinis susivokė, ką jam sako. Jis išėmė iš lūpų cigarą ir sviedė jį žvalgui. Tas cigarą pagavo ore ir jau norėjo baigti su vokiečiu Bet pagalvojęs, kad jis gal dar daugiau ko rūkyti turi, sudavė ranka per kišenių sakydamas:

— Tabako, cigarų turi? A, supranti?

Dabar juodu greičiau susitarė. Gudas laimėjo dar du cigarus ir papirosų dėžutę. Visas kraitis! Tokio laimikio žvalgas šiąnakt iš tikrųjų nesitikėjo. Jis jau ketino užsirūkyti, bet apieškojęs visus kišenius nerado nė vieno degtuko. Tada atkišęs kairiąją ranką, dešiniąja brūkštelėjo per rankovę ir pirštus prikišo prie cigaro. Vokietis tuojau jam atmetė degtukų. Užsirūkęs parodė sargybiniui, kad apsisuktų, ir tarė:

— Gehen!

Tas, nieko nelaukdamas, bet bijodamas, ar nepaleis į jį kulkos, iš lėto nuėjo ir tuojau dingo miglose. Tada Kurapka apsigręžė, iš visų jėgų dumdamas cigarą ir, kiek tik kojos valiojo, eidamas per girią, po dviejų valandų kelionės, pasiekė stovyklą ir kuopos vadui atraportavo:

— Visoje girioje nemačiau nė vieno gyvo ar negyvo vokiečio...

P. Šelvytis

Ožys

Gyveno senis Siauka — vienu du su savo senąja Darata. Duktė buvo išleista į gretimą Sparnelių kaimą už devynmargio Miliuko.

Jie labai dažnai susieidavo, vieni kitus lankydavo ir labai greitai susipykdavo. Kai senis Siauka geru su dukteria, tai ir dažniau ateina. Kai ji neturi pieno savo mažiem vaikam, ir pieno senis atneša, bet kai susipyksta, kelias savaites nė akių nerodo. Įdomu, kad jis žentą Miliuką maža skaitė. Miliukas buvo lėto būdo žmogus, nekalbus, visuomet nusileisdavo — už tai su juo senis nedaug turėdavo darbo.

Duktė kitokia. Ji tuoj prikiša seniui, kam jis bara motiną. Ji šluba, negali greit apsitrūsti, valgį pagaminti, už tai nereikia aprėkti. Senis klauso klauso, kaip ožys, sykiu kad suriks:

— Kas tau galvoj! Ar aš ją dyką namie laikysiu. Negana, kad po svietą trankosi, mane vieną namie palikdama, dar parėjus nė ant tabako neduoda. Sakau: neužsiiminėk su tuo vaikų nešiojimu, dar ir kitą koją išsisuksi — o ar ji klauso?

Juodu su dukteria beveik visuomet dėl motinos susipykdavo.

Senoji Siaukienė buvo «kaimo bobutė», priimdavo gimusius vaikus. Ją visoje apylinkėje labai gerbė. Tik senis ją perdaug ūdijo, barė, kartais ir apgriūšiuodavo.

Neilgai žmonelė su tokiu ožiu galėjo gyventi. Ji mirė. Jis kaip buvo, taip ir pasiliko ožys. Tuoj pardavė kluonelį, tvartuką. Jam užteko vienos senoviškai statytos pirkelės. Joje kaip atsiskyrėlis kelis mėnesius vienas gyveno. Kartais nueidavo pas dukterį, bet greit susipykdavo. Pasijuto vienui vienas, kaip pirštas pasaulyje.

Nieko neturėjo, tik dvi višteles ir priemenėj paršiuką. Pavalgęs višteles pasilesina, paršą pašeria ir eina, pypkę kūrendamas, į sodžių.

Eina pas savo seną pažįstamą Anuprą Bukošių. Susirenka daugiau tokių senių ir jie lošia kortomis.

— Žinai ką, Alizeušai, — sako Bukošius, — rinkis žmoną! Ką tu ten vienas vargsi toje lūšnoje — dviem vis bus smagiau; nors valgyt boba išvirs.

— Rodyk kokią senmergę, — sutinka Siauka.

— Matai, — stebisi Bukošius, — dar tau reikia senmergės: ar neužtektų Kurpaitienės.

— Ana vo, tu man tokią seną bobą drįsti rodyti, — užsigauna Siauka, — ką aš su ja veiksiu?

— Tai Žvirblienę; abu esat našliai — tiksit, kaip du tokiu.

Siaukos veidai kaista, liežuvį krašte lūpų kyštelia, kitiems mirktelia — dabinasi.

*

— Tėti, ką jūs dabar darote, — barasi duktė, — užsimanėte vesti senatvėje. Geriau — jei jums vienam neramu — parsiduokite trobelę ir ateikite pas mane būti.

— Ar tu man neduosi vesti? — piestu šoka senis, — neturi valios ant manęs. Ką noriu, tai darau, noriu vedu, nenoriu — nevedu; tavęs nesiklausiu, nesikišk. Su tavo motina vargau visą amžių. Ji nieko nežinojo, kaip kitų vaikus gneizioti — manęs visai nežiūrėdavo. Gal su kita geriau amžių baigsiu.

Ir senis, kepurę pasismaukęs, eina namo.

Tris savaites nesirodė pas dukterį.

*

— Anuprai, ar neparvežtum mano bobos kraitį? — atėjęs pas Bukošių Siauka prašo kumelės ir vežimo.

— Ar daug ten jo bus, paveš mano viena bėroji? — klausia Bukošius.

— Tilps į leiteres, — galva krestelia Siauka. — Senovišką skrynia, duonkubilis, ar penkios statinaitės. Dar skarmalų šiokių tokių.

— O pinigo šiek tiek ar atneša?

— Iš ko ji daug turės... dešimt rublių auksiniais, penkmarkį sidabrinį... užtenka. Atsiims nuo sūnaus duoną, ir gyvensime.

— Galėsi gauti, — eidamas rengti vežimo, tarė Bukošius.

*

Senis vienas bėga, plepsi, trūsiasi, kaip jaunas vaikinas. Malkų sukapoja, ugnį užkuria, vandenio atneša, višteles ir paršiuką pašeria. Jo antra pati sėdi pas pečių ir tik įsakinėja. Kai kada dar gauna aprėkti senis, bet kenčia, kiek galėdamas.

— Negali man padėti trūstis, — jau netekęs kantrybės, užsirinka senis.

— Ar aš pas tave atėjau dirbti, — atkerta jam pati, — turėjau duoną ir vietą, ko lindai prie manęs, įtraukei į vargą, — pradeda plūsti senoji.

— Kad tau pas mane negerai, tai eik sau po plynių, — smarkiai užsirinka senis, į kampą trenkdamas bliūdą.

— Atiduok mano pinigus, kad nori išvaryti, taip nekeliu nė kojos iš namų, — rėkia senoji, savo daiktus dėliodama.

— Atsiimk, — segiojasi kailinius, pakelia skverną ir, iš liemenės išsitraukęs piniginę, jai atiduoda.

Senė pinigus riša į nosinę, apsigaubia skara ir išeina.

*

— Paskolink kumelę, Anuprai, — bobai iškraustyti, — atėjęs vėl prašo Siauka Bukošiaus.

— Nu, — akis išpūtęs klausia Bukošius, — ar jau susipykai?

— Išvijau padlą, — atsako Siauka, antakius sutraukęs. — Nenorėjo nieko dirbti, tik peri, kaip višta, pas pečių. Ar aš ją dykai duoną ėsti paėmiau?

— Kaip dabar gyvensi, bobą išvijęs, — stebisi Bukošius, — reikėjo susigerinti ir gana; negražu seniems skirtis.

— Ar aš kaltas, kad ji tinginė; reikėjo dirbti. Nenori — nereik, aš ir vienas galiu gyventi.

*

— Negerai padariau, kad tavęs neklausiau, — atėjęs skundžiasi Siauka dukteriai. — Man nereikėjo imti tokią pliumpą bobą. Baisi tinginė, su tokia nesugyvensi. Ji plerpso ant mašinos, o aš vienas viską turiu apžiūrėti. Išvijau perpykęs. Parduosiu pirkelę ir ateisiu pas tave.

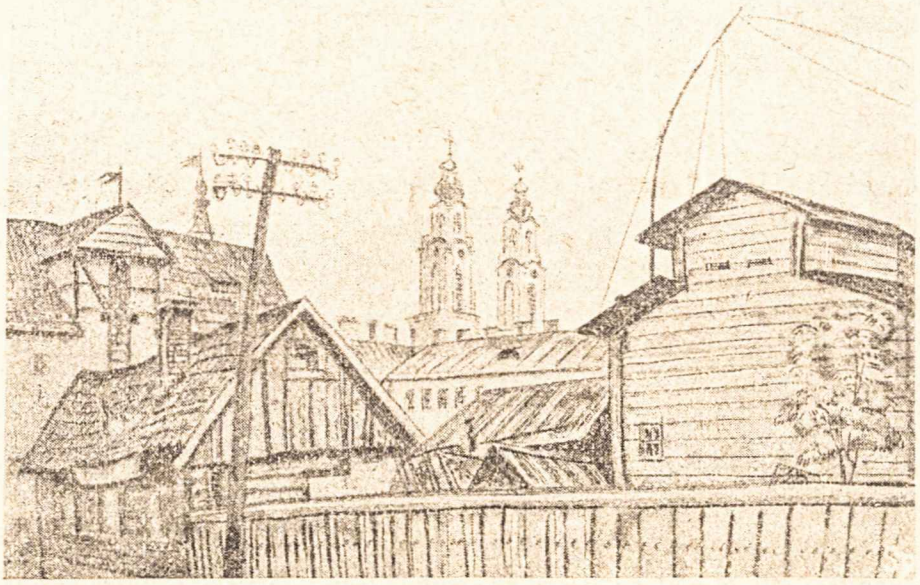

M. Dobužinskis Kauno kampelis „Meno Kultūros" klišė

— Kam ją, tėti, parduot, — pataria duktė, — gal ir pas mane būt negerai, paskui kur dingsite. Verčiau pirkia tegu stovi. Užrakinę ateikite pas mane, o ne — tai nuomininkus įleiskite.

Senis klauso, lazda aslą badikuodamas.

— Kas man neleis parduoti, — verčia akis senis, — ar ji ne mano, ar aš ant jos neturiu valios? Kur aš gausiu pinigų čėringei, pirkios nepardavęs? Nuo to daržo kiek gauni javų, reik išsimaitinti, o iš kur gausi ant tabako?

*

Senis vaikščioja po Miliuko kiemą ir daro tvarką. Užima dukterį ir aprėkia žentą. Vaikus tikrai paėmė į savo rankas.

— Ko jūs ten kapstote, — vaikus pamatęs apie kaupą smiltis bežarstant, senis rėkia, — nužarstysite visas žemes, žiemą bulvės sušals. Kad nusijuosiu diržą, o iškasysiu gerai klyną, tai žinosite.

— Tėvuk, ar neitum pas Žvirblienę, — paerzina vyresnysis Baltrukas.

Senis kaip padūko. Nusitvėrė virvagalį ir vali vaikus gaudyti. Tie nubėgo už kluono, senis — paskui; tie sugarmėjo į pirkią pas motiną.

— Ko jūs neišsitenkate mano vaikais, — išmėtinėja duktė,— kam reikia juos be reikalo barti, uliuoti?

— Tu jų nevaldai, tu jais mane seną apleidai, — rėkia ant visų laukų senis. — Kas iš jų išaugs, ne žmonės, bet šunes. Dar maži, o jau akis kabina, kokias šnekas šneka.

*

— Negerai padariau, kad pirkią pardaviau, — atėjęs pas Bukošių skundžiasi Siauka. — Dabar kur aš galiu dingti.

— Pavesk man daržą, Alizeušai, gerinasi Bukošius, — gali pas mane amžių baigti. O šiaip kas tave veltui laikys. Kada bus užrašyta, tai kas kita.

— Žinoma, aš taip ir padarysiu, — kerštauja senis, — aš jai jokiu būdu nerašysiu daržo. Būtų pasigerinusi, vaikus valdžiusi, būčiau užrašęs — dabar špygą gaus.

Bukošius dabar kaip dvarponis gyvena. Ant vieno daržo pats gyvena, kitas gale kaimo; trečią jam pavedė Siauka. Kai ateina javų valymas, Bukošius iš visų kraštų vežimus tik tempia namo

— Duok nors ant tabako, — prašo Bukošiaus Siauka, rengdamasis į miestelį.

— Tu kas antradienis ir penktadienis eini ir vis prašai ant tabako, — pradeda prikaišioti Bukošius, — nugyvensi savo daržą ir mane.

— O iš ko tu prasigyvenai, kad ne iš mano daržo, — atkerta Siauka, — kaip skurdai, būtum ir skurdęs.

— Kas tavęs prašė rašyti, geriau nematyti nei tavo to daržo nei tavęs, — kalba Bukošius.

— Atrašyk, kad nenori, atrašyk, — rėkia Siauka.

— Patriūbyk, — užsisuka Bukošius, — aš tau ne Žvirblienė — manęs už nosies nevedžiosi.

*

Serga senis Siauka jau du mėnesiai. Guli prastai paklotoj lovoje, šaltoje pirkioje pas seną davatkėlę Barborą gale kaimo.

Liga paaštrėjo. Barbora atsiklaupusi kalba litaniją, prašydama Dievo seniui sveikatos, dar sulaukti kunigo. Sužinojo ir duktė. Spėjo parvežti kunigą. Senis rytojaus dieną mirė. Duktė parsivežė namo. Iškėlė šermenis. Palaidojo kaip reikia savo seną tėvą.

Ateitininkų Federacijos Vyriausios Valdybos atsišaukimas į visus Federacijos narius trigubo jubiliejaus proga.

Brangios idėjos Draugės ir brangūs Draugai:

Šie 1930 — Vytauto Didžiojo — metai mums, ateitininkams, yra reikšmingesni, negu bet kuriai kitai mūsų tautos grupei. Šiais metais sukanka 20 metų nuo mūsų organizacijos įsisteigimo, 500 metų — nuo didžiausio mūsų valstybės vyro Vytauto, didžiojo kunigaikščio, mirties ir 1500 metų — nuo didžiojo Katalikų Bažnyčios Tėvo, šv. Augustino, mirties. Mes džiaugiamės savo tarpe sulaukę laimingai savo organizacijos subrendimo amžiaus; sykiu su visa lietuvių tauta mes minime pagerbimu ir tautišku įsisąmoninimu valstybės vyrą, kuris kadaise iškėlė Lietuvos vardą ir galybę į pasaulinės reikšmės laipsnį, ir, pagaliau, sykiu su visa Katalikų Bažnyčia medituojame gyvenimą ir mokslą Bažnyčios Tėvo, kuris pirmas Bažnyčios doktrinai suteikė tokią universalios sistemos išvaizdą, kad iki šiolei, praėjus 15 šimtmečių, jis žiba pirmojo dydžio žvaigžde tarp didžiųjų Bažnyčios Tėvų ir Daktarų.

Šitoks trigubas jubiliejus vieneriais metais duoda ateitininkams geros progos ir paraginamojo akstino pagilinti organizacinį savo susipratimą tomis dviem linkmėmis, tautine ir religine, kurių suderinimas organiškoje sintezėje glūdi pačioje ateitininkų, kaipo lietuvių katalikų jaunuomenės, organizacijos prigimtyje. Ateitininkų atsiradimas Lietuvoje, kaip jau buvo iškelta savo laiku spaudoje, yra tampriai susijęs su antruoju lietuvių tautos atgimimu, būtent, religiniu, kuris ne tik nepaneigia pirmojo, tautinio, atgimimo, bet jį į save suima, juoju materialiai remiasi. Tokiu būdu *šie metai mums reikšmingi, pirma, organizaciniu, antra, tautiniu ir, trečia, religiniu atžvilgiu.* Kiekvienu atžvilgiu mes turime padaryti aiškią ir visai realią pažangą pagal pagrindinę idėją, kurią kiekvienas iš trijų jubiliejų kelia aikštėn ir reikalauja įsisąmoninimo.

I.

Ateitininkų organizacijos gimimo tarpas apima dvi svarbias datas: 1909 m. spalių 28 d., kai Luvene lietuvių katalikų studentų buvo paskirtas organizacinis komitetas lietuvių studentų katalikų sąjungai kurti, ir 1910 m. vasario 19 d., kai tam pačiam Luvene buvo sudaryta pirmoji sąjungos valdyba iš Uni-

versiteto studentų: Galdiko, Kuraičio, Maliauskio ir Viskanto. Jei laikyti organizacijos įsisteigimo pradžia pasirinkimą vykdomojo organo, tai šiais metais vasario 19 d. sueina lygiai 20 metų mūsų organizacijai. Lygiai 20 metų atgal prie lietuvių studentų katalikų sąjungos, be lietuvių studentų luveniškių, buvo jau prisidėjusios įvairios lietuvių studentų katalikų grupės, pavyzdžiui, Friburgo, Krokuvos, Maskvos ir k. Išrinktoji Luvene Sąjungos Valdyba greitu laiku, būtent, 1910 m. kovo 12 d. perleido savo pareigas Maskvos lietuviams studentams katalikams su Pranu Dovydaičiu priešakyje, kuriam, įsteigus „Ateitį", buvo lemta daug ir sėkmingai pasidarbuoti varant pirmąjį sunkųjį barą mūsų organizacijos gyvenime.

Tokia buvo mūsų organizacijos pradžia. Toliau jos raidoje galima pastebėti mažiausia du reikšmingu tarpsniu: pirmas — horizontalinio plitimo augimo, antras, vertikalinio stiprėjimo brendimo. Prieš pasaulinį karą, karo metu ir tuoj po karo ėjo greitas organizacijos ūgėjimas, savo rūšies biologinis įsigalėjimas visuomenės organizme, užėmimas jame sau skirtos vietos. Žinoma, gretimais ėjo reikalingas tam ideologinis susipratimas ir atitinkamas susiorganizavimas. Šitoks buvo pirmas mūsų organizacijos gyvavimo dešimtmetis, iki pirmojo jubiliejinio mūsų kongreso Kaune 1920 m. Sekamas penkmetis savo rūšies adolescencijos amžius mūsų organizacijoje. Ateitininkų organizacijos gyvenimas žymiai komplikuojasi: trys sudedamosios jos sąjungos — moksleivių, studentų, sendraugių — vis labiau ryškėja ir specializuojasi savo funkcijomis. Visuomeninis gyvenimas iškelia visą eilę sudėtingų problemų. Organizacijos kūnas smarkiai dar auga ir išsiplėtoja, bet sykiu ir diferencijuojasi. Gyvenimas stato mums aiškų reikalavimą: tiksliai precizuoti savo ideologiją ir susiorganizuoti diferencijuotu būdu, kaip pridera subrendusiam ar tik brėstančiam organizmui.

Antras jubiliejinis mūsų kongresas, įvykęs Kaune 1925 m., konstatavo reikalą reorganizuotis pagal gyvenimo iškeltus reikalavimus. Kongrese pricipialiai nutariama kviesti reorganizacinę ateitininkų organizacijos konferenciją, kokia ir įvyko dviem metais vėliau Palangoje. Nuo 1927 m. ateitininkų organizacija tampa didžiule trijų sąjungų federacija su valdomųjų bei vykdomųjų organų jierarchija ir tiksliai suformuluotais principais bei pareigomis. Žodžiu tariant, ketvirtasis mūsų gyvavimo penkmetis, būtent, nuo 1925 iki 1930 m., yra tikras subrendimo amžius mūsų organizacijoje. Jei iki 1925 m. mūsų organizacijos raida ėjo labiausiai horizontaline linkme, tai nuo 1925 m. jos gyvenimas ima labiau eiti vertikalinio augimo linija.

Bet, kaip žmogaus, taip ir organizacijos gyvenime, subrendimas toli gražu nėra dar tobulumo lygmuo. Jis nereiškia dar

nei visiškai aiškaus susipratimo, nei patvaraus nepalenkiamo drausmingo susiorganizavimo, nei tikrai kūrybinio nusistatymo. Subrendimas į visą tai veda, bet to dar neduoda be nuolatinių pastangų, nuolatinio būdėjimo, nuolat gaivinamo pasiryžimo, pastovaus nenuilstamo darbo, drąsios kūrybos, narsios kovos. Subrendimas nereiškia taip pat tikslų visiško įvykdymo; todėl ir mūsų ideologija yra geriau suformuluota, negu įsisąmoninta; mūsų organizacija labiau sukonstruuota principe, negu atspari gyvenime; mūsų kūryba labiau pageidaujama, negu konstatuojama; mūsų gyvenimo kova labiau skelbiama, negu reiškiasi žygiais; apskritai, pas mus daugiau projektuojama, negu realizuojama.

Šiais mūsų organizacijos subrendimo metais mes ir privalome įsisąmoninti, kad *organizacinis mūsų subrendimas, atremtas į drausmingą nenuilstamą darbą, turi pasireikšti pastoviais vaisiais: aiškiu ideologiniu susipratimu, atitinkamu tvirtu susiorganizavimu, statomąja kūryba krikščioniškosios pasaulėžiūros dvasioje ir idėjine kova už savo idealus prieš pasaulio dechristianizaciją.* Tai turi būti stiprėjimas iš vidaus, einąs vertikaline augimo linkme aukštyn ir gilyn. Štai pagrindinė mūsų organizacinio gyvenimo idėja, kuri privalo būti pasisavinta ir įsisąmoninta kiekvieno federacijos nario iki visiško jos realizavimo mūsų organizacijoje ir gyvenime.

Besivadovaudama šita organizacine idėja, *Ateitininkų Federacijos Vyriausioji Valdyba šaukia šiais jubiliejiniais metais Trečiąjį Didįjį Ateitininkų Kongresą, kuris ir turės įvykti Kaune birželio mėn. 19, 20 ir 21 d.* Į jį mes kviečiame visus Ateitininkų Federacijos narius atvykti organizuotai, drausmingai, su draugiško bendravimo pasiryžimais. O dabar, kai eina paruošiamieji kongreso darbai, mes primename Federacijos nariams, kad kiekvieno nario pareiga yra padėti pagal savo pajėgas atlikti tinkamai šitą uždavinį Kongreso Ruošiamajai Komisijai, kurios vyriausiu vadovu Vyriausios Valdybos parinktas mūsų Tarybos Pirmininkas p. Eduardas Turauskas.

Šis kongresas turės parodyti visa tai, ką mes esame atsiekę per 20 savo gyvavimo metų, ir sykiu sugestionuoti visiems organizacijos nariams tai, ką mes turime atsiekti artimiausiame savo gyvenimo laikotarpyje. Jame mes pasiryšime galutinai įkūnyti organizaciniame savo gyvenime ir pareikšti vaisingais darbais eilinį savo subrendimo šūkį: *„susiprasti, susiorganizuoti, kurti ir kovoti“*. Tas šūkis trumpai reziumuoja visados aktualius organizacinius mūsų uždavinius, kurie turi būti vykdomi su niekados nepaliaujamu įsitempimu. Ar nustosime aiškios linijos ideologiniame susipratime, ar leisime mūsų organizacijai apirti nedrausmėje ir anarchijoje, ar nustosime kūrybinės dvasios, ar liausimės kovoję už savo idealus, — kiekvienu

atveju prieš mūsų organizaciją atsistos sumenkėjimo, sunykimo pavojai. Tad budėkime nuolatos su šituo šūkiu savo sąmonėje ir valioje! Jį realizavę būsime nenugalimi tiesos ir teisybės riteriai!

Bet paminėtieji mūsų organizacijos uždaviniai gali turėti įvairų turinį, dėstis, kokie yra tautinės mūsų kultūros ir visuotinės Katalikų Bažnyčios aktualūs uždaviniai. Įsisąmoninti tiek pirmosios, tiek antrosios aktualius uždavinius ir su jais suderinti organizacinius savo uždavinius ir duoda mums šiais metais geros progos kaip tik Vytauto Didžiojo ir šv. Augustino jubiliejai. Kokios tad privalo būti pagrindinės vedamosios šitų sukaktuvių minėjimo idėjos?

II.

Švęsdami Vytauto Didžiojo jubiliejų, mes iš tikrųjų pagerbiame didžiausį Lietuvos valstybės vyrą, politinį ir administracinį genijų, tokiu pripažintą ir savo tautoje, ir visame pasaulyje. Kiekvienas genijus sudaro garbę tai tautai, kuriai jis atstovauja. Užtat jis mylimas, su dėkingumu minimas, su pietizmu gerbiamas. Bet sykiu kiekvienas genijus yra pamokomas tai tautai, kuriai jis dirbo, kurioje gyveno ir dėl kurios kovojo. Užtat jis vertinamas ir branginamas. Pigus būtų apsiėjimas su genijaus atminimu, jei, jį gerbiant ir idealizuojant, sykiu nebūtų pasimokoma iš jo žygių, iš jo patyrimo, iš jo darbų išdavų. Ir jei šiais metais į mūsų tarpą ateitų prisikėlęs Vytautas Didysis, tasai tikras ritieris ir karštas patriotas, ir pereitų mintimi savo tėvynės likimą po savo mirties, pirmas skausmu pervertos jo širdies šauksmas būtų įsakymas: nebūkite mano atminimo vergai, vardan tėvynės išganymo pasimokykite iš tragiško mano galingos valstybės likimo!

Vytautas Didysis turėjo visa, kas reikalinga tikram valstybės vyrui: karštas tėvynės mylėtojas, lankstus politikas, gabus organizatorius, sumanus diplomatas, išmintingas viešpats, narsus karvedys jungėsi viename jo asmenyje. Tai buvo tikras viduramžių monarchas - riteris Lietuvos soste. Tiktai toks pasižymįs įvairiomis dovanomis genijus tegalėjo išgelbėti Lietuvą nuo visiško suirimo Jogailos ir lenkų pinklėse, atsispirti kryžiuočiams vakaruose ir totoriams rytuose, sustiprėti kovoje, išplėsti Lietuvos teritoriją ir galybę nuo Baltijos iki Juodųjų Jūrų, ir laimėti sau ir Lietuvai pasaulio susižavėjimą ir garbingą pripažinimą.

O vis dėlto kažkoks fatališkas veiksnys glūdėjo Vytauto Didžiojo imperijos likime, nes, jam mirus, jo palikimas ėmė greit silpnėti ir irti, kad per pusantro šimto metų atsidurtų klastingame lenkų prieglobstyje, o paskui, dar po dviejų šimtmečių merdėjimo, būtų palenktas po svetimu jungu rusų verguvėje. Kas yra šito tragiško likimo priežastis?

Nedarysime čia istorinių studijų. Atsakysime labai trumpai: pagrindinė priežastis buvo ta, kad *valstybinė Lietuvos galybė nebuvo atremta į tautinę lietuvių kultūrą.* Lietuviai pristigo ne žmonių, ne narsos, ne ginklų ir ne kitų materialinių išgalių, bet kultūrinio lietuvių tautos apsiginklavimo. Lietuvos valstybė buvo palengvėl mirtinai užslopinta svetimų įtakų grandine. Tiesa, ji prisikėlė iš numirusiųjų, bet tik tada, kai lietuvių tauta buvo atgimusi tautiškai ir ėmė kurti tautinę savo kultūrą.

Ir šai ateina laikas pasimokyti iš Vytauto Didžiojo imperijos likimo. Mes nekaltiname jo, kad jis mums nedavė tautinės kultūros. Tam galima būtų rasti pakankamai pateisinimų jo laiko ir krašto aplinkybėse. Bet *mes teigiame, kad, nežiūrint Vytauto Didžiojo geniališkumo, nežiūrint jo didybės ir galybės, nežiūrint visos mūsų teikiamos jam pagarbos ir susižavėjimo, jo veikimo linija, jo valdymo būdai, jo Lietuvos koncepcija nebetinka mūsų laikams ir mūsų atgimusios tėvynės padėčiai.* Naivu būtų manyti kitaip, prisimenant, kad mus skiria nuo Vytauto Didžiojo pusė tūkstančio metų, į kuriuos patenka Naujojo Pasaulio atidengimas, feodalinės santvarkos išnykimas, galutinis vergijos pasmerkimas, žmogaus ir piliečio teisių deklaravimas ir tautų apsisprendimo principo paskelbimas, nekalbant jau apie tą pažangą, kuri yra įvykusi visose materialinio ir dvasinio gyvenimo srityse.

Vienas tik pamokymas iš anų laikų yra neabejotinas ir gali būti visų pripažintas: *tauta be kultūrinio apsiginklavimo yra didžiausio pavojaus stovyje ir, jei nesugeba kultūriškai apsiginkluoti, yra pasmerkta mirti.* Prisiminimas šito pamokymo ateina mums labai laiku. Kultūrinio apsiginklavimo reikalas yra mums dabar nemažesnis, kaip Vytauto Didžiojo laikais. Kaip ir tada, tai yra mūsų gyvybės klausimas, tik disproporcija tarp mūsų jėgų iš vienos pusės ir svetimų įtakų ir brovimosi interesų iš antros pakitėjo nuo anų laikų ne mūsų naudai. Todėl su visu mūsų įsitikinimu ir pavojaus regėjimu šaukiame, kreipdamiesi į ateitininkų eiles: *Vytauto Didžiojo minėjimas privalo būti mūsų tikro kultūrinio apsiginklavimo pradžia. Mūsų tautinio atsilaikymo instinktas mums neleidžia eiti europeiškos civilizacijos užpakaly. Vardan išsigelbėjimo mes turime veikiai, nė kiek negaištant, prasiveržti į pirmąsias kultūringųjų tautų eiles.* Tai yra tautinės mūsų gyvybės šauksmas, ir su šita idėja savo sąmonėje mes turime gerbti Vytauto Didžiojo atminimą.

Mes kviečiame visus Ateitininkų Federacijos narius dalyvauti visos lietuvių tautos iškilmėse, organizuojamose Vytauto Didžiojo jubiliejaus proga, bet sykiu raginame juos nepamiršti nė valandėlei kalbamojo kultūrinio tautos apsiginklavimo reikalo. Šita idėja per visus šiuos jubiliejinius metus privalo būti

ateitininkų studijuojama, medituojama, keliama aikštėn prie kiekvienos progos; jos šviesoje turi būti vertinamas visas tautinis gyvenimas, visi jo įvykiai, visos iškilmės.

Mums malonu prie šios progos pabrėžti, kad šitos kardinalinės idėjos iškėlimui aikštėn yra gerokai nusipelnęs mūsų idėjos draugas prof. Dr. Kazys Pakštas savo veikalu „Baltijos Respublikų Politinė Geografija". Tikimės, kad tuo pačiu ateitininkai yra gavę tinkamą vadovėlį šitai idėjai įsisąmoninti ir jai propaguoti visuomeniniame mūsų gyvenime.

Taigi *vardan garbingo Vytauto Didžiojo atminimo pradėkime didelį nieku nesustabdomą kultūrinio tautos apsiginklavimo vajų!*

III.

Iš tautinės gyvenimo srities einame dabar į religinę, ir sykiu, juo toliau siekiame į praeitį, juo reikšmingesnės yra mūsų reminiscencijos. Šiais metais rugpiūčio 28 d. sueina lygiai pusantro tūkstančio metų, kaip apgultame barbarų vandalų Hipone mirė šv. Augustinas. Koks tolimas laikas, ir koks artimas šventasis! Net šiais laikais mums jis reikšmingesnis ir labiau pamokantis, negu daugelis vėlesnių Bažnyčios šventųjų, negu daugelis jos tėvų ir mokytojų. Jis juk gyveno, veikė, sielojosi ir kentėjo toje istorinio persilaužimo gadynėje, kuri galima nusakyti šiais keliais žodžiais: senovės pasaulis griūva, barbarai žygiuoja, krikščionija ima kurti naują civilizaciją, naują Dievo pilį.

Šv. Augustinas, išaugęs ir išsilavinęs senovinės civilizacijos atmosferoje, pasisavino iš jos subtilią proto kultūrą ir visą eilę pamėgimų, kurie charakterizuoja rafinuotos kultūros žmones: jis mylėjo mokslą, menus, iškalbą, gamtą, brangino draugiškumą, sirgo kultūros filosofijos problemomis ir t. t. Visa tai leidžia pasakyti, kad jis galvojo, kaip mes galvojame, jautė, kaip mes jaučiame. Neveltui todėl jis vadinamas pirmuoju iš moderniųjų šventųjų.

Šitas šv. Augustino artimumas mums didėja dar labiau todėl, kad pirm, negu jis tapo dideliu šventuoju, jis buvo buvęs didelis nusidėjėlis, pasinėręs senovės pasaulio pagedime. Jam buvo žinoma civilizuoto žmogaus puikybė ir patvirkusio prabangoje pasaulio gašlumas, ir reikalingas buvo Apvaizdos paraginimas, kad jis galėtų atsiversti ir atsigręžti nuo šio pasaulio į Dievą. Ir koks reikšmingas paraginimas: *Tolle et lege,* — imk ir skaityk! Tuo tarsi buvo pasakyta, kad tuo metu, kai vienas pasaulis griūva, o kitas gimsta, aiški vedamoji mintis, arba skaidrus susipratimas, yra išganymo pradžia.

Bet tai, kas labiausiai suartina mus su šv. Augustinu, yra jo ir mūsų gadynių panašumas. Žiūrint tiesiai į tai, kas vyksta mūsų pasaulyje, mes negalime neįžvelgti, kad mūsų senas buržuazinis pasaulis, supagonėjęs savo papročiuose ir pamėgimuose, sunkiai serga patvirkimu ir eina neišvengiamo pairimo keliais. Tai yra neišvengiama todėl, kad *civilizacija, atsipalaidavusi nuo dorinio principo ir nustojusi kilimo linkmės nuo žemės į dangų, yra pasmerkta savo esmėje.* Ir mūsų seno pasaulio horizonte jau aiškiai matyti gausingos barbarų eilės, kurios, kaip kadaise senovėje, beslinkdamos nesustabdoma banga į išlepusį ištvirkime pasaulį ir pačios nežinodamos, kokiu įrankiu jos yra, eina vykdyti Dievo teismą piktiesiems ir išmėginti teisingųjų.

Dabarties barbarai tuo skiriasi nuo senovės barbarų, kad jie ateina ne iš šalies, išsinėrę iš amžių glūdumos ir neištirtų kraštų, bet iš mūsų tarpo, iš šių dienų pasaulio, kaip kad atsiranda suirimą ir mirtį nešiančios bakterijos sergančiame kūne. Bet ir tiems, ir kitiems yra bendras grobio ir valdžios įsigeidimas ir didelė ardančioji pajėga. Kiekvienas iš mūsų gerai žino vieną šitų barbarų vardą, t. y. bolševikai. Bet, kaip vandalai nebuvo vieninteliai senovės barbarai, taip ir bolševikai, susikūrę savo tvirtovę Rusijoje, nėra vieninteliai dabarties barbarai. Jie tik ryškiausi barbarai, labiausiai apsisprendę savo vandališkume, — barbarai be kaukių.

Pakanka atidžiai apsidairyti mūsų pasaulyje, kad rastume apsčiai jų sąjungininkų, samdinių ir advokatų visose gyvenimo srityse. Jiems taiso kelią tie nesąmoningi elementai, kurie skelbia visiškąjį reliativizmą moksle, doroje ir visuomeniniame gyvenime. Jiems ruošia tinkamą dirvą ir tie, kurie yra pagoniško etatizmo gerbėjai ir vykdytojai, būdami abejingo liberalizmo doros dalykuose ir kultūrkampfo religijos dalykuose šalininkai. Jiems tarnauja ir tie, kurie ardo masėse ir jaunuomenėje prigimtuosius dorinius jausmus instinktų erzinimu, nepadoriomis pramogomis, seksualizmo skiepijimu. Tokių mažiau ar daugiau paslėptų barbarų ir mažiau ar daugiau sąmoningų jų talkininkų yra pilna visur. Rastume jų nelaimei ir mūsų tarpe tų žmonių asmenyje, kurie eina inertiška dechristianizuoto pasaulio linkme ir savo nesusipratimu, nedrausmingumu, moraliniu neatsparumu gimdo mūsų tarpe dezorientaciją, suirimą, demoralizaciją.

Taigi, kaip ir šv. Augustino laikais senasis pasaulis griūva, barbarai žygiuoja. Kur išganymas? — Mums katalikams atsakymas aiškus: kaip tada, taip ir dabar *išganymas tegali ateiti iš krikščionijos, arba jo visai nebus. Mūsų žemėje nėra kitos pajėgos, ketvirtos galybės, kuri įstengtų atstatyti lemtą pusiau-*

svyrą tarp prigimties, kultūros ir religijos, kuri sugebėtų suderinti nelygstamąją asmens vertę su visuomenės pašaukimu, sustabdyti pasibaisėtiną triumfalią ištvirkimo eigą, kitaip tariant, atsispirti pasaulio dechristianizacijai ir jį rechristianizuoti krikščioniškosios kultūros priemonėmis. Uždavinys didelis ir labai atsakingas — kurti nauja krikščioniškoji civilizacija, pritaikyta mūsų laikų aplinkybėms, statyti toliau Dievo pilis, kuri, atsirėmusi pamatu į žemę, sueitų viršūne į dangų. Kad šitas uždavinys tikrai sėkmingai galėtų būti atliktas, reik iš vienos pusės pasisavinti iš seno civilizuoto pasaulio visus nuostabius kultūrinius jo laimėjimus, o iš kitos pusės pasiimti iš barbarų nepaliestą gaivališką jų energiją; bet, kas svarbiausia, reik išlaikyti šventai ir išplėtoti iki pilnutinio įsisąmoninimo krikščioniškąją pasaulėžiūrą, pagrįstą Kristaus Bažnyčios doktrina, ir sykiu neprarasti dorinio vertingumo ir tvirto pasiryžimo nuolatos tobulėti dorinėje pažangoje.

Nusakytasis uždavinys kurti krikščioniškąją civilizaciją privalomas taip pat ir ateitininkams, kaipo organizuotai lietuvių katalikų jaunuomenei. Šitą uždavinį įsisąmoninti ir padaryti reikiamų jam pasiryžimų duoda tinkamos progos šiais metais švenčiamas šv. Augustino jubiliejus. Todėl mes kviečiame visus Ateitininkų Federacijos narius uoliai dalyvauti bažnytinėse iškilmėse ir šiaip jau minėjimuose, kurie bus daromi šv. Augustinui, tam krikščioniškosios istoriosofijos tėvui, pagerbti. Šv. Augustino minėjimas privalo būti ne tik pagerbimas šviesaus proto, didelės širdies ir nepalenkiamos valios vyro, genialaus mąstytojo ir nepaprasto šventojo, bet ir krikščioniškosios civilizacijos ir Dievo Pilies uždavinių įsisąmonininimas šiais sprendžiamaisiais persilaužimo laikais. Tarp kitko 30-asis viso pasaulio katalikų Eucharistinis Kongresas, kuris įvyks šv. Augustino tėvynėje, Kartaginoje, šių metų gegužės mėnesyje, tarp 7 ir 11 d., turės duoti geros progos medituoti krikščioniškosios civilizacijos problemą ir iškelti aikštėn gyvą reikalą kovoti su visu sąmoningumu, nuosakumu ir griežtumu prieš pasaulio dechristianizaciją už jo rechristianizaciją. Tikimės, kad ir ateitininkai, kur ir kaip galėdami, panorės padėti visas pastangas šitoms problemoms išsiaiškinti ir tinkamai nusiteikti religinei kūrybai ir kovai už savo švenčiausius idealus.

*

Esame perėję mintimi tris šių metų jubiliejus: organizacinį, tautinį ir religinį. Kiekvienas iš jų, kaip mateme, sugestionuoja mums vieną pagrindinę idėją, pagal kurią, kaip sakyta, mes privalome padaryti realią pažangą artimiausioje ateityje.

Mūsų organizacijos jubiliejus ragina mus eiti nuo organizacinio mūsų subrendimo į intensyvesnį stiprėjimą iš vidaus, į

aiškią vertikalinio augimo liniją aukštyn ir gilyn pagal mūsų subrendimo šūkį: „susiprasti, susiorganizuoti, kurti ir kovoti".

Mūsų tautinis Vytauto Didžiojo jubiliejus ragina mus ryžtis visomis savo pajėgomis pradėti sąmoningai ir planingai didelį kultūrinį lietuvių tautos apsiginklavimą.

Religinis šv. Augustino jubiliejus ragina mus išsiaiškinti didelę krikščioniškosios civilizacijos problemą ir statant Dievo Pilį ištvermingai ir nuosakiai kovoti prieš pasaulio dechristianizaciją.

Ateitininkų jaunuomenei visi šitie uždaviniai turi būti vykdytini visų pirma organizacinio gyvenimo plotmėje. Kitaip tariant, *ateitininkų susipratimas ir susiorganizavimas privalo būti ne kas kita, kaip tikras pasiruošimas sukurti turtingą bei galingą krikščioniškąją civilizaciją tautinio lietuvių gyvenimo lytyse.*

Birželio mėnesyje savo jubiliejiniame kongrese mes padarysime pasiryžimus, kad artimiausias penkmetis prieš mūsų 25 metų sukaktuves suteiktų mums tokių laimėjimų, kokiais galėtume pasidžiaugti ne tik mes, bet ir visa mūsų tauta ir sykiu Katalikų Bažnyčia. Tuomet mes ryšimės su visu griežtumu visą savo gyvenimą tvirtu suderintu žingsniu eiti keliais, kurie sykiu veda į mūsų tautos Romuvą ir visos krikščionijos Dievo Pilį.

Kaunas, 1930 — Vytauto Didžiojo — metai, Lietuvos Nepriklausomybės Šventė.

Prof. Stasys Šalkauskis
Vyriausias Ateitininkų Vadas

Prof. Prel. Pranas Kuraitis
Vyriausias Dvasios Vadas

Eduardas Turauskas
Vyriausios Tarybos Pirmininkas

Stasys Rauckinas
Generalinis Sekretorius

K. Pr. Venckus

Žmogaus vidus—veikimo pagrindas

Mes žmonės labiau linkstame į tai, kas daugiau ar mažiau prieinama mūsų pojūčiams; darbas, kurio vaisius gali greit pats ar kiti pamatyt, veikimas, kuris greičiau žmogų į visuomenę įstumia ir apvainikuoja — žmogų labiau traukia. Lygiai ir tiesos, kurios greičiau apčiuopiamos ir greičiau veda prie vienų ar kitų padarinių, — turi daugumui žmonių didesnę įtaką. Tokia, pav., tiesa kaip kiekvieno mirties valanda, žmogaus gyvenime vienas svarbiausiųjų momentų, nedaro žmogui didelį įspūdį, kol žmogus sveikas, jaunas. Kur kas kitokesnį sudarytų jinai įspūdį, jei kas pasakytų, jog, štai, ryt po ryt toji valanda kaip tik tau ir ateina.

Ta aplinkybė, kad išviršinis gyvenimas žmogų labiau suvilioja, dažnai atitraukia mus nuo didelės, bet kartu elementarinės žmonijos gyvenimui tiesos. Visų darbų artimuoju pagrindu yra žmogaus vidus. Tas vidus nėra vien žmogaus protas, bet nemažiau ir žmogaus širdis bei valia. Iš tolo į mus žiūrintiems žmonėms nekartą gal atrodome vertingesni, nes tada greičiau jie pastebi vieną kitą geresnį ir labiau iš viršaus pasireiškiantį mūsų darbą ar ypatumą, bet kai pažūri į mus iš arčiau, labiau pamato privatų gyvenimą, o iš čia ir mūsų vidaus būklę, tai tas anksčiau gautasis įspūdis gali ir sumažėt. Protas yra šviesa, bet jai reikia geros rankos, kuri mokėtų tą šviesą laikyt ir tinkamai panaudot. Mokslus einą ar išėję žmonės tos šviesos parodo daugiau. Bet ar visad su stiprėjančia šviesa proporcingai didėja ir laikančios šviesą rankos galia — sunku pasakyt. Bet, tur būt, dažniausiai, kad ne. Pastebėta, kad žmonės, tegu ir pasitiki mokytų žmonių specialybės žiniomis, kituose klausimuose vis tik permaža pasitiki. Norint kitu pasitikėt, ieškoma jame būdo charakterio, geros ir tiesios širdies. Vadinas, mokytais žmonės ne visai pasitiki. Tam pasitikėjimui pakenkę, matyt, bus pačių mokslus ėjusių žmonių neištesėjimai, nesąžiningumai ir t.t. Taigi šalia išlavinto proto reikia dar nemažiau geros ir stiprios valios, širdies.

Ši, ir tik ji viena, gali laimingai vadovauti protui. Ji yra jėga. Centneriams kilnot užtenka turėt gerus raumenis, bet būt sąžiningam, įstengti atsispirt gyvenimo pavojams, mokėt pasakyt tiesą pačiam sau, nepasiduot gatvių dirigavimui, negaudyt tuščių madų, apsisaugot kinų netinkamos įtakos, nepakliūt į savo paties kūno nelaisvę ir t. t. — neužtenka kūno jėgos, bet reikia dar stiprios ir gerai išlavintos dvasios. Tik ši, būdama žmogaus veiksmų pagrindu, gali tiems veiksmams priduot vieną ar kitą kryptį. Šią tiesą visi turime atsimint, bet ypač tie, kurie mokslus eidami tuo pačiu rengiasi vadovauti vi-

suomenei. Geras yra daiktas mokslas, bet geriausias ir būtiniausias yra daiktas padaryt iš savęs žmogų. Skaudu visuomenei, jei į jos darbininkų eiles įstoja žmogus, nors ir mokslu pasi-

V. Didžiokas Nukryziuotasis „Meno Kultūros“ klišė

puošęs, bet vis dėl to neišmokęs žmonių mylėt, savęs išsižadėt, save valdyt, žodžiu, atėjo nepadaręs iš savęs reikiamo žmogaus. Ji nujaučia, kad tas naujas darbininkas dirbs, nes jis energingas, gali pakelt nemaža triukšmo, bet jis, neturėdamas

svarumo dvasioj, gali it tuščias vežimas bruko gatvėmis barškėt ir netrukus sudužti. Vieni tokį apgailės, kai kurie džiaugsis, nes myli komedijas.

Taigi, didelį ir kultūrišką atliksime darbą, būsime visuomenės geradariai, kai mes pirmų pirmiausia patys giliai įsisamoninsime ir vėliau kituose sėsime tą didžią tiesą, jog geriausias žmogaus veiksmų dirigentas yra ne žmogaus kūnas, ne gatvė, ne vien daugybė įgytų žinių, bet gerai išauklėtas žmogus, Dievo ir žmonių meilės, savęs išsižadėjimo ir valdymo sucementuotas žmogaus vidus. Šis, ir tik jis vienas, nulemia, kaip žmogus gyvens ir dirbs visuomenei, ar jis virkdins ją ar teiks džiaugsmo.

*

Darbas vidaus gyvenimui sudaryt. Būtų didelė klaida manyt, jog žmogaus išvidinis auklėjimas nereikalaująs darbo. Tačiau ši klaida gyvenime dažnai pasikartoja, ypač jaunų, energingų, pilnų pasitikėjimo tarpe. Ši aplinkybė lengvai išstumia juos tuoj veikt išorėj, greit padaryt iš savęs aukščiausią tribunolą, kuris teis ir Bažnyčią, ir įžymius valstybės vyrus ir visą visuomenę. Ir taip, jei tik vėliau pats nesusiprato arba kiti jo nepamokė, jis įpranta retai bebuvot savo viduj, kur tiek daug dar nesukultūrinto ploto. Jis panašus į tą ūkininką, kurs dažnai pamiršta savo ūkį, leidžia jam skursti, pats tuo metu būdamas pas kitus svečiuose. Šis ūkininkas pamiršta, kad svetimais pyragais arba pagyrimais ilgai neišsilaikys, jog geriau būtų ėjus ir savo dirvonus plėšus. Darbas, tiesa, nelengvas, bet jis būtinas ir daug garbingesnis.

Mes neturime čia minties, dėstyt kaip tas darbas vidaus rūmui statyt turi konkrečiai pasireikšt, tai neįeina į šio labai trumpo straipsnio uždavinius, — baigiant kalbą apie darbo reikalingumą ir jo nebijojimą, mes norime vienas kitą dar pasiragint, kad prie šio darbo nesivėlintume. Užbaigus mokslus, jau reikia stot į platesnę visuomenę ir ten dirbt; vadinasi, parengiamieji darbai, kiek tai buvo galima, jau turi būt perkratyti, ir tai taip, kad žmogus būdamas visuomeninio (plačiausia to žodžio prasme) darbo angoj, galėtų sau sakyt: taip, mokiausi ne vien formules, bet kartu rengiausi ir lavinausi būt ištikimas savo pareigoms, sąžiningas darbuose; mokiausi išsižadėt savęs ir save valdyti, lavinausi nepasiduot dienos ūpui, o būt tik principų ir pareigų diriguojamas, mokiausi ir lavinausi mylėt žmones. Visam tam mokslui ir lavinimuisi panaudojau, kiek mokėjau, visas progas: kasdieniniame gyvenime laikiausi dienotvarkės, lengva širdim nedispensavau savęs nuo pareigų, nelepinau savęs ir nepataikavau sau, sekiau save kalboj, mokiausi bendrai su kitais dirbt, sugyvent, dažnai kontroliavau save, dariau savo darbų ir kalbų apyskaitas, vertinau juos ne tiek skaitlininku, kiek svarstyklėmis pasinaudodamas, klausiau iš-

mintingiausiųjų patarimų, skaičiau ne kokias pustuščias knygas, bet turiningas, neieškodamas ten cukraus, o tik gyvenimo druskos, pratinausi nesakyt taip, kur Bažnyčia sako ne, pratinausi nepasiduot pagundai padaryt iš savęs tribunolo, kur galėčiau save tik teisint, o kitus tik kaltint...., žodžiu dariau visa ir rengiausi iš širides. Dabar einu dirbt Bažnyčiai, visuomenei, valstybei. Visi dirbo ir tebedirba man, o dabar ir aš jiems, tačiau, dirbdamas visuomenei, ar neužmiršiu, jog aš, tegu ir dirbau ir rengiausi ir mokiausi, antžmogiu, ar net angelu aš savęs dar nepadariau, todėl dar ir toliau turiu savo išvidinį gyvenimą tobulinti, saugoti nuo pavojų, nuo dulkių ir rūdžių.

Daryt visa, kad jį vėl sustiprinus, nušveist, atjaunint. Ir tai darau ne sportui, ne įvairumui, bet suprasdamas gyvenimo reikalus: savo galutinį tikslą, Bažnyčią, visuomenę, nepriklausomą Lietuvą.

Mylėdamas iš širdies savo kraštą, aš suprantu, jog jis negali tinkamai augti, jei jis neras sau ganėtinai geros dirvos savo žmonių viduj. Geras yra daiktas geri įstatymai, išmintingi to krašto vadai, bet jų vienų neužtenka: ir geriems sėjikams vis tik reikalinga gerai išdirbta žemė; todėl visi turime būti ta gera dirva, kur pasėtas grūdas gali atnešt gerą vaisių, ir nepriklausoma Lietuva gali tol nepriklausoma likt, kol jos piliečiuose bus kita nepriklausomybė, dorinė nepriklausomybė: kaip galima didesnis atsipalaidavimas nuo savo puikybės, nuo troškimų svetimo turto ir sau dielės garbės, nuo kūno gašlumo, nuo parsidavimo už pinigus, nuo neištikimumo kraštui, moterystės ryšiams. Kai bus stipri šioji nepriklausomybė, bus stipri ir anoji; tada kraštas yra pastatytas ne ant smėlio, bet ant visai tvirtų pamatų.

J. Senkus

Jonas Jablonskis

Jonas Jablonskis gimė 1860 m. gruodžio mėn. 30 d. Kubilių kaime (pačioj paprūsėj, netoli Naumiesčio). Vėliau jo tėvai persikėlė į Rygiškius, Šakių apskr. Jonas mokėsi Naumiesčio pradžios mokykloje ir Mariampolės gimnazijoje. 1880 m., baigęs aukso medaliu gimnaziją, įstojo į Maskvos universiteto filologijos fakultetą. Čia, tarp profesorių, turėjo įžymų lingvistą Fortunatovą. Po ketverių metų baigė senovės kalbų skyrių ir pradėjo domėtis lietuvių kalba. 1888 m. išlaikė egzaminą ir literatūros skyriuje.

Baigęs ieškojo vietos gimnazijose. Siuntinėjo prašymus beveik į visas mokslo apygardas, pagaliau į pačią švietimo ministeriją, bet niekur nieko nelaimėjo. Neretai tik išgirsdavo

žodžius, kaip jis, baigęs universitetą, dar nežino, jog nerusai tarnaut į gimnazijas nepriimami. Taigi kurį laiką teko jam būti namų mokytoju klebonijoje, dvare, paskui valdininku Mariampolės teisme. Teismo pirmininkas, jį pažinęs, pasirūpino per teisingumo ministerį, kad jam duotų mokytojo vietą. Pagaliau gavo Mintaujos gimnazijoje dėstyti senovės kalbas. Po 8-rių metų iš čia perkeliamas į Revelio gimnaziją. Už lietuviškumą ištremiamas į Pskovą ir paliekamas be vietos. Paskui sugrįžta vėl į Lietuvą ir metus gyvena Šiauliuose. Pasibaigus spaudos draudimui, keliauja į Vilnių ir dirba spaustuvėse, raštų ir knygų leidmų draugijose, pirmuose mūsų laikraščiuose — „Vilniaus Žiniose“ ir „Lietuvos Ūkininke“. Be to, gauna leidimą mokyti lietuvių kalbos vidurinėse mokyklose. Po 1905 m., papūtus šiltensiam vėjui, patenka lietuvių k. mokytoju Panevėžio mokytojų seminarijoje. Bet dėl aiškaus lietuviškumo turėjo palikti Panevėžį ir dangintis į Brestą. Paskui persikelia į Gardiną. Prasidėjus karui, jau kankinamas ligos, atsiduria tolimame Veližo miestelyje. Po metų, įsikūrus Voroneže lietuvių gimnazijai, kviečiamas į Voronežą. Čia, mokydamas lotynų kalbos, moko kartą savaitėje kiekvienoje klasėje ir lietuvių kalbos. Dar sunkiau susirgęs, atsistatydina, nesulaukęs dėl naujųjų Rusijos įvykių nė pensijos.

1918 m. rudenį, dar vokiečiams tebesant Lietuvoje, jau visai nebevaldydamas kojų, grįžta į Vilnių. Čia netrukus įsiveržia bolševikai ir neduoda seneliui ramybės. Sutvirtėjus mūsų valdžiai , 1919 m. vasarą Jablonskis apsigyvena Kaune. Nors vargo ir ligos prislėgtas, tačiau visu smarkumu dar kimba į darbą. Moko savo sudarytuose kursuose — vidurinių mokyklų kalbos mokytojams ruošt, darbuojasi visur, kur tik reikia pagalbos mūsų kalbai. Užsimiršta savo skurdų likimą, nesirūpina garbe. Ir reikia pasakyti, kad Jablonskio vardas plačiose masėse dar mažai žinomas. Tik nuo 1920 m. — nuo 60 m. savo amžiaus pajunta, kad juo susirūpinta. Jubilejus minėta spaudoj. Vyriausybė ta proga paskyrė jubiliatui iki gyvos galvos pensiją ir Mariampolės valstybinę gimnaziją pavadino Rygiškių Jono vardu. Kiek vėliau Lietuvos universitetas išrinko jį Tarybos garbės nariu ir profesorium. Čia jis dirbo kiek galėdamas. Tik 1926 m. visiškai ligos kamuojamas nuo darbo universitete atsisakė. Tačiau lietuvių kalba nenustojo rūpintis iki paskutinės savo gyvenimo valandos ir daug dar vis jai gero duodavo. Užtai visi mes jį gerbėm ir juo didžiavomės. Rengtasi jau net sutikti 70 m. jubilejų, bet vietoj jo anksčiau liūdesys apgaubė visą Lietuvą.

A. a. velionis buvo vienas žymiųjų atgimstančios Lietuvos gaivintojų. Jis, bene, paskutinis mūsų senosios kartos atstovas, patraukęs paskui save visą eilę jaunesniųjų darbininkų. Jo tyras idealizmus, karšta tėvynės ir gimtosios kalbos meilė švietė

kiekvienam, kuris jį arčiau pažino. Visą laiką ir visur ištikimas savo tautai ir kalbai. Vienas Mintaujos gimnazistas apie savo mokytoją taip yra rašęs savo draugui: „Pas mus yra vienas lietuvis mokytojas... Jis ne tik namie, bet ir eidamas pasivaikščioti su savo jauna pačia balsiai kalba letuviškai. Lietuviškai šnekėti jis nebijo...“ („Lietuvos Mokykla“ 1921 m. 553 p.). Savo bute (Mintaujoj) ištikimesniems mokiniams lietuviams surengia vakarėlį; vaidina „Amerika pirtyje“. Agotos

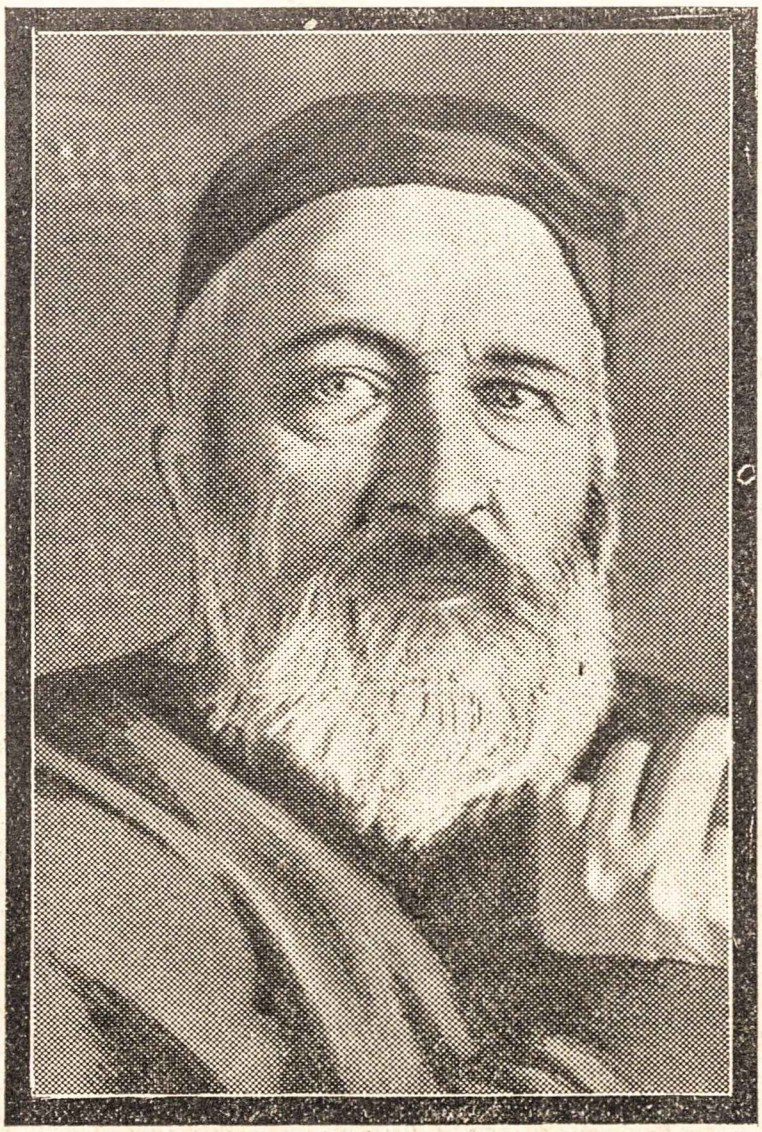

A. a. prof. J. Jablonskis

rolę atlieka ponia Jablonskienė. Revelyje, kaipo lietuvis veikėjas, buvo nepaprastai brangus žmogus. Lyg magnetas jis traukė prie savęs išblaškytus ir nuskriaustus savo brolius lietuvius ir įvairiausiais būdais jiems padėdavo. Pagaliau Rusijoje J. Jablonskis lietuviams inteligentams visą laiką buvo tautiškumo švyturys.

Aušrininkai, prisiminę Daukšos žodžius: „Gimtoji kalba yra meilės sąryšis, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės

sargas“, kalbą dievino. Bet jie nemokėjo ir neįstengė tinkamai jos vartoti. Jiems buvo tatai nepasiekiamas laimės žiburys, užburta karalaitė. Tuo tarpu lietuvių kalba merdėjo. Bet, štai, atsiranda išgelbėtojas, karžygis — ne kardo ir kraujo, bet lietuviško žodžio ir kultūros — Jonas Jablonskis. Jis buvo geriausiai supratęs, kad be savo rašomosios kalbos negalima turėti tautinės kultūros. Štai iš kur kilo jo per visą gyvenimą pasišventimas ir geniališkumas gimtajai kalbai.

Filologinio išsilavinimo pagrindan jis buvo padėjęs lyginamąją kalbotyrą. Eidamas jos daviniais, jis gauna aiškių išvadų, kuriomis vadovaujasi, valydamas nuo barbarizmų lietuvių kalbą ir mus mokydamas. Jis pažino mūsų kalbos žemčiūgus, atskyrė grūdus nuo pelų ir išaukštino samanotų Lietuvos lūšnelių kalbą. Pats būdamas lietuviškos dvasios genijus, savo sielą įscenizavo literatūrinės kalbos kūryboje. Kitų tautų rašomoji kalba yra kilusi įžymių rašytojų įtakoj ir kolektyvinėmis mokslo draugijų ir ministerijų pastangomis. Pas mus šį sunkų darbą atliko tik vienas asmuo — a. a. Profesorius. Jis sujungė filologinio moksliškumo esenciją su naturalia, įgimta lietuvio kalba. Niekas iš mokslininkų nesugebėjo taip sutaikinti mokslo principų su praktikos reikalavimais, kaip kad jis. Rašyboje jis sukūrė tam tikrą srovę, kuriai visi pasidavė ir pats stengėsi dirbti nurodytais jo pagrindais. Neveltui jis vadinamas mūsų rašomosios kalbos tėvu.

Konkrečiau apie šio įžymaus žmogaus darbus liudiją jo spausdintas žodis. Pavartę „Aušrą“, „Varpą“, Vilniaus Žinias“, „Lietuvos Ūkininką“, „Viltį“, „Vairą“, „Lietuvos Žinias“, „Santarą“, „Lietuvą“, „Lietuvos Mokyklą“, „Švietimo Darbą“, „Ateitį“, „Židinį“, „Lietuvos Aidą“, „Rytą“ ir dar kitus, visur užtiksime jo išminties žodžių. Slėpdamasis nuo rusų ir šiaip kai kuriais sumetimas pasirašinėdavo įvairiausiais pseudonimais, būtent: K. Obelaitis, J. Obuolaitis, A. Gerulaitis, P. Vaidilas, A. Žemaitis, P. Šiauliškis, Šipaila, Peštukas, Nenuorama, Pievūnaitis, Kirvelis Nusmuko, Nedruskius, Senis, Kalbininkas, P. Kriaušaitis, Rygiškių Jonas ir kitaip. Spaudą leidus, dažniausiai sutinkame Rygiškių Joną, J. Jablonskį, arba inicialus R. J., J. J.

Be straipsnių, J. Jablonskis, mokinių padedamas, yra davęs „Vargo Mokyklos“ I ir II dalį. Prie „Vargo Mokyklos parašė „Mūsų Žodinėlį“. Išvertė „Visuomenės įnamius“, suredagavo „Kelis moksleivių vertimus“. Ištaisė S. Mečiaus, Tūbelio verstą, „Žemės aprašymą“. Be Fortunatovo, Jono Juškevičiaus, Baudouin de Courtenay J. Jablonskis buvo vienas žymiausias Antano Juškevičiaus „Žodyno“ redaktorius. Prie jo pridėdamas savo pastabas, davė gana reikšmingų kalbos mokslo tiesų. 1901 m. išleido savo „Lietuviškos kalbos gramatiką“ — pirmąjį mūsų dabartinės rašomosios kalbos pamatą.

Suredagavo Žemaitės raštų I ir II tomą, juos daug taisydamas ir reformuodamas. Parašė „Lietuvių kalbos sintaksę". Būdamas Kaune davė antruosius kai kurių savo raštų leidinius, „Lietuvių kalbos vadovėlį", „Linksnius ir prielinksnius", „Mūsų kalbos žodynėlio dalykus" ir k. Štai, kiek jo padaryta mūsų kalbai.

Visą laiką jis dirbo tyliai, nesiskardendamas ir neaimanuodamas. Tiesa, iš kart savo likimu kartais nusiskųsdavo, ypač tada, kai baigęs universitetą dar ilgai negavo vietos.

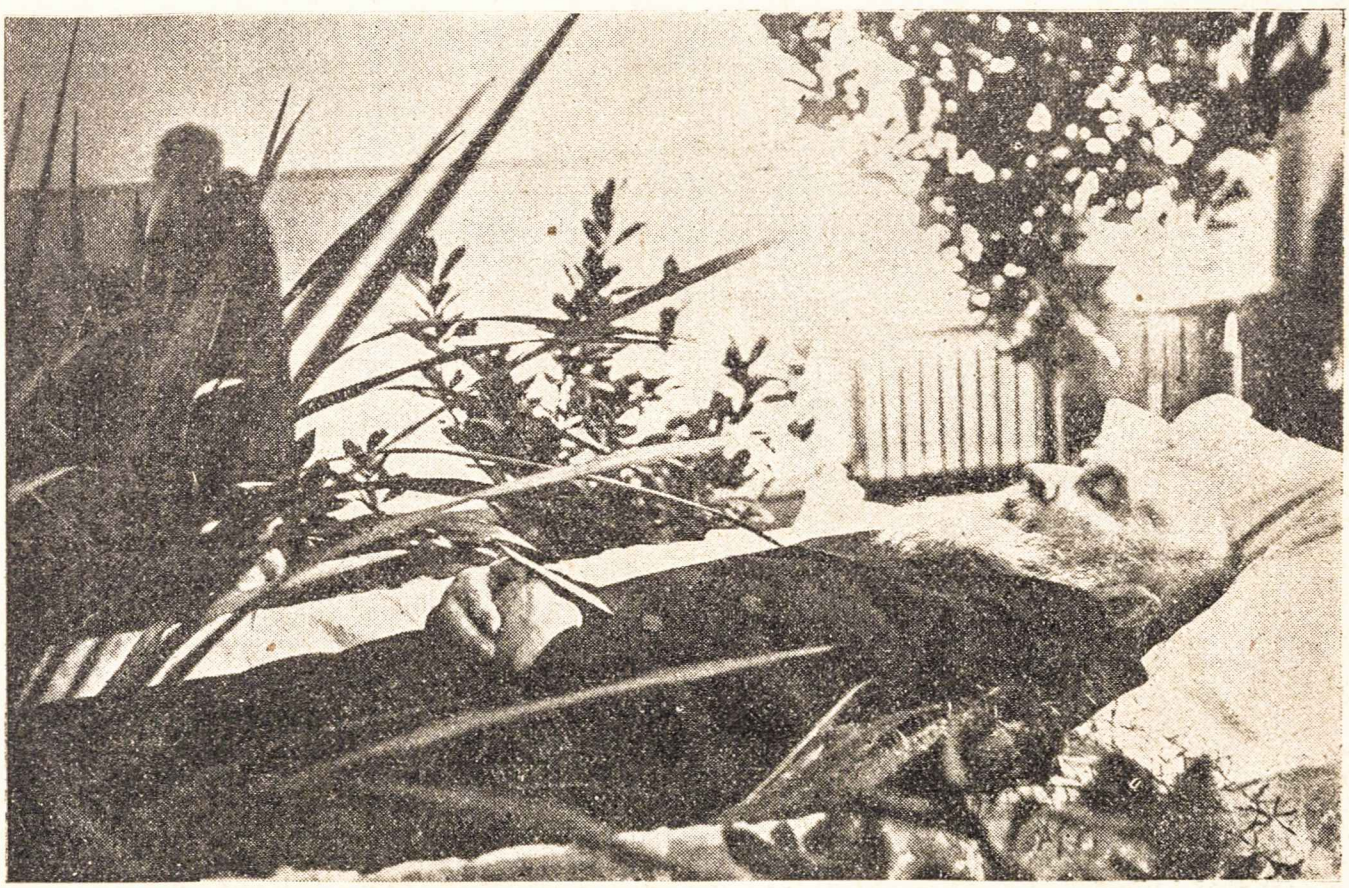

Prof. J. Jablonskis karste Karo Ligoninėj
ant katafalko

Pats būdamas skriaudžiamas, kitais rūpindavosi. Su visais taikindavosi. Kilus „Vilniaus Žinių" redakcijoj vaidams ir paklaustas, kurią pusę Jonas palaikysiąs, jis nieko neatsakė, tik prašė: „Manęs į savo ginčus nemaišykit, tik manęs nekiškit" (Švietimo Darbas" 1920 m., Nr. 12, 64 p.).

Aukodamasis tėvynės darbams dažnai būdavo priverstas apleisti savo tikybines pareigas. Kad išvengti budrios žndarų akies, jis su draugais kartais sumos metu tardavosi apie tautos reikalus. Kai kas, pastebėjęs jo pasyvumą religinei praktikai, pradėjo jį įtarti religijos indiferentizmu. Tačiau jam tai buvo nemalonu girdėti ir dar 1917 m. vienam asmeniui jis skundžiasi:

„Aš niekuomet prieš religiją nėjau, aš tikintis, o tuo tarpu ir mane bedieviu padarė...“ („L. M.“ 1921 m. 574 p.). Prieš Katalikų Bažnyčią nėra pasakęs nė vieno žodžio, dėl kurio dabar jam tektų nukęsti.

Visa Lietuva savo kalbos tėvo didžiai liūdi, su pagarba jį mini, nes jis savo darbą ir pavyzdį aukso raidėmis įrašė į jos kultūros istoriją.

Vl. Viliamas

Iš kelionių po Rytprūsius

Vakaruose mes susiduriame, teisingiau sakant, ne su Vokietija, bet su Rytprūsiais, kurie nors ir įeina į bendrą Vokiečių valstybę, tačiau yra nuo jos 1920 metais Versalio traktatu atskirti. Tarp Vokietijos ir Rytprūsių įsispraudžia nesiauras Lenkijos globai pavestas Dancigo koridorius. Jis Rytprūsius padaro izoliuota sala, kurioj negali visai tinkamai klestėti ekonominis ir kultūrinis gyvenimas.

Jie taip pat neužmiršta nė Klaipėdos krašto, ir todėl šis kraštas bus nuolatinis baslys, įsispraudęs į lietuvių vokiečių draugiškumo vežimą. Čia reikalinga realios politikos. Nuo to, kaip lietuviai mokės šį savo istorinį kraštą vertinti bei atlietuvinti ir kaip ilgai vokiečiai bus svetimų valstybių pažaboti, pareis Klapėdos krašto priklausomumas — mums ar vokiečiams.

Vokiečiai apie Dancigo koridorių, apie Klaipėdos kraštą prirašė šimtus tomų tiek agitacinės literatūros, tiek mokslišku studijų. Kova už tų kraštų atvadavimą eina visu įnirtimu. Čia vartojamos visokios priemonės: literatūra, mokslo ekskursijos, organizacijos, laikraščiai...

Tuo tarpu mes apie Klaipėdos kraštą beveik neturime nė vienos moksliškos brošiūros, ir daugeliui iš mūsų inteligentų ši mūsų tautos gyvybei taip svarbi vieta yra dar terra incognita.

Dabar Rytprūsiai turi 37.047 kvadratinius kilometrus ir pagal 1925 metų statistiką 2.256.349 gyventojus, kurių vienam kvadratiniam kilometrui tenka 61. Čia yra nemaža panašumo su Lietuva. Geologiniu, klimatiniu ir apskritai gamtiniu atžvilgiu panašumas yra dar didesnis. Istoriniu atžvilgiu Rytprūsių kraštas taip pat labai įdomus. Rytprūsiai kaip ir Lietuva buvo ilgus amžius tiltas tarp Rytų ir Vakarų. Šis senųjų Prūsų kraštas matė daug įvairių tautų, daug mūšių ir kraujo. Čia 1410 metais įvyko garsusis tarp Vytauto Didžiojo ir kryžiuočių ordeno Žalgirio mūšis; čia praūžė trijų dešimtų metų karas;

čia žygiavo Napoleono pulkai; čia pagaliau įvyko vienas didžiausių Didžiojo karo mūšių ties Tannenbergu.

Rytprūsiai amžina kovos arena. Čia vyko tiek fizinės, tiek dvasinės kovos. Atsiminkime tik Koperniką, Herderį, Kantą,— vis tai kovojančios ir kuriančios naujus dvasios pasaulius asmenybės. Nenuostabu todėl, kad dar neseniai, tik Didžiojo karo audroms praūžus, smarkiai pasireiškė idėja, kad Rytprūsiai turi būti Rytų problemos išsprendimo centras. Čia turi, jų manymu, susikurti Pabaltijy nauja pajėga, Nauja Vokietija, kuri turėtų išlaikyti pusiausvyrą tarp Rytų ir Vakarų, tarp bolševizmo ir kapitalizmo. Čia norėta pastatyti naujas Babelio bokštas, iš kurio trykštų šviesa visam pasauliui. Šis kraštas turįs atspėti Rytų problemos sfinkso mįslę. „Aidipas ir Sfinksas, sako žymus žurnalistas Walther Harich, yra amžinas simbolis pasaulio keitimosi. Kas betgi turi atspėti Rytų sfinkso mįslę, jei ne vokiečių rytai, kurie ties savo kojomis kasdien mato jo akių stebuklus"*).

Taigi Rytprūsiai pažinti mums įvairiais atžvilgiais labai svarbu. Čia lietuvių giminės prūsų židinys; čia pilna mūsų protėvių pėdsakų. Rytprūsiuos yra jau nuo senovės žinomas gintaro kraštas, kurio lankytojai pirkliai garsino lietuvių vardą senajame Graikų ir Romos pasauly. Čia niūkso svarbiausios Perkūno Ramovės vieta. Čia stovi kryžiuočių ordeno centras Marienburgas, apie kurį ir dabar dar dainuojama: „Daug kryžiuočių nuo Malburgo (Marienburgo) rengias mus terioti".

Lietuviškų vardų, kurių nemaža yra jau surinkęs prof. Gerulis, yra pilni Rytprūsiai. Tai yra iškalbingi paminklai čia buvusios kitą kart lietuviškos kultūros.

Plačiau apie tai tebyloja istorikai. Mes tuo tarpu šiomis bendromis žiniomis pasitenkinkime ir eikime prie atskirų vietų.

Karaliaučius

Tai yra vienas senesniųjų vokiškų miestų. Jis yra įkurtas kryžiuočių ordeno, ir jo praeitis siekia 1255 metus. Dabar yra didžiausias ir gyviausias Rytprūsių miestas. Čia verda ir koncentruojasi Rytprūsių gyvenimas; Karaliaučius yra jų širdis ir smagenys. Čia kyla daugelis idėjų ir Vokietijos veržimasis į Rytus — „Drang nach Osten". Reikia pasakyti, kad šitas veržimasis tebėra gyvas ir dabar, nors ir suvargintas bendrų vokiečių negalavimų, kurių jiems tiek daug atnešė didysis karas.

Karaliaučius guli ant Pregelio upės ir turi keletą gražių kanalų ir tvenkinių. Miesto gyventojų skaičius siekia 281.000.

---

*) Walther Harich. Das Ostproblem. München, 1922. 16 pusl. Šioj knygoj apskritai daug pajudinta šios srities klausimų. *Vl. V.*

Turi jau nemaža didmiesčio savybių. Turi neblogą zoologijos sodą, botanikos sodą ir nemaža muziejų. Daugumas muziejų yra didelėj pily, kurioje vėlesniais laikais buvo Prūsijos karalių ir kunigaikščių rezidencija.

Rezidencijos patalpos dabar taip pat sudaro įdomų muziejų, pilną įvairių paveikslų ir brangenybių iš visų savo šeimininkų laikų.

Muziejai turi ypatingai brangių dalykų iš senovės prūsų ir kitų čia besibasčiusiųjų tautų gyvenimo.

Be to, pily yra labai königsbergiečių ir svečių mėgstama vieta — „Blutgericht" — kraujo teismas. Čia senovėj buvo atliekama bausmė nuteistiesiems mirti. Iš tų laikų yra užsilikę piūklai, kuriais buvo žudoma nusikaltėliai, ir kiti tos rūšies padargai. Dabar čia galima gauti pietūs ir, kas svarbiausia, pamėginti įvairių rūšių vokiško vyno.

Ypatingo susidomėjimo Karaliaučiuje vertas — tai turtingiausias pasauly gintaro muziejus. Čia yra gintaro įvairių senoviškų dirbinių ir gausinga gintare randamų gyvių ir augalų kolekcija.

Pats miestas dalinasi į senąjį ir naująjį. Naujajame yra ypatingai gražių gatvių, namų, vilų, sodų. Visur jaučiama vokiška tvarka ir švarumas. Iš naujų namų reikia pažymėti Krematorium ir Flughofen.

Krematorium yra didelis savotiško stiliaus namas, kuriame yra įrengtas moderniškas žmonių lavonų deginimas. Lavonų deginimas čia jau gana paplitęs, ypač protestantų tarpe, nors tarp katalikų taip pat pasitaiko. Gražiose ir labai tvarkingose vokiškose kapinėse dažnai ant kryžiaus matai stiklinį apskritą puodelį. Tai yra mirusio pelenai. Kapai gražiai apsodinti gėlėmis, kurias augina ir laisto mirusio artimieji. Pavakariais kapai pilni žmonių. Visi jaučia pareigos atlankyti savo mylimo velionies kapą ir jį savo rankomis palaistyti.

Flughofen — orlaivių stotis yra viena moderniškiausių Europoj. Nei vienoj Europos valstybėje nėra taip gerai išaugęs orlaiviais susisiekimas kaip Vokietijoj. Vokietijai yra Santarvės valstybių uždrausta turėti bet kokių karišku orlaivių. Štai vokiečiai, lyg atsakydami į tą jų priespaudą, išplėtė tikrai modernų ir patogų susisiekimą orlaiviais. Karaliaučius yra svarbiausioji stotis, per kurią yra palaikomas susisiekimas su artimaisiais ir tolimaisiais Rytais. Taigi po Berlyno yra svarbiausioji stotis. Vokiečių keleiviniai orlaiviai yra geriausios konstrukcijos ir daug rečiau genda, kaip kurie kiti. Taigi žmonės orlaiviais susisiekimo nebijo. Kaštuoja jis taip pat neperbrangiausiai, maždaug tris kart brangiau kaip traukinio III-čia klase. Be to, orlaiviais vežiojamos įvairios brangios prekės ir ypatingai kinų filmos. Jaunuomenės susidomėjimas orlaiviais taip pat nemažas. Studentai turi, berods, ar ne du spe-

ciališku orlaiviu. Į šią stotį organizuojamos įvairios ekskursijos. Viena buvo suorganizuota užsienio studentams, kurioj teko man dalyvauti. Ne tik viską smulkiai aprodė, bet dargi pavaišino kava ir laiminguosius, kurie ištraukė pilnus bilietus, veltui pavažinėjo. Argi tai nepuiki propoganda?

Karaliaučiaus Universitetas —

Albertina, įkurtas 1544 metais hercogo Albrechto. Tuo metu Karaliaučius dar buvo mažas miestukas ir tik du sykiu per savaitę gaudavo paštą. Jau išsilaikęs tokį gražų laikotarpį davė daug žymių mokslininkų ir išsidirbo gerą vardą Vokietijos universitetų šeimynoj. Prie vardo išgarsinimo daugiausia prisidėjo garsus vokiečių filosofas Imanuelis Kantas, kuris čia studentavo ir vėliau profesoriavo, mirė ir palaidotas. Jo kapą puošia gražus paminklas. Be to, universitetas žinomas savo geromis klinikomis ir turtinga miesto ir universiteto biblioteka. Miesto bibliotekoj ir ypatingai archyve yra daug įvairių dokumentų ir iš Lietuvos istorijos, ypač iš lietuvių santykių su prūsais ir ordenu. Lietuvos istorikams yra čia labai brangus ir dar neišsemtas šaltinis.

Studentų yra, kiek pamenu, per 2.000. Studentai savo nuotaika ir tradicijomis žymiai skiriasi nuo mūsų. Vokiečiai daugiau dirba studijoms ir retas kuris tesiverčia tarnyba. Visuomeninis ir politinis darbas randa juose daug mažiau pritarimo.

Studentai turi daug įvairių organizacijų. Neorganizuotų studentų procentas yra daug mažesnis, negu Lietuvoj. Visos organizacijos galima suskirstyti į tris tipus: korporacijas. laisvus susivienijimus (Freieverbindungen) ir akademines—fakultetines. Paskutinieji du tipai visai panašūs į mūsų tolygias organizacijas. Kas kita su korporacijomis. Mūsų Universitete taip pat yra korporacijų, bet daugumas jų visai nepanašios į vokiškąsias, nors, apskritai imant, korporacijos yra vokiškos kultūros padaras ir iš ten į Lietuvą yra atkeliavusios.

Vokietijos korparacijų vyriausias tikslas — draugiškumas, susigyvenimas, drausmė ir smagus gyvenimas. Linksmumas daugiausia gaivinamas Bier'u — alučiu. Be jo sunku įsivaizduoti vokišką korparantą. Be to, visi korporantai turi mokėti fektuotis — kautis tam tikrais ginklais. Kai mokosi, tai prisidengia šalmais, bet kai įvyksta pačios kautynės, tai prisidengia tik akis arba visai be nieko. Tai mums visai svetimas ir nesuprantamas paprotys. Atmenu, vieną vakarą atsisveikinęs su visai sveiku korporantu, rytojaus dieną jį radau didžiausią invalidą. Pasirodo gavęs vargšas net trejetą nepavydėtinų žymių. Norėjau pareikšti užuojautos, bet jis tuo be-

maž užsigavo ir su didžiausiu entuziazmu man ėmė aiškinti, kad jo partneris gavęs visą penketą žymių. Šiaip jau visai rimtas vyras.

Matyti, supiaustytais žandais ir galvomis yra labai dažnas atsitikimas tiek studentų, tiek inteligentų, tiek profesorių tarpe. Pats fektavimasis ir jo ceremonijos yra komplikuotas ir kiek įdomus dalykas. Tačiau tai yra žiaurus, brutalus savo garbės gynimo būdas, kuris kituose kraštuose nesutinkamas ir iš tikrųjų yra pasenusi, netinkanti germanų liekana. Katalikams fektavimas yra uždraustas Bažnytinės Vyriausybės.

Apskritai korporacijų gyvenime yra nemaža sunkiai pateisinamų papročių. Iš gerų dalykų reikia suminėti dainų pamėgimą, drausmę, susigyvenimą ir ištikimumą savo korporacijai. Išėjęs iš korporacijos per visą savo gyvenimą yra jai ištikimas ir su ja palaiko santykius.

Gražus taip pat dalykas studentų tarpe — daug didesnis domėjimasis sportu. Tiesa, jau pats universitetas nustato, kad kiekvienas studentas, norįs gauti diplomą, turi du semestru klausyti sporto teorijos ir atlikti tam tikrą praktiką. Vienos kurios sporto srities turi būt specialistas. Iš sporto reikia laikyti taip pat egzaminai.

Bet ir, be to, studentai ir moksleiviai daug daugiau sportuoja. Čia, žinoma, ir sąlygos daug geresnės. Pats universitetas turi gerą sporto aikštę, gimnastikos salę, maudykles, teniso aikštes, keletą instruktorių ir daug kitų patogumų. Bet ir patys suranda daug galimumų. Teko matyti metinė universiteto šventė ir įsitikinti, kad mes esame toli pasilikę. Ypatingai gražią pramogą čia sudaro plaukiojimas laiveliais ant Pilies tvenkinio, taip vadinamo „mare nostrum“. Kiekviena didesnė draugija turi savo valtį, ir jų vasaros vakarais pilnas prūdas.

Mes Kaune turime dainomis apdainuotą Nemuną, bet toli gražu jo tinkamai neišnaudojame. Gražios Nemuno pakrantės daugiausia šiukšlėmis apverstos. Tas pats su tenisu ir kitu sportu. Keliose teniso aikštelėse daugiausia žaidžia svetimtaučiai. Mes dejuojame ir skundžiamės, kad nėra laiko.

Dabar palikime Karaliaučių ir drožkime į Rytprūsių provinciją.

(B. d.).

Stud. J. Navickas

Blogio problema

Žmogus visa savo esme veržiasi prie tiesos, gėrio ir amžinumo. Jau paprastas kaimietis turi susidaręs tam tikrą pasaulėžiūrą, kurioje rasime, nors ir netobūlus ir neretai naivius, atsakymus į pagrindinius gyvenimo klausimus; tikrai nuostabiai tos jo pažiūros į gyvenimą gražiai harmonizuojasi pažinimo vieningume. Iš to vulgarinio pažinimo kyla gilus filosofinis pažinimas, siekiąs nepralaužiamus pažinimo principus. Tačiau mūsų pažinimas lieka visada ribotas ir netobūlas, ir teisingai sakoma, kad galutinoji visatos filosofija *yra ne atsakymas, bet klausimas.*

Blogio problema yra iš vadinamų amžinųjų gyvenimo klausimų, varginančių klausiantį ir mąstantį žmogaus protą, didžiausia, sunkiausia ir tamsiausia. Problemos esminiai bruožai: dėl ko fizinis blogis (kaip beprotybė, vargas, liga) ir moralinis (nuodėmė) egzistuoja šiame pasaulyje? Kokia blogio prasmė ir tikslas? Dėl ko Dievas neprašalina blogio?

Reikia konstatuoti faktas, kad yra žmonių, kuriuos tylioj gyvenimo prieplaukoj šios gyvenimo mįslės nekankina, nes visa jų gyvenimo išmintis — savimeiliškai džiaugtis savo saulėtomis gyvenimo dienomis, visai užmirštant tūkstančius žmonių, aptemdytų kartaus nusivylimo šešėlių... Iš kitos pusės, kurie kasdien mato ir jaučia mąsinį žmonių vargą, beširdiškumą,... nuodėmę, pesimizmo blaškomi, neretai skaudžiai klysta Dievo keliuose, kaltindami Jį žmonių kančiomis.

1. Bet argi visa tai yra bloga savy, ką mes vargu, alkiu, liga arba mirtimi vadiname?—Tatai tėra tik trūkumas bei šešėliai kūriniuose arba būtinas gamtoje apribojimas visa to, kas nėra Dievas, kitaip sakant—stoka tobūlumo. Ar tai nėra santykis kvadrato su apskritimu? Kaip kvadratas, nežiūrint to, kad negali sykiu būti kvadratu ir apskritimu, savy lieka geras, taip ir pasaulis yra geras, nežiūrint viso jame esančio blogio arba tobūlumo stokos. Kas nori matyti pasaulį be jokio blogio, be jokio trūkumo, reikalauja apskritaus kvadrato — prieštaravimas. Pagaliau, ar vargas, kuris taip dažnai laikomas nepakeliamu blogiu, nėra žmonijai kultūros, pažangos bei išradimų akstinas? Pagalvokim: ar ne vargo verčiamas žmogus išrado skaičius, raštą etc. Vargas žmones išmokė meilės skaudžiamiems, silpniesiems, vargšams ir ligoniams... O visa tai yra savyje neįkainojamos vertybės, keliančios žmogų aukščiau neprotingų būtybių. Taigi apie bet kokį metafizinį blogį negali būti nė kalbos, kaip moko Leibnizas: juk kiekviena buitis, kaipo buitis, yra gėris, nes turi esenciją. Tiesa, kiekvienos sutvertosios buities esencija yra determinuota, bet tai nėra joks blogis.

2. Blogis yra ne kas kita, kaip *trūkumas reikalingo gėrio* (absentia boni debiti). Galutinis blogio problemos sprendimas paaiškėja tik pačiame žmoguje. Kas gi yra bloga žmoguje? — Sąmoningas supratimas — bet kokio gėrio stoka veiksme. Ir tai yra tikras blogis! Iš čia aiškus yra santykis tarp nuodėmės ir fizinio blogio (trūkumo fizinėje srityje): moralinis blogis yra fizinio blogio priežastis. Juk tik žmogus, kaipo protinga būtybė, tegali savo laisvu sprendimu laužyti Kūrėjo įstatymus ir tuo įnešti į gamtą disharmonijos. Taigi blogio priežasties tenka ieškoti pirmoje nuodėmėje, suardžiusioje harmoningą visatos santvarką.

Bet nevienam gali kilti klausimas: dėl ko Dievas leidžia bloga? Į tai gražiai atsako šv Augustinas: «Dievas neleistų bloga, jei nebūtų taip galingas, kad net iš bloga galėtų padaryti gera». Dieviškoji galybė viešpatauja ant visos sukurtosios buities; Dievas tad, kaipo begalinis gėris, gali pašalinti ir užpildyti kiekvieną trūkumą. Bet dar pilnesnį rasime į tai atsakymą—Įsikūnijimo paslaptyje, kuri rodo, kad mes gyvename dieviškąjį gyvenimą...

3. Iš atžvilgio į blogį žiūrima į šį pasaulį per trejopos rūšies prizmę.—Pagal Schopenhauerio pesimistinę pasaulėžiūrą šis pasaulis yra blogiausias: kentėjimas šiame gyvenime yra tai pozityvus, pirmykštis ir svarbiausias elementas, gi džiaugsmas yra laikomas negatyviu ir priešingu reiškiniu. Tuo tarpu Leibnizas ir jo optimistinės filosofijos pasekėjai laiko šį pasaulį, Dievo sprendimu esantį, iš visų galimų pasaulių puikiausiu. Pagal krikščioniškąją pasaulėžiūrą pasaulis yra kentėjimo ir džiaugsmo, blogio ir gėrio audinys, tačiau sub imperio boni. Tai bonizmas. Pasaulis kaipo visuma yra didis gėris ir kaipo tokis prieš jo įkūrimą stovėjo Aukščiausiojo akivaizdoje. Visi šio pasaulio mūsų skausmai bei kentėjimai santykyje su palaima pomirtiniame gyvenime yra lygūs nuliui. Tai nėra kokia retorika ar perdėjimas, bet aiski šv. Rašto tiesa. Štai šv. Pauliaus žodžiai: «Nes aš laikaus nuomonės, kad šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta». (Rom. 8, 18).

Fribourg, 1930. I. 24.

Organizacija be spaudos — tai kūnas be sielos. Ar stengiesi tad bent ką daryti, kad tavo organizacijai niekumet sielos netrūktų?

J. Ambrazevičius

Koks mokytojas patinka mokiniui

(Ankietos atsakymų daviniai)

Pernai «Ateities» paskelbtoji ankieta «Koks man patinka mokytojas» leidžia daryti kurių-ne-kurių išvadų ir apie mūsų mokinio jautrumą, atsiliepimą į keliamus klausimus ir apie jo mokytojo idealą.

Pažymėtinas pirmiausia mažas mokinių domėjimasis ankieta. Iš kelių tūkstančių «Ateities» skaitytojų plus dar apie tiek pat mokinių, kurie neprenumeruoja «Ateities», bet apie ankietą žinojo,—atsiliepta palyginti labai nedaug. Aktingiausia pasirodė provincija, ir net tolimesnioji provincija — Rokiškis, Mažeikiai, Šakiai net Zarasai, tuo tarpu, kad didesnieji centrai (Marijampolė, Vilkaviškis, Šiauliai, nekalbant jau apie Kauną) paliko kurti. Tuose centruose mokinių tūkstančiai, o atsiliepė tik keli.

Be abejojimo, tam esama ir priežasčių. «Ateities Aidai» visai teisingai pastebėjo, kad Kaunas ir didesni centrai turi daugiau pramogų, viliojančių pagundų mokinio laikui gaišinti. Miesto gyvenimas taip greitai siūbtelia visą kupetą gyvenimo «žinių», kad vaikinas ar mergaitė dar nesubrendę, o jau pasijunta gyvenimą pažinę. Pažinę tokius «svarbius gyvenimo klausimus», kad ne tik ankietos, bet ir pamokos atrodo vaikiški, atgyvenę savo amžių dalykai, į kuriuos neverta net atsiliepti.

Su malonumu tenka konstatuoti, kad pirmosios atsiliepė mergaitės (Rokiškis). Jų atsakymai sudaro 40 proc. visų atsakymų. Berniukų, vadinas, daugiau atsakė, bet jų ir mokyklose apskritai yra daugiau. Paveikslingo aktingumo parodė net Vilniaus lietuviai moksleiviai. Ir jų atsiliepta.

Nors atsakymų yra nedaug, bet visi jie rimti. Atsiliepė daugiausia aukštesniosios mokyklos mokiniai, ypačiai 6 kl., bet atsiuntė atsakymus ir 4,5 klasės mokiniai, kurių daugelis visai rimtai rašo. Reikia manyt, kad tai patys rimtieji mokiniai, dėl to jų pageidavimai reiktų laikyti pageidavimais gerosios, aktingosios mokinių dalies.

1. Mokytojas — vyras, nevedęs...

Atsiliepusių daugumas pageidauja vyro (55 proc.), mokytojos moteries reikalauja 15 proc., o kitiems 30 proc. vistiek — vyras ar moteris, kad tik sugebėtų pasirodyti tikras mokytojas. Viena 4 klasės mokinė net paaiškina, kodėl ji norėtų vyro mokytojo: «Moteris paprastai būna nervinga ir dėl menkos priežasties apsiverkia».

Vedęs ar nevedęs, senas ar jaunas — ne taip jau svarbu; tik nedaug kuo persveria nevedusių šalininkai. Kodėl? — štai

vienas charakteringas argumentas: «Vedęs mokytojas yra visiškai abejingas mokiniams. Paaiškina pamoką, paklausinėja, paskiria rašto darbą—ir baigta. Nė vieno žodelio. Dėl to pamoka atrodo dukart ilgesnė, nuobodi ir oficiali».

Už pagyvenusį, —pagyvenęs, girdi, pažįsta geriau mokinio psichologiją. Bet jaunųjų šalininkų daugumas atsikerta: «Jaunas turi daug energijos ir mokiniams didelės įtakos».

2. Rimtas, drausmingas, bet linksmas

Visi ankietos atsakymai kaip susitarę vienu klausimu sutinka: mokytojas turi būti rimtas, bet gyvas, judrus, ne paniurėlis ar flegmatikas: su šypsniu veide, bet drausmingas, reikalaująs tvarkos ir ramumo; kalbąs nei «per lėtai vos žodį ištardamas, nei per greitai kaip gramafonas». — «Kai mokytojas rimtas ir nesijuokia, nuo jo dvelkia šalčiu, kuris atbaido mokinius. Jie jaučiasi suvaržyti ir negali net paklausti. Be galo nuobodus mokytojas lėtų judesių: kažin koks tingus ūpas apima mokinius, bežiūrinčius į vos pasijudinantį žmogų».

3. Pats moko, pats bara ir baudžia

Patinka tas, kuris pats pabara ir nubaudžia mokinį, nesikreipdamas dėl to į auklėtoją. Kuris pranešinėja mokinių nusikaltimus auklėtojui, greitai gaunąs «skundiko» vardą (!). Vilniškis dar paaiškina, kad auklėtojui ir nepatogu esą mokinys teisti: jis nematė mokinio kaltės, todėl jo nesupras ir nepataisys. — Kad būtų pranešama apie nusikaltimus auklėtojui ir kad jis baustų — pasisako viso tik 8 proc.

4. Aiškinąs nei smulkiai nei plačiai...

«Geresnis mokytojas yra tas, kuris dalyką aiškina smulkiai, o geriausias ir labiausiai pageidautinas tas, kurs pirmiausia išaiškina smulkiai, o svarbesnius dalykus pakartoja», sako Alytaus atstovas. Jei vadovėliai yra, tai nebloga, kai plačiai aiškina, o jei nėra, tai geriau mažiau aiškinti, neskubinant, kad būtų galima daryti santraukas.

Aiškaus sutarimo nėra. Simpatijos čia pasiskirsto beveik lygiai pusiau. Kiti nori kad viskas būtų trumpa, bet aišku. Apskritai galima nuspėti, kad mokiniams patinka dalykas ir plačiai pasiklausyti žiūrint, kiek mokytojas sugeba sudominti.

5. Klausinėt iš vietos ar prie staliuko

Daugumas nori, kad mokytojas klausinėtų dažnai, bet tik iš tos dienos pamokos. Jeigu jau klausia iš platesnio kurso, kad nereikalautų smulkmenų. Atsakinėti patogiau esą pamokos pradžioje: mokiniai paskum ramūs ir gali klausyti pamokas aiški-

nant. Vienas, tiesa, tik pageidavo, kad tam tikras pamokas aiškintų, paskum tam tikras klausinėtų.

Iš vietos ar prie staliuko—štai čia ir nesutariama, simpatijos suskyla pusiau. Argumentuoja: prie lentos ar prie staliuko išsigąsta mokinys ir negali atsakinėti. Sako, tik nepiktas mokytojas gali šaukti prie lentos. Jeigu nori, kad nepasakinėtų iš šalies, teatkyląs mokytojas arčiau klausiamojo. Staliuko šalininkai argumentuoja tokiais pat psichologiškais motyvais: nepasitikės jokiais šnabždėjimais, pasirengs, jausis labiau nepareinamas nuo knygos ar draugų ir rodys daugiau iniciatyvos pats sukombinuoti.

6. Spaudžiąs metų pradžioj, tik ne... pavasarį

Vėl tarsi susitarę ankietos dalyviai reikalauja spausti į darbą metų pradžioj, negailėti ir blogesnių pažymių tik «jokiu būdu ne pavasarį», pastebi viena III kurso mokinė. Kita kėdainiškė, būdama dar VI kl., jau reikalauja, kad iš viso į mokslą būtų spaudžiama žemesnėse klasėse, kad «per paskutinius aštuntuosius metus mokinys nedrebėtų ir nesimokytų per naktis».

Vienų vienas vilniškis pastebi, kad blogų pažymių statymas pradžioj tikslo nepasiekia: «numuša mokinį nuo kojų. Metų pabaigoj spaudimas turi didesnės racijos mokinių akyse».

7. Pažymius — rašyti viešai

Visi reikalauja pažymius rašyti viešai. — Girdi, jei mokytojas žymisi slaptai, susidaro nuomonė, kad jis nori «pažymį nusukt». Vis tiek, sako, mokinio garbė nebus apsaugota: draugai žino, kaip atsakiau ir koks esu mokinys. Viena kaunietė skundžias ieroglifais, kurių reikšmė tepaaiškėja tik trimestro gale.

8. Mokytojas — vyresnysis draugas

Charakteringai atsako vilniškis. «Mokytojas, būdamas su mokiniais draugiškas, dažniausiai supopularėja savo nenaudai, ir su tokiu mokytoju pripranta mokiniai pamokų metu nesiskaityti. Man tik tas mokytojas patinka, kuris yra mokytojiškai nusiteikęs ir visada atrodo kaip vyresnysis. Kuris mokytojas moka prie mokinių prieiti, juos myli ir sugeba juos tvirtai savo valdžioje laikyti, tebendrauja su jais pertraukų metu, nepamokų dienomis, tepadeda jiems lavintis kuopelių susirinkimuose ir kitur; tai mokiniams labai patiks: tokį jie laikys idealistu, savo auklėtoju ir vadu. Bet kuris neturi šių privalumų, teneišikšą šalia pamokų į mokinių gyvenimą, nes jame tik susmulkės». Dauguma vis dėlto žavisi mokytoju — savo draugu: tokį mokytoją sako, labiau gerbia, nes myli, o viena septintosios klasės mergaitė tokio mokytojo idealą taip reziumuoja: «Pamokų metu — kaip vyresnysis, nepamokų — kaip draugas».

9. Verčiąs pačius mokinius galvoti

Absoliutis daugumas pasisako už mokinių iniciatyvą, galvojimą pamokos darbe. Dėl to pageidauja, kad mokytojas ne tik pats aiškintų, bet skatintų ir mokinius galvoti. «Mėgstu iniciatyvą, —rašo zarasiškis penktaklasis, — todėl nemėgstu, kada ją varžo».

Tą savarankiškumo karštį, moderniškai tariant, darbo principo taikinimą mokykloj, gerokai vėsina mažumo balsas: «Kai mokytojas pats mažiau aiškins ir vers tik mokinius galvoti, tai tik veltui bus gaišinamas laikas, nes visa klasė lygiai normaliai nesugebės galvoti. Jei mokytojas sugebės gerai aiškinti, tai nesuprantančių bus mažiau». O vienas kauniškis specialistas gailis mokinių smagenų: jam patinka tas mokytojas, «kur pats visa išaiškina ir nevargina mokinių smagenų».

10. Pasilinksminimuos dalyvauja, bet nešoka

Griežtai nesako, kad mokytojas visai nešoktų. Bet vis dėlto didesnės pusės atsakymai skamba: geriau kai mokytojas nešoka, o tik pasikalba su mokiniais. Motyvai — mokytojo autoritetas labiau palaikomas: jis juk vyresnis, ne tik draugas. O vienas kauniškis visai charakteringai paaiškina: «Mokytojų šokimas su mokiniais skaldo mokinius į rūšis, nes mokytojai su visoms (ais) nešoka, o pasirenka geresniąsias (sius), gražiąsias; tuomet vargšams berniukams tenka tik seilė ryti».

11. Apsitaisęs švariai, kukliai

Mokytojas visiems imponuoja apsitaisęs kukliai, bet švariai, ypačiai mokytojos turi būti kukliai apsitaisiusios. «Nepatinka labiausiai tos mokytojos, kurios rengiasi, kaip liepia mada: pudruojasi, parfumuojasi, vienu žodžiu, kvailiau elgias už savo auklėtinius», pastebi net 4 kl. mokinys. O kaunietė dar priduria: «Kartais mokinys gailis išsipuošusio mokytojo». Kėdainiškė net ir kitaip argumentuoja: «Pats puošias, o mokiniams neleidžia ilgų plaukų ir šilkinių kojinių; tuo sukelia sau tik didelę mokinių neapykantą».

Vis dėlto mažeikietė (unikatas) pasisako, kad jai patinkąs išsipuošęs, bet jos kolegė reikalauja, kad mokytojas «nevergautų modernizmui». O zarasiškis visai smarkiai puošnumą gena: — Šalin iš mūsų mokyklų «blizgučių maršalai»! Šalin nepridengtomis kūno dalimis trumpasuknės «mūzos», o jų vietoj duokit mums padoriais rūbais paprastų, bet švariai apsirėdžiusių mokytojų, darbo žmonių!».

12. Abstinentai, be simpatijų, privilegijų...

Vienas kitas iškėlė ir klausimų, neliestų ankietoj. Vienas reikalauja, kad mokytojas būtų abstinentas, kitas—kad pažymius

rašydamas neturėtų simpatijų, kad mišriose mokyklose nebūtų daroma privilegijų mergaitėms: girdi vienodai mokosi, vienodai reikalauti ir vienodai įvertinti reikia; jeigu berniuką vadina «tu», tai ir mergaitei nereikia išimties. O vienas aštuntos klasės, kaip jis rašos «kavalierius», nepatenkintas pažymių sistema ir baigiamaisiais egzaminais. Jo nuomone, turėtų būti kiekvienoj klasėj tik pusmetiniai egzaminai panašiai, kaip universitete.

Yra ir daugiau pageidavimų, nusiskundimų, bet čia jų nekelsim. Nedarant šiuo tarpu jokios išvados ir ankietos nuomonių nevertinant, reikia tik padėkoti tiems, kurie atsiliepdami prisidėjo prie jos realizavimo.

V. B.

Mergaitės ir mados

Madų gali būti įvairiose srityse, bet ryškiausiai pasižymi drabužiuose bei jų nešiojime, todėl ir kalbant apie madas daugiausia turima galvoje tam tikri apsivilkimo būdai. Šituo atveju mada ir bus ta drabužių nešiojimo forma, kuri tam tikru laikotarpiu turi visuomenėj atrakcijos, didelio pasisekimo.

Mados patraukiančioji jėga yra naujume, kuriuo ji trukšmingai reklamuojasi. Tačiau tai dar nereiškia, kad paskutinė mada iš tikrųjų būtų nauja: labai dažnai pasitaiko, kad ta pati mada jau buvo daug anksčiau, tik ji, kaip paprastai atsitinka, buvo pergyventa, padėta į archyvą ir užmiršta. Tokių pavyzdžių yra nemaža. Senovės graikų Spartos mergaitės nešiojo trumpas sukneles — ligi arba aukščiau kelių, kaip ir šiais laikais. Jau prieš penketą tūkstančių metų princesė Ankh, Didžiosios Piramidės statytojo duktė, nešiojo trumpai pakirptus plaukus. Taigi dažnai vadinama moderniška mada yra jau labai senas dalykas. Moteris, kuri aklai tiki, kad ji nešiojanti drabužį, kokio anksčiau nieks nematė ir todėl godžiai metasi prie madų, yra naivi arba nesusipratėlė.

Bet įnešama ir kūrybos. Kartais nauja drabužių forma, nauja mada yra daug patogesnė ir gražesnė už buvusią. Todėl prieš madą iš viso nusistatyti negalima, nes jų pasireiškime yra ir gerai suprastos pažangos, kaip higienos, patogumo, praktiškumo, taip ir estetikos atžvilgiu.

Tačiau jeigu mados turi gerų pusių, tai joms netrūksta ir blogų. Jų lengvapėdiškumas, nepastovumas, greitas keitimasis daugelį moterų veda prie smulkmeniškumo, laiko gaišinimo, rimto gyvenimo supratimo praradimo, pagaliau apsunkina šeimų biudžetą ir ardo sugyvenimą.

Mados liečia ir moralę. Jei jos neturi uždavinio dorinti žmones, tai vis dėlto turi saugoti ribas, kurias peržengusios, tampa nemorališkomis. Čia glūdi ir dabartinių madų klausimo aštrumas.

Kalbant apie dabartines madas, reikėtų pažymėti, kad ir jose pasitaiko gražių drabužių, paprastų, kuklių, patogių ir estetiškų. Kitiems gi pakaktų pridėti keletą centimetrų ilgumo arba platumo ir drabužis būtų visai tinkamas. Vadinasi, ir dabar galima, kas nori, apsirengti patogiai ir gražiai.

Negalima neigti, kad dabartiniai trumpi drabužiai yra patogesni už seniau buvusius ilgus. Jie yra geriau pritaikinti prie aktyvių, skubių judesių, neapsunkina ir nekliudo einant — todėl ir pačios rimčiausios moterys nenorėtų grįžti prie labai ilgų drabužių, buvusių seniau. Bet protingas priėmimas dar nėra perdėjimas; kaltos yra tos, kurios neva patogumo ar higienos sumetimais eina prie kraštutinumų.

Reikia taip pat skirti tai, koks yra drabužis ir kaip jis nešiojamas. Jeigu patį drabužį ir jo nešiojimo būdą tektų įvertinti, tai reikėtų pasakyti, kad pastarajame pasitaiko daugiau netinkamumo, negu pačiam drabužy. Tas pats drabužis gali atrodyti ant vieno asmens visai gražiai, o ant kito šlykščiai. Ir ta moteris, kurios drabužis lipa ant smakro, gali būti labiau nepadori, negu dekoltuota. Štai dėl ko bendras užsilaikymas, veido išraiška, gestai ir pozos yra taip pat tie elementai, kurie daug prisideda prie tualeto morališkumo ar nemorališkumo.

Visam mergaitės apsiėjime turėtų būti jaučiamas jos nekaltumas ir tas gražus kuklumas, kurie ypatingai puošia mergaitę.

Popiežius Pius XI yra sykį pasakęs: — Reikia, kad moteris būtų ele antiška, maloni ir patraukianti. Tai jos rolė. Bet kai ji pradeda netekti saiko supratimo, ji tuo pačiu pradeda prarasti savo vertingumą, savo patraukiamumą ir nustoja patikti.

Taigi labai klysta tos mergaitės, kurios mano, kad tik drąsumas apsirėdyme patraukia. Jis atkreipia dėmesį, jis gali vilioti arba erzinti žvilgsnį, bet jis negali patikti. Mergaitė tokiu žaidimu negaus tokio vyro, kokio norėtų, kadangi tai, ką vyras pastebi pas kitas moteris ir tuo stebisi, nepakęs pas savąją.

Dabartinėse madose to drąsumo, kuris pasireiškia nekukliu kūno apnuoginimu trumpais drabužiais, yra labai daug. Aišku, kad to negalima suderinti nei su paprastu mergaitės dorumu, nei su moralės reikalavimais.

Visa, kas pereina padorumo ribas, visa, kas galėtų stačiokiškai įžeist bei erzinti kitus, kas mažintų krikščioniškosios sąžinės jautrumą, reikia atmesti Tai yra kiekvienos katalikės mergaitės didžiausia pareiga — kovoti su ta nekrikščioniška dva-

sia, kuri skverbiasi į jaunas sielas per netinkamas, nemorališkas madas.

Aukščiau minėjau, kad nėra reikalo nusistatyti prieš madas iš viso, bet reikia žiūrėti, kad jų formos neperžengtų krikščioniškosios moralės, higienos, estetikos ir kit. reikalavimų. Negalima aklai sekti madomis, bet nereikėtų ir atsilikti nuo pažangos — vidurio kelias yra geriausias. Tai vienas iš principų, kurio turėtų laikytis moteris madų klausime.

Ne visos mados yra ir estetiškos; pasitaiko madų, kurios iškreipia naturalią žmogaus kūno simetriją, proporcingumą. Mergaitei reikia turėti skonį ir žiūrėti kritiškai į madų estetiškumą. Taip pat reikia pastebėti, kad ne visiems žmonėms toki patys drabužiai pritinka; vieniems geriau tinka tamsesni, siauresni ir t. t., kitiems gi priešingi. Todėl moteris ar mergaitė turėtų madą prie savęs taikinti, prie savo išvaizdos, judesių ir t. t., o ne save prie mados. Šitą dėsnį pamiršta daugelis moterų. Turi būti visuomet jaučiama asmenybė, drabužiai jos negali pavergti.

Dar viena iš būtinų sąlygų, norint tinkamai apsirengti, yra paprastumas, kuris negalima pamiršti nei užsilaikyme, nei gestuose, nei kalboje, nei drabužiuose. Jį turi lydėti švarumas ir tvarkingumas. Mergaitei moksleivei, aišku, geriausiai tinka jos uniforma ne tik mokykloje, bet ir visur kitur, pasivaikščiojimuose, baliuose, susirinkimuose ir t.t.

Šios sąlygos yra labai paprastos ir visoms lengvai išpildomos. Tik reikia norėti ir neapgaudinėti savęs tuščiomis fantazijomis. Juk, pagaliau, mažai svarbu, ar drabužis bus labai brangus, labai nepaprastas, arba priešingai; daug svarbiau yra tai, koks yra pats asmuo, kas apie jį yra sakoma. Nepaprastais drabužiais savo asmens trūkumų nepaslėpsi, jie vis tiek bus pastebėti. Gi tauri asmenybė gerai įvertinama ir paprastuose drabužiuose.

Tad, jaunosios draugės, geriau rūpinkimės savo dvasios kultūra, būdo auklėjimu, gerų ypatybių įsigijimu — ūgdykim savyje kilnias asmenybes, o madų vaikymąsi palikim naivioms ir tuštuolėms.

Iš lūpų į lūpas žodis eina labai pamažu Spausdintą žodį paskaito milijonai. Ar rūpi tau, kad tavo siekimų atvaizdas — «Ateitis» pasklistų bent tūkstančiais?

Vl. Viliamas

Kaip mūsų vadai gyvena

Pasikalbėjimas su Ateitininkų Federacijos Vyriausios Tarybos nariu Prof. Dr. K. Pakštu

Gražus sekmadienio rytas. Saulė žarsto skaisčiuosius spindulius į apdengtą žiemos apklotu žemę.

Vytauto kalnu skubinuosi prie Radio stoties, o čia netoliese stovi mūsų vieno iš vadų Profesoriaus Pakšto kuklus namiukas. Šeimininką randu bekurstantį pečių ir besidžiaugiantį pro langą gražiais Kauno ir jo apylinkių vaizdais.

Pasidalinęs pirmaisiais įspūdžiais ir žinodamas, kad šis mano pasišnekėjimas su gerb. Profesorium reikės perduoti «Ateities» skaitytojams, ėmiau tuoj atakuoti jį įvairiais klausimais.

— Profesoriau, Tamsta dabar naudojiesi ateitininkų ir šiaip visuomenės sluoksniuose dideliu populiarumu, bet mes visi maža žinom apie Tamstos praeitį.

Profesorius lyg nenoromis pradėjo:

— Esu užpalietis. Pasaulio šviesą išvydau 1893 metais. Čia teko eiti ir pradžios mokslą. Viskas tada, žinoma, buvo rusiškai. Lietuviškas žodis buvo varžomas ir persekiojamas. Mokykloj pasirodžiusios lietuviškos kalbos pamokos greit vėl nutrūko, ir taip toliau buvom priversti pasitenkinti rusiškąja kalba. Tačiau jau tuomet pūstelėdavo tai šen tai ten lietuviškosios dvasios vėjai. Būdamas gyvo temperamento ir vienas iš suaugesnių, lietuviškais raštais ypatingai domėjausi. Buvau tada kaip ir «cicilistas» — skaitydavau «Lietuvos Žinias», «Ūkininką», «Aušrinę». Tačiau man kildavo daug abejonių dėl čia reiškiamų teorijų. Lietuvių kalbos mokytojo neturint, kilo many sumanymas kai kuriuos mokinius pamokyti nors kiek lietuviškai. Suorganizavau tokių norinčių apie 20. Jų tarpe buvo net pora žydelių. Per pietų pertrauką imdavau jiems diktuoti lietuviškus diktantus. Vieną kartą taip man bediktuojant, staiga įeina mokytojas. «Pakštas diktuoja ir dar lietuviškai. Daugiau mokytojų šiai mokyklai nereikia». Taip pareiškęs mūsų mokytojas rusas mane su vilko bilietu išsiuntė namo. Tėvas, tik dovanojęs mokytojui didelį gaidį, įsiprašė, kad mane vėl priimtų į mokyklą. Nuo to laiko jau buvau sekamas. Baigęs mokyklą verčiausi įvairiausiu darbu.

— Pagaliau sužinojau iš laikraščių, kad p. Saliamono Banaičio spaustuvei Kaune reikalingas vienas tarnautojas. Išpyškinęs laišką gavau teigiamą atsakymą ir atvykau į Kauną. Buvau paprastu pasiuntiniu ir ėjau korektoriaus, tuomet p. Pikčilingio, padėjėjo pareigas. Algos į mėnesį gaudavau 8 rublius ir, be to, spaustuvės sklepe kampą gyventi.

— Spaustuvėje iš žemesniojo kadro buvau lietuvių kalbos gramatniausias. Čia darbavosi nemaža merginų. Joms padainuodavau lietuviškų dainelių, o vėliau tas, kurios norėjo, ėmiau mokyti ir lietuvių kalbos. Mano tuometinių mokinių tarpe buvo, berods, ir p. Pikčilingienė. Sklepe kilo lietuviškas bruzdesys. Jam nepriešTaravo ir spaustuvės vedėjas p. Banaitis.

Prof. Dr. Kazys Pakštas

— Žinoma, šiam sklepe nurimti negalėjau ir sumaniau pasileisti į platų pasaulį, nuplaukti už Atlanto.

— 1913 metais aš atsisveikinau su Lietuva. Kiekvienas laikrodžio smūgis man giliai smenga į širdį ir palydi mane į tolimą kelionę.

— Ant sienos mus tris užpaliečius sugauna ir pasodina į šaltąją — mat važiavom be pasų, nenorėdami pakliūti į kariuomenę. Šiaip taip per žydą už 100 rublių išsiperkam ir atsiduriam Vokietijoj.

— Iš Bremeno pasileidom į banguojančias jūres. Visą laiką siautė baisi audra, ir mes 28 dienas plūduriavom okeane. Tokia ilga ir audringa kelionė savotiškai simbolizavo mano ateities gyvenimą.

— Iš laivo išlipom Baltimorėje. Pirmą didžiausią įspūdį sudarė anglys ir negrai. Trobesiai gražūs, didingi, bet sykiu ir monotoniški. Iš čia traukiniu važiavau į Čikagą. Pravažiuodamas pro Pitsburgą mačiau jo dūmais apgaubtus kaminus ir iš jų besiveržiančius ugnies liežuvius. Mane, norėjusį būti bent triskart poetu, šie reiškiniai veikė šiurpiai.

— Čikagoje išsyk pastojau laikraščio «Draugo» agentu, bet šis darbas man nevyko ir turėjau jį apleist. Vėliau patekau pas kunigus marijonus. 1914 metų pabaigoj, jų padedamas, suorganizavau spaustuvėlę, ir ėmėm leisti dvisavaitinį laikraštį «Tikyba ir dora». Buvau spaustuvės vedėju, administratorium ir redakcijos nariu.

— Čia besidarbuodamas lankiau įvairius vakarinius kursus ir tęsiau toliau gimnazijos mokslą, nes iš Lietuvos atvažiavau būdamas tik keturių klasių.

— 1915 metų pradžioj užklupo mane liga, ir darbą pas marijonus turėjau apleisti. Už dvi išverstas knygutes, vieną iš rusų ir antrą iš vokiečių kalbos, gavau kiek honoraro ir išvykau į Volporaiso universitetą ir sykiu baigt gimnazijos.

— Vakacijų metu palikęs su vienu doleriu parsisamdžiau dirbti pas farmerį. Mokėjęs ant arklio tik joti, turėjau dabar dirbti įvairius lauko darbus. Nuo saulės užtekėjimo iki jos nusileidimo tekdavo dirbti kukuruzų farmoj.

Iš čia patekau į II-rą Vyčių kongresą ir, kaipo dirbęs Vyčiuose seniau, buvau išrinktas naujai pradedamo leisti «Vyties» laikraščio redaktorium.

— Paskui — «Tautos Fondo», katalikų lietuvių organizacijos, generalinių sekretorium. Tai buvo mano bene didžiausia karjiera. Čia į metus tekdavo pasakyti 100 — 150 prakalbų, paruošti brošiūrų, straipsnių. Vadinasi, darbo turėjau iki kaklo. Šis fondas turėjo apie 150 skyrių ir apie 10.000 narių. Jis surinko Lietuvos Nepriklausomybei 6 milijonus litų. Taip besidarbuodamas sulaukiau ir Lietuvos Seimo Amerikoj, kuris įvyko 1918 metais kovo mėn. 13 — 14 dienomis. Šio seimo įgaliotas kartu su kitais dalyvavau delegacijoj pas Vilsoną, prašyti Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo.

— Turėdamas jau 25 metus, patekau į Amerikos Lietuvių Tarybą. Mūsų biuras vis a vis Vilsono rūmų iškėlė Lietuvos vėliavą. Su Amerikos lietuvių misija nuvykau į Šveicariją. Čia teko daug konferuoti su Lietuvos Tarybos nariais įvairiais Lietuvos Nepriklausomybę liečiančiais klausimais.

Nuo 1919 metų Fribourge ėmiau vėl studijuoti. 1923 metais baigiau geografiją gamtos fakultete ir išklausiau sociologijos skyrių uridiniame fakultete.

— Po to vėl teko vykti į Ameriką. Vienus metus buvau «Darbininko» redaktorium ir vienus — «Draugo». Be to, buvau lektorium Loyolos universitete ir skaičiau lekcijų kituose universitetuose. Čia būdamas gavau pakvietimą į Lietuvos universitetą, kuriuo vėliau ir pasinaudojau. Atsisveikindamas tam kartui su Amerika, padariau, gerų draugų padedamas, automobiliu didelę kelionę skersai Ameriką nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno, maždaug 15.000 kilometrų.

Bekalbant apie keliones, pradėjo dainuoti Bahijos gubernatoriaus Profesoriui dovanota papūga «Koko», kuri vėliau įvairino mūsų pašnekesį savo «labas» ir kitais pramoktais žodžiais.

— Profesorius,—ėmiau klausti toliau,—savo dabar išleistoj knygoj «Baltijos respublikų politinė geografija» ir kituose raštuose pareiškėte daug originalių ir naujų, plataus masto minčių. Kas jų daugiausia įkvėpė? Gal kurie Tamstos profesoriai?

— Kad profesoriai — nepasakyčiau. Daugiau mano ilgas stebėjimas tautų konkurencijos, kelionės ir pats Amerikos gyvenimas, kuris šiuo atžvilgiu tikrai pamokantis.

— Kaip Profesorius vaizduojatės ateitininkų rolę lietuvių tautos gyvenime?

— Mes turime turėti visose srityse pilnai pasiruošusių specialistų, kurie sugebėtų ne tik išlaikyti konkurenciją, bet ir prasimušti pro kitus. Mes turime parodyti daug darbštumo drąsos, minties gajumo, intelektualinio narsumo ir kitų teigiamų savybių. Ateitininkų rolę aš jungiu su visa lietuvių tauta. Šių savybių mums reikia visiems. Mažos tautos judrumas turi reikštis ne tik jos valstybės ribose, bet ir plačiau. Lietuvių tautos sąvoka yra platesnė už jos valstybę. Mes visų pirma turim pasireikšti kultūriniu pajėgumu, kuriuo galėtume imponuoti plačiajam pasauliui. Mano vizijos yra, kad Lietuva netolimoj ateity turėtų studentų apie 10.000. Tokiu spartumu ruošdami inteligentus, greit jų turėtume, jei taip galima išsireikšti, ir eksportui. Pasklidę inteligentai plačiajam pasauly, galėtų įnešti lietuviškos kultūros turtų į bendrą tautų lobyną ir ten galėtų atstovauti senosios arijų tautos garbingam vardui. Mūsų tautos likimas ir pasireiškimas negalima jungti vien su tuo žemės sklypu, kuris sudaro mūsų valstybę.

— Ar Amerikoj lietuvių tarpe būtų reikalingos ateitininkų pajėgos?

— Ateitininkams neverta aplenkti Amerikos universitetų. Darbas lietuvių tarpe taip pat dėkinga dirva. Būtų labai gera, kad mes turėtume grupę, kuri šiuo klausimu tikrai domėtųsi ir sugebėtų įlieti lietuviškos kultūros į nutaustančių lietuvių širdis.

— Tamstai tenka dabar, beprofesoriaujant Rygoj, pažinti ir latvių jaunuomenė. Koks skirtumas tarp latvių jaunuomenės ir mūsiškės?

— Man daugiausia yra žinoma akademinė jaunuomenė. Reikia pasakyti, kad latvių studentai daugiau moka kalbų ir greičiau laiko egzaminus. Šiaip daug kur yra panašumo. Mūsų daug kuo neatsilieka. Tiesa, šia proga galiu pažymėti, kad latvių profesūra, kuri daugiau pažįsta mūsų gyvenimą, aukštai vertina ateitininkus, kaipo labai teigiamą srovę.

— Kaip reikia vertinti ateitininkai, palyginant su kitomis lietuvių ideologinėmis grupėmis?

Visur yra ir gera ir kiek bloga. Kitų pajėgas mes turime taip pat realiai ir džentelmeniškai įvertinti. Prie ateitininkų gerų ypatybių reikia pridėti dar tos, kuriomis kitos srovės negali pasigirti. Labai teigiamu reiškiniu reikia laikyti eucharistijos pamėgimą. Jei eucharistininkų yra ir neperdaugiausia, tai jau tas pats buvimo faktas rodo, kad nuo eucharistininkų nėra labai toli ir kiti ateitininkai. Labai aukštai vertinu taip pat abstinentinį judėjimą. Be to, gražus, kitur mažiau pastebimas reiškinys, tai ateitininkų susidomėjimas visomis gyvenimo sritimis. Kalėjimų ir neturtingų šeimų lankymas, vargšų šelpimas, buvimas ūkininkų, darbininkų, visuomeninkų, literatūros-meno, spaudos, oratorių būrelių rodo, kad mums rūpi visos gyvenimo sritys.

— Kuo dar ateitininkai turėtų susirūpinti?

— Vienas iš svarbiausių uždavinių turi būti intelektualinis lavinimasis, į kurį turime kibti su visu įnirtimu. Turime ruoštis visomis pajėgomis lietuvių kultūriniam darbui. Mes turime būt kultūros misijonieriai.

— Drąsa, iniciatyva ir optimizmas turi lydėti mūsų gyvenimą. Dejavimai ateitininkams nepritinka. Prieš sustingusią flegmą turim pastatyti protinį gyvumą.

— Kiekvienas ateitininkas turi turėti darbininko rankas ir pranašo širdį. Tik tada mes galėsime atlikti mūsų aukštuosius uždavinius.

Baigdamas pasikalbėjimą, norėjau dar ką nors paklausti apie malonią Profesoriaus žmoną, kurią yra susiradęs Amerikos lietuvaičių tarpe. Tačiau mano smalsumas buvo sulaikytas Profesoriaus atsakymu, kad iš savo Ponios nėra gavęs šiuo reikalu įgaliojimo. Kiek žinau, gerb. p. Pakštienė yra baigusi gimnaziją Amerikoje ir studijavusi Fribourge ir Grenoble'y literatūros mokslus, kartu su Profesorium dalyvavusi didžiose kelionėse ir dabar yra Lietuvos Universiteto anglų kalbos lektorė. Ponia Amerikoje taip pat yra dirbusi lietuvių visuomeninį darbą.

Pasikalbėjimui pasibaigus, sykiu su Profesorium leidomės nuo kalno ir skubinomės į bažnyčią, nes jau buvo pamaldų laikas.

S. Zareckas

Mūsų spaudos paroda

1930 Vytauto Didžiojo metais, vasarą, ateitininkai minės savo organizacijos 20 metų sukaktuves. Minės, kaip iš to mažyčio didžios idėjos grūdelio šiandien išbujojo milžiniška, imant mūsų gyvenimo mastu, idėjinė organizacija, suvaidinusi ir tebevaidinanti svarbų vaidmenį mūsų šalies gyvenime.

Laimėti tas pozicijas, kurias šiandien turime, padėjo mums savoji spauda. Pradžią jai padarė tiek sena, kiek ir pati organizacija, mūsų «Ateitis». Bet plintant mūsų veikimui, pačiai organizacijai išleidžiant į gyvenimą savo narius — didėjo darbo baras, ir šalia «Ateities» atsirado daug kitų leidinių.

Tiksliau pavaizduoti pačios organizacijos veikimui ir jos narių nuveiktiems darbams įvairiose kultūrinio gyvenimo srityse, be ko kita, per 1930 metų Ateitininkų Kongresą yra ruošiama didžiulė Ateitininkų Spaudos Paroda, kuriai medžiagos per 20 metų prisirinko labai daug. Bet toji medžiaga, šiandien dar, deja, yra ne kokiam centre, kurio, ligi savo namus pasistatėme, pastoviai nė neturėjome, o dažniausiai pas atskirus asmenis. Nemažai jos, tur būt, ir nesugrąžinamai sunyko...

Bet ta medžiaga dabar išsiklaidžiusi daugely vietų ir parodai reikia surinkti nors jos dalis. Tačiau tai ne vieno žmogaus darbas. Prie jo turi prisidėti visi, kas tiktai gali, nes Federacijos archyve medžiagos tai parodai kaip ir nėra, o 1927 Reorganizacinės Konferencijos metu surengtos parodos Palangoje eksponatai grąžinti jų savininkams. Reikia tad iš naujo kreiptis į visus ateitininkus ir prašyti siųsti tai parodai viską, kas tiktai jai tiktų.

O tiktų jai tas, kas tiktų šiems numatomiems parodos skyriams:

1. Ateitininkų spauda prieš karą;
2. „ „ karo metu;
3. „ „ pokariniu metu;
4. Ateitininkų redaguotieji periodiškieji leidiniai prieš karą, karo metu ir pokariniu metu;
5. „ redaguojamieji periodiškieji leidiniai dabartiniu metu;
6. Ranka rašyti ir šapirografuoti leidinėliai: a) prieš karą, b) karo metu Rusijoje ir Lietuvoje ir c) po karo;
7. Ateitininkų parašyti: a) literatūros, b) mokslo, c) religijos, d) pedagogikos, e) muzikos, f) žemės ūkio ir k. įvairių sričių veikalai, raštai ir t. t.

Tai tik stambiais bruožais. Tvarkant parodą šie stambieji skyriai teks skirstyti mažesniais skyreliais, kad kiekvienas lankytojas susidarytų išsamų vaizdų, kuriais keliais organizacijos spaudos srity eita, kaip visko augta ir koks ateitininkų vaidmuo šiandieniniam, tiek periodiškosios, tiek kitos spaudos gyvenime.

Organizuoti kongresinę ateitininkų spaudos parodą pavesta rašančiam šį straipsnelį. Žinau, vienas to darbo atlikti nepajėgsiąs. Dėl to jau dabar kreipiuosi į visus ateitininkus, prašydamas iš anksto siųsti mano vardu (adr.: S. Zareckas — pažymint — (Kongr. At. Sp. Parodai) — Kaunas, Laisvės Al. 3.) tai parodai eksponatų. Visi jie bus rūpestingai saugomi, o panaudojus, jeigu siuntėjo bus pareikštas noras gauti eksponatus atgal, pilniausioj tvarkoje grąžinti savininkui. Ta medžiaga, dėl kurios jokių pageidavimų nebus pareikšta, bus palikta Federacijos archyve.

Parodoje norėtume turėti visus veikalus ir tų asmenų, kurie, juos kurdami, buvo ateitininkais, bet šiandien dėl kurių nors priežasčių ateitininkais savęs nelaiko. Ir tų, kurie sieloj laiko save ateitininkais, bet gyvenime ateitininkais viešai nesireiškia ar neturi progos pasireikšti. Tų asmenų raštams galėtume skirti atskirus skyrelius.

Norime surinkti ir visus «Ateities» prieškarinius leidinius, kurių yra išėję apie 20 ir kurių, tur būt, turi vyresnieji mūsų nariai. Daug eksponatų—knygų ir veikalų—laukiame tiesiog iš pačių autorių, o laikraštėlių — iš kuopų.

Taigi jau laikas pradėti darbą. Už draugišką patarnavimą visiems iš anksto dėkui!

K. P. Ruseckas

A. a. Juozas Dabulevičius

Užmigo svajonės ant žydinčio kapo.
Nutilo jausmai, nebealsuoja krūtinė . . .

Po lygumas, kalnus sklido graudūs varpų balsai, gedulo vėliavos draskomos vėjo, slenka į kapinyną. Štai lieknas į dangų stiepęsis ąžuolas guli palaužtas.

Juozas Dabulevičius gimė 1909 m. Šlavantų kaime, Igliaukos parapijoj, Marijampolės apskrityj. Baigęs pradžios mokslą kaime 1920 m. per Kalėdas įstoja į Marijampolės Valstybinės R. J. gimnazijos I klasę ir ją baigia 1927 m. pavasarį. Tais pat metais įstojo į pedagoginius mokytojų kursus Marijampolėje, išlaikė laimingai brandos egzaminus ir buvo paskirtas mokytoju į Rokiškio apskritį.

A. a. Juozas Dabulevičius į ateitininkus įstojo bene pirmoje klasėje, vadinamus tada «kankliečiais», ir visą laiką buvo aktingas narys. Vėliau dirbo bendroje kuopoje.

A. a. Juozas dirbo ir kitose organizacijose. Įsisteigus Marijampolėje skautams, jis buvo vienas pirmųjų. Nesvetimi jam buvo ir pavasarininkai. 1920 m. liepos mėn. įvykstant Igliaukoje aplinkinių kuopų kongresėliui, jis dirba rengimo komisijoj, ir ilgesnį laiką buvo minėtos kuopos globėju. Pradėjusiam mokyto-

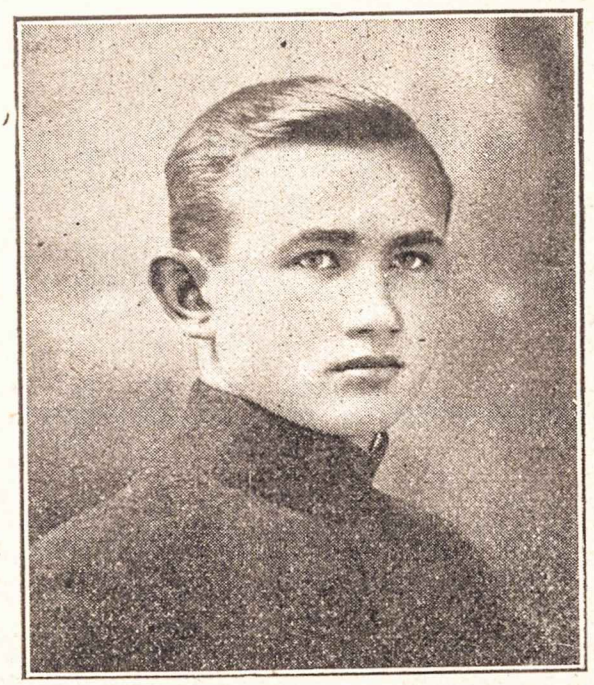

A. a. J. Dabulevičius

jo darbą, jam daug pasireikšti neteko, nes nė metų nėjęs mokytojo pareigų suserga ir atsigula į ligoninę Kaune, kur beširdė mirtis nepra žydusį žiedą nuskynė 1929 m. spalio mėn. 27 d.

A. a. Juozas buvo linksmo, optimistiško, draugiško būdo, energingas, kruopštus ir rūpestingas pareigų atlikime. Būdamas kuklus ir nenorėdamas perdaug pasitikėti savimi, į priekį savo draugų nesiveržda vo,—nei vadu, nei dideliu organizatorium nebuvo, bet tyliai, ištvermingai ir be atvangos padėdavo vykdyti draugų sumanytus darbus. Aiškus, gilių religinių įsitikinimų, dėl kurių, rodos, niekada nebuvo susvyravęs. Paliko skausme paskendusią motulę, tėtušį, kurie senatvėje daug iš jo tikėjosi. Vietoje vilties dabar gaili ašara nuriedėjo prie gelsvo kapo... Negrįši, brangus idėjos ir klasės drauge, į mūsų būrelį. Tu nuėjai, kur skaistu, gražu, kur skamba angelų balsai. Ilsėkis, brangus Juozai, Kristuje.

Mūsų veikimas

Prof. Dr. Pr. Kuraitis, At-kų Federacijos vyr. dvasios vadas, sausio mėn. pakeltas į prelatus.

Stud. at-kų vasario 16 d. minėjimas. Lietuvos Neprikl. 12 metų minėjimo proga buvo sušauktas Universiteto salėj iškilmingas posėdis — susirinkimas, kurį atidarė Liet. Un-to Stud. At-kų S-gos pirmininkas K. Balkūnas. Į susirinkusius kalbėjo vyriausias At-kų Federacijos vadas prof. St. Šalkauskis ir Vyr. At-kų Federacijos Tarybos narys prof. Dr. K. Pakštas. Sus-me dalyvavo Latvių studentų ir Dotnuvos Akademijos stud. at-kų ekskursijos. Ta proga Latvių Un-to profesorius Kirchenšteinas pasakė karštą kalbą. Sus-mas pradėtas at-kų, baigtas Tautos himnu. Dalyvavo 6 at-kų studentų vėliavos.

C. V. sekretorius J. Gratkauskas aplankė (I-16) Prienus, kur dalyvavo sus-me. Tą dieną kuopa priėmė 16 naujų narių. Ta proga C. V. vardu buvo pasakyta kalba. Vasario 9 d. aplankė Pilviškių kuopą, kur gausingam sus-me skaitė paskaitą „Ateitininkas mokykloj ir už mokyklos".

C. V. merg. reik. ved. E. Sabalytė aplankė Panevėžio Rokiškio ir Kupiškio kuopas.

Šakių ateitininkai vasario m. 23 d. šventė savo 10-ties metų veikimo sukaktuves. Šv. Mišias laikė ir pamokslą pasakė J. E. vyskupas M. Reinys. Pamaldų metu pašventinta gražį kuopos vėliava. Vėliavos kūmai buvo kun. A. Vaitiekaitis ir mok. Užupytė. Po to suruošta agape, kurioje dalyvavo J. E. vyskupas, gimnazijos direktorius ir kiti. 14 val. įvyko iškilmingas susirinkimas. Garbės prezidiumą sudarė: J. E. vyskupas M. Reinys, prof. J. Eretas, kun. A. Vaitiekaitis, gimnazijos direktorius K. Šapalas ir mok. Užupytė. Visi nariai iškilmingai pasižadėjo vėliavai. Sveikino E. E. Vilkaviškio ir Telšių vyskupai, Moksleivių ir Studentų At-kų Centro Valdybos ir daug kitų. Iš veikimo apžvalgos paaiškėjo, kad kuopa yra daug padariusi. Prof. J. Eretas skaitė labai įdomią paskaitą „Zanavykas ateitininkas Vytauto Didžiojo metais". Šventė praėjo smarkioj nuotaikoj ir sukėlė daug naujų pasiryžimų dirbti. Į šventę buvo atvykę 50 studentų ir 25 Mariampolės moksleiviai. Iš Centro Valdybos dalyvavo mergaičių reik ved. E. Sabalytė ir visuomeninkų reik. ved. K. Mockus.

Žemaičių Ateitininkų Centro Valdyba Telšiuose sudaryta ši: Pr. Dulinskas — pirm., A. Žukas — vicepirm., V. Martinkus — sekret. Valdyba pasiryžusi dirbti daug žemaičių ateitininkų ir jaunuomenės labui. Žada lankyti kuopas ir vasarą sušaukti konferenciją Tauragėj.

10 metų veikimo sukaktuves Alytaus kuopa minėjo 23 vasario. Iš vakaro visi nariai buvo išpažinties, rytą priėmė šv. Komuniją. Per pamaldas bažnyčioje pašventino naują vėliavą. Kūmais buvo adv. Malinauskas ir p. Tomkevičienė. Po pamaldų buvo aplankyti mirusių kuopos at-kų, karininko Juozapavičiaus kapai ir Nepriklausomybės paminklas. Prie šių trijų sustojimo vietų buvo pasakytos kalbos ir uždėti vainikai. Gimnazijos rūmuose atidaryta spaudos ir rankdarbių paroda. Po pietų iškilmingas sus-mas. Garbės prezidiumą sudarė prof. Dovydaitis, gimnazijos dir. p. Vaitkevičius, kun. Baltrušaitis ir p. Steponauskas. Po sveikinimų kuopos pirm. Vl. Židžiūnas padarė veikimo apžvalgą, kurią papildė p. K. Berulis. Prof. Dovydaitis skaitė įdomią ir turiningą paskaitą apie ateitininko pavyzdingumą organizacijoj ir mokykloj. Dar buvo linksma ir jauki arbatėlė. Pabaigoj meno vakaras ir draugiškas pasilinksminimas. Į šventę iš Kauno buvo nuvykęs didelis studentų at-kų būrys, jų tarpe C. V. atstovai — sekr. J. Gratkauskas ir euch-kų reik ved. A. Masionis.

Marijampoliečių darbai. Valstybinės Ryg. Jono gimnazijos at-kai išsirinko naują valdybą: Šalaševičius — pirm., Eidukevičaitė — sekr., Ascila — vicep., Stepanauskas — spaudos plat., Monskytė — merg. reik. ved. Š. m. vasario 15 d. gimnazijos bute įvyko visuotinis kuopos susirinkimas, kuriame Dr. Dailidė skaitė paskaitą apie mandagumą teorijoje ir gerb. kuopos globėjas kun. V. Švelnys — Pop. Pijaus XI darbus ir nuopelnus. Buvo ir meno dalis. Taip pat tos pačios kuopos at-kai š. m. vasario 1 d. surengė didelį Marijampolės at-kų tradicinį vakarą. Buvo vaidinta operetė „Consilium facultatis". Į vakarą buvo atvykę daug svečių ir studentų, jų tarpe C. V. sekretorius. Vakaras pavyko. Pelno gauta 400 litų.

Š. m. vasario 22 d. numatyta suruošti konkursinį jaun. at-kų susirinkimą. Juo rūpinasi uolus at-kas Senkus.

Marijampolės Mok. Seminarijos kuopai pradėjo vadovauti Sirutis A. — pirm., Puskunigytė — sekr., Grigaitis — vicep. Kuopos iniciatyva numatyta suruošti visa eilė rimtų paskaitų.

Marijonų vienuolyno gimn. kuopa labai susirūpinusi būsiančiu kongresu. Nusistatė veikimo dekleraciją.

Apskritai visi mariampoliečiai šį pusmetį daugiausia rūpinsis mirusiems at-kams paminklo statymu ir didžiuoju kongresu.

Kauno „Saulės" Mergaičių gimnazijos kuopa šventė savo penkerių metų veikimo sukaktuves. Programoj buvo Dr. J. Griniaus paskaita „Pesimizmas ir kova su juo". Buvo atsilankiusių ir daug svečių.

Linkuvoj veikimas verda. Eucharistininkų sus-me (I-12) referatą skaitė Vyt. Motiekaitis, tema: „Jaunuolio sielos skais-

tumas“. Laisvoj tribūnoj A. Misevičius kalbėjo apie savitarpio pagalbą ir viens kito įspėjimą ir J. Pažemeckas apie Kristaus mokslo įtakingumą pasauliui pirmaisiais ir pastaraisiais amžiais. Be to, žodį tarė dvasios vadas, ir kai kurie nariai padeklamavo keletą eilėraščių. Euch-kai kas šeštadienį lanko senelių prieglaudą.

Abstinentai išplatino pustrečio šimto „Laimės kalendorių“ ir daug kitos abstinentiškos literatūros.

Mergaičių kuopelės sus-me (I-26) referatus skaitė O. Spudaitė „Gerų darbų reikšmė“ ir O. Penkauskaitė „Dailus elgesys namie ir įvairiose sueigose“. Pasikalbėta įdomiais klausimais, padeklamuota ir nutarta susiskirstyti į ratelius.

Telšiuose padarytas sus-mas, kuriame kalbėjo mokyt. F. Kudirka apie naujoviškus šokius, madas ir romanus. Jaunesniųjų at-kų sus-me paskaitą skaitė nenuilstamas darbuotojas ir rėmėjas kun. J. Aperavičius.

Nauja kuopa įsisteigė Karmelavos merg. ūkio mokykloj. Narių įstojo apie 40.

Vilkaviškis po nemažos pertraukos vėl pradėjo senąjį barą. Įsteigė meno sekciją (II-15), kur per įkurtuves paskaitą apie meno kūrinių įvertinimą skaitė mok. S. Treigys.

Visuotiniam kuopos sus-me (II-16) J. E. vysk. M. Reinys laikė gražią ir turiningą paskaitą „Organizacijos psichologija“. Dabar kuopa turi pusę šimto narių. Visi entuziastiškai užsidegę dirbti kilniai at-kų idėjai.

Kėdainiai veikimą jau pradėjo. Per sausio mėn. valdybos posėdžiuose nustatė kuopos veikimui artimiausius planus, kuopelės sušaukė sus-mus, visuotiniam narių sus-me išrinktas naujas sekretorius Juozas Gulbinas ir iždin. Balys Štuikys.

Zanavykų sostinėj Šakiuose kuopai vadovauja naujas pirmininkas V. Baltrušaitis. Kuopos sus-me (I-26) buvo atsisveikinta su daug pasidarbavusiu ir mylimu dvasios vadu kun. Augustinu Vaitiekaičiu, kurs yra paskirtas Vilkaviškio suvalstybintos gimnazijos kapelionu. Jį išleisdami šakiečiai pakėlė savo garbės nariu ir atminimui įteikė kuklią dovanėlę. Naujuo dvasios vadu pakviestas kun. J. Gutauskas, kurs vasario 9 d. sus-me skaitė paskaitą apie Kristaus reformas.

Jurbarko kuopos vadovybė, senajai atsisakius nuo savo pareigų, atrodo šiaip: J. Stankaitis — pirm., A. Sabaliauskas — vicepirm., J. Petraitis — sekr., Babilius — iždin., L. Krenčiutė — „Ateities“ plat. ir B. Marcinkevičius — knygin.

Pavyzdingai.... Malėtų kuopa nutarė per kiekvieną šių metų visuotinį susirinkimą minėti kokiu nors būdu Vytautą Didįjį ir 20 metų mūsų organizacijos gyvavimo laikotarpį. Tuos minėjimus žada daryti paskaitomis, eilėmis ir kt.

Prieš pat Kalėdas kuopa atsisveikino su savo mylimu ir gerbiamu globėju kun. Jonu Mikučioniu, kuris dabar yra paskirtas klebonu. Kuopos globėju dabar yra kun. K. Trimonis.

Utenos kuopa po įvairių įvykių vėl pradėjo savo normalų veikimą. Kristaus — Karaliaus šventės proga paskaitą skaitė mok. A. Vasiliauskas. Kuopos globėju vietoj atsisakiusio nuo tų pareigų p. Bražėno dabar yra naujasis kapelionas kun. J. Lomanas.

Gruodžio 20 dienos sus-me kuopa atsisveikino su savo dvasios vadu kun. P. Rauda, kurs prieš išvažiuodamas paskutinį kartą dar paskaitė paskaitą.

Apskritai, narių nuotaika gana gera, visi pasiryžę dirbti. „Ateities" prenumerata iš 24 (pernai) pakilo į 77, kas rodo narių susidomėjimą savo organu.

Kauno T. T. Jėzuitų gimnazijos kuopa šiam pusmečiui išsirinko sau naują valdybą, kurios pirm. yra Z. Danilevičius, vicepirm.— V. Gira, sekr. — J. Butkevičius, ižd. — K. Ulvydas ir knyg. — B. Šabonas.

Čia ateitininkų kuopa gyvuoja trečius metus. Veikia smarkiai. Dabar jau turi daugiau kaip penkiasdešimt narių. Visi ideologiniai susipratę ir plačių užsimojimų.

Kuopos valdyba numato ruošti be eilinių susirinkimų dar tam tikrų akademijų, laisvų sueigų ir trumpų ekskursijų. Suruoštas savybės vakaras.

Be to, kuopa turi tradicijų. Nauji nariai tepriimami dukart per metus iškilminguose susirinkimuose. Vienas tokių priėmimų įvyko šių metų vasario mėn. 2 d., kada buvo priimti 9 nariai. Pirmininkas, supažindinęs naujuosius su ateitininkų principais ir pareigomis, įteikė jiems narių knygeles, pasveikino rankos padavimu ir, kaipo kuopos svečius, susodino garbingesnėn vieton scenoje. Po to įvairios kalbos ir sveikinimai (C. V. vardu sveikino vicepirm. Ad. Domaševičius) ir at-kų himnas. Pagaliau, dar buvo graži ir turininga meno dalis — rašiniai, deklamacijos ir muzika. Susirinkimas baigtas tautos himnu.

Ramygalos kuopa, eidama jau vienuoliktus metus, veikia visai gražiai. Daromi įdomūs sus-mai, į kuriuos nariai su mielu noru lankosi. Prieš Kalėdų atostogas paskutiniame sus-me kuopos pirm. kalbėjo apie Kalėdų sutikimą ir kitus aktualius reikalus.

Pirmame po Kalėdų sus-me paskaitą skaitė pirm. St. Krištanaitis, tema „Tėvų, mokytojų garbė ir draugiškumas". Šiame sus-me perrinkta kuopos valdyba, kurios pirmininku pasiliko anksčiau juo buvęs St. Krištanaitis ir nariai — J. Mažeika, A. Žukaitė, M. Šegamogaitė, B. Stasiukaitis, B. Pūkys ir J. Petronis.

C. V. eucharistininkų reikalų vedėjas A. Masionis vasario mėn. 9—13 d. aplankė Šeduvos, Krekenavos, Ramygalos ir Šėtos ateitininkų kuopas. Visose kuopose tarėsi su jų vadais, revizavo raštines, be to, Krekenavos, Ramygalos ir Šėtos kuopų sus-muose skaitė paskaitas. Visos šios kuopos pasiryžusios dirbti smarkesniu tempu.

Gražus pavyzdys. Panevėžio Namų Ruošos mokyklos mergaitės at-kės eucharistininkės, parinkusios aukų, nupirko ir pačios pasiuvo apie 60-čiai prieglaudos vaikų drabužėlius ir Kalėdų švenčių metu surengė neturtingiems vaikams eglutę. Šį gražų pavyzdį reikėtų pasekti ir kitoms eucharistininkų sekcijoms bei ateitininkų kuopoms.

Marijampolės eucharistininkai šventė sausio m. 26 d. savo metinę šventę. Šventės išvakarėse išklausė konferenciją, atliko išpažintį, o 26 d. iškilmingai priėmė šv. Komuniją. J. E. Vilkaviškio vyskupas M. Reinys laikė šv. Mišias ir pasakė gražų pamokslą. Po šios religinės šventės dalies buvo agape ir iškilmingas sus-mas, su turininga prof. Dovydaičio paskaita „Eucharistija ir mes“ ir didele gražia meno dalimi.

Šventei iškilmingumo ir reikšmingumo davė dalyvavimas J. E. arkivysk. Karevičiaus, J. E. vysk. Reinio, prof. Dovydaičio ir kitų svečių. Viso šventėje dalyvavo daugiau kaip 150 asmenų.

Sekcija susilaukė daug sveikinimų žodžiu ir raštu. Buvo sveikinimų net iš Romos ir Šveicarijos, nuo buvusių savo narių. Šventėj dalyvavo C. V-bos atstovas eucharistininkų reikalų vedėjas A. Masionis, C. V. sekretorius J. Gratkauskas ir dar keli studentai eucharistininkai.

C. V. visuomenininkų reikalų vedėjas K. Mockus aplankė Kražių, Adakavo, Tauragės ir Jurbarko kuopas.

Kražiuose skaitė paskaitą „Visuomeninis darbas ir ateitininkai“ ir revizavo kuopą. Kuopa turėdama gerų vadų ir globėjų veikia visu smarkumu.

Adakavo kuopa, sulaukusi energingos globėjos, žada daug dirbti. Visos mergaitės eucharistininkės ir abstinentės.

Tauragės kuopoj yra daug norų, bet truputį maža pasiryžimo. Tačiau gerb. dvasios vado globojama kuopa žengia į priekį. Stengiamasi išplėsti kuopelių ir sekcijų vikimas.

Jurbarke C. V. atstovas skaitė paskaitą „Lietuvos ateitis“. Kuopoj yra daug ir smarkių jėgų. Reikia tik jas visas įtraukti į darbą. Gerai veikia jaunesnieji. Smarkūs literatai ir visuomenininkai.

Kauno Aukšt. Technikos Mokyklos kuopos visuomenininkų sekcija smarkiai dirba. Šiems Vyt. D. metams išrinkta ši sekcijos valdyba: K. Vilniškis (pirm.), J. Steikūnas ir Ivanauskas.

Telšių Dvasinės Kunigų Seminarijos kuopos visuomeninkai išplatino daug knygų ir laikraščių. Dažnai daro susirinkimas. Vasario 16 dieną iškilmingai paminėjo Lietuvos nepriklausomybės dvylikos metų sukaktuves. Puikiai išpuoštoj salėj, dalyvaujant profesoriams, susirinkimas atidarytas malda. Paskui pagiedotas tautos himnas. Šventei pritaikintas ir turiningas kalbas pasakė Jo Magnificencija kun. Rektorius ir prof. Juodaitis. Pora klierikų paskaitė iškilmių nuotaikos eilėraščius. Žuvusieji dėl Lietuvos laisvės ateitininkai paminėti malda.

Marijampolėj R. J. Gimnazijos kuopos visuom-kų sekcija šįmet įsisteigusi žada įvykdyti gan tobulą visuomeninio veikimo programą.

Į Raseinius šiais metais pareina 50 egz. „Ateities", 30 egz. „Židinio", 30 egz. „N. Vaidilutės", 25 egz. „Ateities Spindulių". Ten nebeleidžiama veikti jokioms organizacijoms, išskyrus skautus ir šaulius.

Šakių at-kų eucharistininkų būrelis sausio 19 d. šventė savo tradicinę šventę. Buvo atlikta religinė praktika ir sušauktas iškilmingas sus-mas. Eucharistininkų tikrųjų narių yra 18. Daug rūpinamasi gailestingais darbais ir stengiamasi jie realizuoti.

Vasario mėn. 25 d. sukako **50 metų amžiaus** Ateit. Fed. Vyriausios Revizijos Komisijos nariui **prof. kun. F. Kemėšiui.** Šia proga gerb. Jubiliatą sveikino Vyriausioji Ateitininkų Federacijos Valdyba ir Moksleivių At-kų Centro Valdyba.

Kėdainių Gimnazijos kapelionui ir Ateitininkų kuopos globėjui **J. Mališauskui** paaukojus At-kų Sporto klūbams 120 litų sportininkai nuoširdžiai dėkoja.

Apžvalga

Kardinolas prieš nepadorią literatūrą. Naujorko arkivyskupijos visose bažnyčiose kelis sekmadienius buvo skaitomi kardinolo Hayeso laiškai. Juose tikintiesiems nurodamas nepadorios, moderniškumu pridengtos literatūros pavojingumas ir raginami visi į kovą prieš ją. Pradžioje kardinolas pažymi, kad jo rūpesčiu yra sudaryta komisija, kurios tikslas ugdyti gerąją literatūrą ir slopinti blogąją. Toliau vienoje vietoje taip rašoma: „Užplūdusi gyvenimą įvairių tendencijų literatūra iškėlė mums — katalikams reikalingumą kritiškumo ir apsisaugojimo. Nepadori literatūra yra šaltinis blogo gyvenimo. Kenksmingiausia yra jaunuoliams. Taigi visi, seni ir jauni, turi neužmiršti Bažnyčios Vadovų žodžių, kad skaitymas tikėjimui ir dorai priešingų knygų yra pakliūvimas į nuodėmės spastus ir pačios žmogaus prigimties dėl to yra visiškai nepageidaujamas".

Kaip atskirti katalikiškas draugijas nuo nekataikišku. Šiandien gyvename organizacijų bei draugijų laikus. Jų yra įvairiausio plauko. Yra tokių, kurios prisidengę katalikiškumo kauke tikisi daugiau laimėti. Tatai svarbu nustatyti tarp tokių draugijų griežta demarkacijos linija, kad išvengti nesusipratinis

mų ir nekaltų aukų. Dr. P. Malakauskis (š. m. „Tiesos Kelias“ vasario mėn.) esminės katalikiškos draugijos žymes šiaip nusako: „Darbas dirbamas katalikų tikybos ir dorovės dėsniais. Tai turi būti objekto ir būdo arba metodo atžvilgiu. Objekto atžvilgiu — katalikiškai tvarkomi tie dalykai, kurie susiduria su tikėjimu ir dorove, arba stačiai yra dvasiniai ar su dvasiniais susiję. Metodo atžvilgiu — visi dalykai yra tvarkomi tuo būdu, kur šiaip jau įsako laikytis katalikų tikyba.

Priešingai, nekatalikiškos draugijos yra tos, kurios sakosi laikančiosios krikščionių tikybos dėsnių. Nes bendros krikščionių tikybos nė būti nėra — tėra pravoslavų, liuterių, kalvinų ir t. t. Jos dar viena kitai prieštarauja: ką viena teigia, tai kita dažnai neigia ir t. t. Be to, gyvenime tegalime remtis tikrąja tikyba. O ji tėra ir tegali būti viena. Tai katalikų tikyba. Todėl tos draugijos, kurios remiasi neva bendra tikyba yra netikybinės ir tikrumoj dažniausiai net prieštikybinės“.

J. Z.

Apie Liurdo pagijimus. Vienas Paryžiaus profesorius mėgino „moksliniškai“ paaiškinti visus įvykusius staigius pagijimus Liurde. Patį Liurdą palygina su Meka ar Epidauro šventykla. Pagijimai atsitinką tik per autosugestją. Į tai didžiausias medicinos autoritetas Prancūzijoj prof. A. Vallet atsako laikrašty „Croix“. Prof. A. Vallet nurodo daug organinių ligų (vėžio, džiovos, sklerozos ir t.t.) staigių pagijimų, su kuriais anas „mokslininkai“ visiškai nesiskaito. Reikia tiesiog parausti girdint tokias kalbas, kad autosugestijos pagalba galima būtų išgydyti šias ligas. Medicinai jau seniai aišku, kad visos organinės ligos nepagydomos autosugestija. Net toks medicinos autoritetas kaip Bernheim pasakė, kad autosugestija esanti tik funkcionalis gydymo metodas. Ji negalinti jokiu būdu restauruoti kurį nors sugedusį ar žuvusį organą.

Meno dalykų mobilizacija. Po pasaulinio karo daugelis šalių atsidūrusių sunkioje padėtyje pradėjo pardavinėti brangius net ir meniškos reikšmės dalykus. Daugelis, pav., Vokietijos, kunigaikščių po karo gal su didžiausia širdgėla turėjo parduoti daug brangenybių, kurios, stojus naujai gadynei pasidarė nebreikalingos arba buvo sunku jas apsaugoti. Pirmoje eilėje reikią pažymėti pardavimą garsaus ir visur žinomo Zigmaringo meno rinkinio. Senos Dessau'o, Hanovero ir Braunšveigo kunigaikščių galerijos beveik visos išparduotos. Kasgi nupirko visas tas brangenybes? Atsakymas —Amerika. Pirko Amerikos muziejai, organizacijos. Pagaliau ir multimilijonieriai, kurie paprastai su pasididžiavimu puošia savo salionus buvusiomis Europos karalių, kunigaikščių karūnomis ar kitais puikiais papuošalais. Pradžioje sausio Frankfurto trys žydai: Goldschmidt, Hackenbroch ir Rosenbaum nupirko garsias Gvelfų brangenybes. Tie patys žydai šias brangenybes vėliau pardavė Naujorko žydams. Gvelfų brangenybėse randasi labai daug krikščioniškojo meno elementų bei krikščionystės simbolių. Turtai susideda iš 83 įvairių brangių daiktų. Juos visus dabar turi žydai. Prancūzų laikraščiai tuo pasipiktino ir reikalavo, kad turtai būtų grąžinti bažnyčiai. Tiek yra žinių apie oficialų didžių brangenybių pardavinėjimą. Visus šiuos meno turtus mobilizuoja Amerika, kuri ateity didžiuosis ne tik Europos ekonomijos ir technikos pavergimu, bet ir visų Europos brangenybių, deimantų, aukso karūnų, brilijantų, žvaigždžių turėjimu.

Burtai politikoj. Mūsų „pažangieji“ neigia kiekvieną dvasią, kiekvieną antgamtišką reiškinį. Goethe kartą pasakė, kad kai išvarysime dievus, tai ateis vaiduokliai. „Pažangieji“ išvarę dievus dabar užsiima vaiduokliais, arba tiesiog velniais. Paryžiaus, Londono, Berlyno tamsiose salėse vyksta nuolat juodojo spiritizmo seansai, kuriuos paprastai lanko tik labai žymūs aukšti žmonės. Čia tai ir pasirodo, kad jie vis dėlto tiki jei ne į gerąją, tai į piktąją dvasią, nes josios veiksmus mato ar net gėrisi jais. „Pažangiųjų“, ir ypač politikų tarpe labai įėjo į madą visoki burtai. Daug politikų eina pas taip vadinamąsias „pla-

netų moteris“, kurios iš žvaigždžių su horoskopo pagalba „išskaitančios“ visų metų eigą ateity. Viena iš tų garsiųjų „planetų moterų“ yra Elsbeth Ebertin, pas kurią kasdien lankosi daug politikų ir kitų garsenybių. Visiems ji duodanti būsiančių įvykių apreiškimus su horoskopo pagalba. Žinoma, E. Ebertin turi iš to gero pelno, gi tie, kurie ją lanko ir tiki į jos pranašavimus parodo savo proto katastrofą. Ar išsipildo E. Ebertin pranašavimai? Ji jau daug ko pranašavo: karų, nelaimių..., bet nieko neatsitiko, nors pranašautasis terminas seniai pasibaigė. Seniau Strezemanui buvo pranašauta, kad jis 1930 mt. įvykdysiąs nepaprastų žygių. Strezemmanas gi jau pernai mirė. Taip pat Ebertinės pranašavimai Curcijui, Hörsingui, Wirthui neturėjo nė krislelio teisybės.

Turtai ir laimė. Turtai ir laimė, kaip žinome, yra du priešingumai. Dažnai atsitinka, kad turtai pašalina laimę, o laimingumas kartais visiškai nesiskaito su turtais. „Osservatore Romano“ rašydamas šiuo dalyku iš 16. I. 1930 m. duoda labai didžių pavyzdžių, kur turtai ir laimingumas kovoja vienas prieš antrą tame pačiame žmoguje. Neseniai anglų turtuolis Fred Struben šventė savo 80 amžiaus metų jubiliejų. Laikraščiai sveikino jubiliatą kaip pirmą Transvalio aukso kasyklos atradėją. Prieš 50 m. Fred Struben padarė tolimą kelionę į Afriką ieškodamas naujų aukso sluoksnių. Ilgai jis vaikščiojo klaidžiodamas po tuščius mažai tegyvenamus Transvalio plotus. Pagaliau sutiko vieną afrikietį. Afrikietis tuojau suprato, ko šis anglas nori, dėl to nuvedė jį prie tų žemės sluoksnių, kur aukso grūdeliai buvo visi ant paviršiaus. Nudžiugo anglas ir paklausė ko norėtų iš jo dabar afrikietis. Afrikietis jam atsakė: „Nieko, visai nieko! Turiu lūšnelę, šautuvą ir šiek tiek aukso. Gyvenu labai ramiai ir esu visai pasitenkinęs“. Fred Struben netrukus tapo turtingiausiu žmogumi Anglijoj. Paskui po Transvalio smiltynus pradėjo raustis ir daugiau žmonių, kurie šiandien Anglijoj turėdami rankose visą auksą turi ir daug galios. Fred Struben apsunkintas auksu pagaliau grįžo į savo tėvynę. Čia įsitaisė gražiausį vasarnamį su vien Transvalio auksu išpuoštomis salėmis. Tačiau jautėsi nelaimingas. Jo auksas suteikdavo labai daug neramumo ir rūpesčio; Fred Strubeno nervai visiškai sugedo. Buvo bemėginąs jau kartą net sau galą pasidaryti. Dabar žiloj senatvėje jis jaučia, kad jo darbai niekais nueisią. Jo paties pasakymu, visos gražiai išpuoštos auksu sienos laukiančios tik jo mirties. Neseniai Fred Struben parašė ilgą laišką dar tebegyvenančiam anam afrikiečiui dėkodamas už tai, kad tik per jį tapęs toks turtingas. Fred Struben kartu apgailestavo, kad jis nežinąs kam reiksią palikti visi turtai. Į tai afrikietis atrašė: „Aš laimingesnis už Tamstą! Gyvenu ramybėje. Niekuomet dar nebuvau neištikimas Dievui! Turiu labai gerą sūnų, kuris mane myli ir užvaduoja senatvėje. Sūnus labai gerai šaudo ir mums nekuomet netrūksta maisto. Turiu jau ir sūnėną, kuris eina mano ir mano sūnaus pėdomis. Aš negaliu daugiau nieko kito trokšti!“. „Osservatore Romano“ prideda, kad niekas negalėtų užginčyti, kad anas afrikietis nėra laimingesnis ir išmintingesnis už Fred Struben'ą. Gal ir pats Fr. Struben gyvendamas aukso viloje prie visų patogumų pavydi anam afrikiečiui tos laimės.

Antrasis masonų kongresas Paryžiuje labi optimistiškai kalbėjo apie visus paskutiniu laiku atliktus masonų darbus. Masonai jau daug pasidarbavo „įkurdami“ Tautų Sąjungą saugoti žmonijos gerovei. Žydo Passy idėja — sujungti visą Europą į vieną vienetą jau toli realizuota. Darbą labai kliudo „pasiskirstęs“ kapitalas. Dėl to masonai, be abejo, žydų inspiruoti, stengiasi ateityje likviduoti visą „pasiskirsčiusį“ kapitalą ir „valiutų skirtumą“. Masonų nuomone, reikia kogreičiausiai Europoj įvesti vienas tik piniginis vienetas bendras visoms tautoms. Be to, reikią panaikinti visi bankai, o įvesti tik vieną didžiausį banką. Masonų nuomonė, tik su šiais būdais būsią lengva prieiti prie Europos vienybės. Iš tokios „vienybės“ turėtų naudos, be abejo, tik tie, kurie leis tariamuosius pinigus ir steigs didžiulį banką, būtent, patys masonai—žydai.

Iš „Ludendorff“ į „Mecklenburg“ Hamburg Amerika linija nupirko iš Hugo Stines linijos didelį okeanų laivą „Ludendorff“. Neseniai Ludendorfas pareikalavo, kad Hamburg Amerika linija tuojau pakeistų laivo pavadinimą. Šį smarkų Ludendorfo išsišokimą įvairiai aiškino. Vieni manė, kad laivas visai senas, miręs ir „netinka“ esą turėti kadaise taip pragarsėjusio žmogaus vardą. Iš tikrųjų buvo kita priežastis. Generolas Ludendorfas pastebėjo, kad Hamburg Amerika linijos laivuose (ir „Ludendorff“) išduodamose maisto kortelėse, nors neaiškiai, bet visgi galima matyti įvairių masonų ženklų. Ludendorfas labai pasipiktino ir įsakė pakeisti vardą. Dabar tas laivas vadinasi „Mecklenburg“.

10 gegužės Vokietija švęs garsaus dainiaus Valterio Vogelweide's sukaktuves. Ypatingai minės Würzburge, gražiame frankų mieste, dainiaus tėviškėje. Würzburgo burmistras išleido tokį atsišaukimą: „10 geg. nešime gėlių ir vainikų prie mūsų Valterio garbės paminklo ties rezidencijos pilimi. Po to mes eisime visi į karališkąją salę ir čia susikaupę valandėlę paskęsime mūsų Valteryje. Vakare visas miestas skambės ir aidės dainomis, kurias dainavo Valteris ir mūsų sentėviai. Sekminių švenčių metu susitiks vokiečių ir austrų jaunuomenė Würzburge pagerbti Valterio keleivio ir dainiaus. Visi šoksime ir dainuosime prisiminę Valterį. Prisiminsime vokiečių dorybes, kurias mūsų Valteris taip vaizdžiai aprašo. 700 metų prabėgo kaip Valteris guli prie mūsų katedros. Mes jo nei seni nei jauni niekados negalime užmiršti“.

J. Vasiliauskas.

Pasakos prasmė. Mus žavi visa tai, kas gražu. Dėl to, pasakų pasaulio užburtas, žmogus bijo grįžti prie paprastos realybės: tarp svajonės ir realybės yra perdaug didelis plyšys. Vaikui pasaka yra tikra, objektyvi ir aiški tiesa. Jis savo vaizduotėj ne tik mato šmėklas, bet dargi jų tikrai bijo. Tik kai pabunda jo prote kritiškumas, pasaka nustoja savo stiprumo. Vaikas įeina į tikrojo gyvenimo realybę, kuri jau nėr graži, bet tikrai negraži. Jis susitinka su tokiu tikru ir realiu pasauliu, kaip, ir jo vaikiškų pasakų pasaulis. Betgi šis menkas, negražus pasaulis negali būti tikras gyvenimas: turi būti kas nors aukštesnio, kas iš tikro yra gražu v i e n a m e! Nes tiesos ir grožio supratimą ir ilgesį vaikas nešasi į gyvenimą. Kai protas supranta, kad visas tas grožis nėra tikras, tada sudrumstas vaiko ramumas ir džiaugsmas. Tada jaučiamas plyšys tarp svajonės ir tiesos, tarp sapno ir realybės, ir tai jau nėra gražu. Tas gražumas grąžinamas, paveldint amžiną tiesą ir grožį. Pasaka atrodo graži ir suaugusiam, nors jis aiškiai permato nerealumą. Jam brangios visos pasakos figūros, nes pasakoj suaugęs žmogus atranda save su savo geromis ir blogomis ypatybėmis ir aistromis. Pasaka savo personifikacijoj jam yra realaus gyvenimo veidrodis. Paslaptingiausias realaus gyvenimo ilgesys yra iliuzoriniame pasakos pasauly.

Toliau kitas momentas pasakos filosofijoj: etika. Kaip vaikas reaguoja į pasakos turinį: ar džiaugiasi geru, ar bijosi pikto. Kokio nors tarpsnio tarp gero ir blogo visai nėra. Suaugusiam pasaka yra kaip prasminga etinė kūryba, ir tos kūrybos reikšmę jis vertina pagal tiesą iš realaus gyvenimo ir pagal grožio rūbus, į kuriuos ji įvilkta.

Iš to savaime plaukia auklėjamoji pasakos reikšmė: dorybė giriama ir atlyginama, yda kaipo tokia peikiama ir baudžiama. Pasaka be įtampos be atatinkamos pabaigos nėr baigta, ji nereikalinga. Pasakoj yra ir moralinės tiesos, kuri galutinai patenkina vaiką. Pasakos gilumas yra kaip tik pedagoginiame momente, kurs vaiką palengva veda iš išsvajotos realybės į tikrąją realybę su josios rimtais reikalavimais.

Gyvulių pasakėčios, palyginus su pasakomis, yra silpnesnės: moralinis žmonių veikimas ir galvojimas čia perduodamas gyvuliams, kuriems moralinės sąvokos nesuprantamos. Todėl ir vaikui vilkas yra „piktas“ vilkas dėl to, kad jis daro žalą, o ne kad moraliai blogai elgiasi.

„Istorijos“ gyvenimo realumu stovi aukščiau, bet grožiu žemiau už pasakas. Nuodėmės nepaliesta žmogaus siela ir gamta susitinka pasa-

koj, kaip kadaise rojuj. Pasakoj žmogus ima gyventi vėl kaip kadaise, pirmoje rojaus nekaltybėje.

Santr. iš „Stimmen der Zeit“ 1929 m. gr. mėn.

A. Tyr.

Likimo skaičiai. Vienas vokiečių daktaras Karl Neurath taip pasipasakoja apie jo likimo skaičių 11. — Aš nežinau, ar iš tikrųjų tam tikri skaičiai gyvenime turi įvairių paslapčių, bet kad mano gyvenime skaičius 11 turi ypatingą reikšmę, kuri beveik visados būva man laiminga, tuo aš neabejoju. Pasikalbėjimas, kurį neseniai turėjau su savo buvusiu profesorium dr. Messer, davė progos iš tikrųjų pagalvoti ir išsiaiškinti netikėtai vis pasitaikiusį 11 skaičiaus sutapimą mano gyvenime. Kad mane lydi šis skaičius, pirmą kartą patyriau kare, kai iš fronto buvau grąžinamas viename sužeistųjų vagone ir besvajodamas pastebėjau, kad vagono numerio skaitmenų suma sutinka su mano gimimo datos suma, būtent 11. Tada šiam reiškiniui nedaviau jokios reikšmės, nes neturėjau progos daugiau patyrinėti. Tai, iš tikrųjų, būtų buvę ir juokinga. Tik vėl prisimenęs šį supuolimą, begalvodamas pastebėjau visą eilę nuostabių atsitikimų.

Tie įvykiai bei supuolimai toki: aš esu sumoj 11 gimęs, taigi 83 metais (8+3=11), krikštytas 6.5 (6+5=11), mano ir pavardė turi 11 raidžių, mano paveldėtas laikrodis ant viršutinio danktelio turi Nr. 65344, t. y. 22, ant apatinio 344 (3+4+4=11). Į gimnaziją įstojau 11.4, nustojau lankęs 29 (2+9=11). Vedžiau 15.5 (1+5+5=11) moterį, kuri gimusi 5.6 (5+6=11). Mano sūnus gimęs 11, vyresnioji duktė 16.5 (16—5=11), antroji 5.6 (5+6=11). Mano redakcijos darbo kambario numeris, kol ten buvau, 11. Mano dviratis, ir kaip tai juokinga, turi Nr. 556649, t. y. suma 33 (3×11=33). Ir taip kartojasi daugely daiktų. Pasitaiko, kad kartais ir neišeina suma 11, bet tai retas atsitikimas.

Ir ką viskas tai reiškia, aš nežinau. Žinau tik, kad skeptikai ir materialistai iš to juokias ir kad net protingi žmonės galvas pakraipys.

M. J.

Knygos

Bjoernstjerne Bjoernson. **Solbako Sinėvė.** Vertė A. Tyruolis. Išleido V. Remigijus. Kaunas, 1929. 118 p. Kaina 1,50 lit.

Iš šiaurės tautų norvegai bene daugiausia davė literatūrinių garsenybių. Savo kūryba garsūs Ibsenas ir Hamsunas. Ne menkesnės garbės sulaukė ir 1910 m. miręs B. Bjoernsonas. Jis irgi yra vienas iš tų laimingųjų, kurie gavo Nobelio premiją.

Literatūros kritikai Bjoernsono kūrybą skiria į tris perijodus. Pirmuoju perijodu (1856—72 m.) jis rašo įtakoje tautiško romantizmo. Kuria smulkesnius apsakymėlius: „Solbako Sinėvę“, „Žvejų mergaitę“, „Linksmą vaikiną“ ir kt. Dramų: „Karalius Sverre“, „Tarp mūšių“, „Jaunavedžiai“, kuriais rašytojas jau krypsta nauja linkme.

Antram perijode jis daugiau visuomenininkas rašytojas. Šio laikotarpio, kuris truko iki 1883 m., jo dramos artimos visuomeniniam norvegų gyvenimui. Jis smerkia visas ydas. Svarbesnės dramos: „Redaktorius“, „Pirštinė“, „Karalius“, „Leonarda“, „Nauja sistema“ ir kt.

Trečias Bjoernsono kūrybos perijodas eina nuo 1883 m. iki mirties. Dabar duoda geresnių beletristikos dalykų ir dramų kurių bene geriausia bus „Aukščiau jėgos“. 1903 m. gauna Nobelio premiją.

Jis rašė ir eilėraščius. Yra norvegų himno autorius. Taigi, Bjoernsonas pasauliui žinomas kaip beletristas, dramaturgas ir poetas.

„Solbako Sinėvės“ vertimas yra nemažas indėlis į mūsų literatūros meną. Tuo labiau, kad pats darbas atliktas gerai. Novelės turinys įdomus. Labai psichologiškai rutuliojamas jaunutės Solbako Sinėvės, Gutormo duktės, romanas su tokiu pat naivišku Granlido Torbjernu,

Zėmundo sūnumi. Jis laimingas, nes baigiasi, kaip beveik visados romanuos, susižadėjimu. Tarp kitko čia matyti ir dalis norvegų ūkininkų gyvenimo ir keletas vykusių tipų. Novelės vaizdai sukurti plastiškai, pasakojimas naturalus, nuoširdus. Jaučiama pačio autoriaus pergyvenimas ir didelė jo sukurto pasaulio meilė. Stilius lengvas, pasakojimas gyvas.

Ypačiai jauniesiems ši novelė turėtų patikti. Kiekvienas čia ras daug savo sielai artima. Ir pats Bjoernsono vaizduojamasis pasaulis mums yra taip artimas, kad visiškai galime taikyt savai aplinkai.

M. J—nas.

Užgesę žiburiai. Biografijų ir nekrologų rinkinys. Parašė prel. Alekandras—Jakštas. Redagavo ir jo 70 m. sukakties paminėjimą pridėjo d-ras J. Tumas. Liet. Katalikų Mokslo Akademijos leid. 1 Nr. 1930 m. 502 psl. Kaina 10 lit.

Šių metų vasarą mūsų įžymiam rašytojui, publicistui, kritikui, mokslininkui... prof. prel. Al. Dambrauskui-Jakštui sueina 70 metų. Tas sukaktuves visuomenė tinkamai įvertins ir paminės. Štai jau ir dabar D-ras J. Tumas, visokių sukaktuvių ir jubiliejų pirmatakas, iš anksto primena naujai išleistoje knygoje „Užgesę žiburiai", kad visuomenė susirūpintų: „Visuomene, atmink, kad esame turėję didį darbininką, didį rūpintojėlį, krikščionį mokslininką publicistą, tą tretį šalia dr. Vinco Kudirkos ir dr. Jono Basanavičiaus".

Ką gi randama pačioje storoje gražiai išleistoje prel. A. Dambrausko-Jakšto knygoje „Užgesę žiburiai"? Jau kaip knygos antraštė rodo, čia tenka ieškoti tų, kurie užgeso — paminėjimo žmonių, nusikėlusių į amžinybę. Bet sutinkame porą dar visai nesirengiančių gesti. Tai J. Tumas Vaižgantas ir dar vienas.

Knyga yra susidariusi per daugelį metų. Autorius mėgdavo pažymėti jam brangius ar šiaip įžymius mirusius žmones. Iš to ir gautas šis 500 puslapių veikalas, kurį autorius pirmiausia suskirstė į du didelius skyrius — pirmą pavestą savo krašto žmonėms, antrą — svetimtaučiams. Pirmasis skyrius, žinoma, daug platesnis. Kiekvienas skyrius, savo ruožtu, vėl dalinamas į I. rašytojus, II. mokslininkus ir III. visuomenės veikėjus.

Pasiremdamas gausinga medžiaga iš įvairių šaltinių — literatūros, atsiminimų, korespondencijos — autorius duoda daug naudingų, kartais net pirmaeilių žinių. Pav., kas nori susipažinti su mūsų rašytoju dr. V. Pietariu, tai gali padaryti tik iš prel. A. Dambrausko-Jakšto studijos šiam rinkiny (3—65 p.), kuri yra vienintelė mūsų literatūros istorijoj apie tą rašytoją.

Platesnės studijos „Užgesusiuose žiburiuose" yra skirtos, be minėto Prietario, dar mokslininkui kun. A. Kašarauskui (iš 19 amžiaus), vysk. Cirtautui, kan. Juozui Tumui-Vaižgantui. Tai lietuviai. Iš svetimtaučių plačiau minimi H. Sienkevičius, Vl. S. Solovjovas, J. M. Hoene-Wronskis ir Zamenhofas. Yra keli ir visai trumpukai — vieno kito puslapio — paminėjimai.

Visuose straipsniuose atsispindi autorius kaip didelis katalikas ir lietuvis. Todėl tenka knygoje rasti daug apologijos katalikybei ir lietuvybei, nušviečiami beveik kiekvieno aprašomojo asmens santykiai su tom dviem didžiulėm mūsų gyvenimo sritim.

„Užgesusius žiburius" skaitai ištisai su įdomumu, net ir apie tuos dalykus, apie kuriuos daug neišmanai, pav., Baranauską, kaip matematiką. Mat, tai atsitinka dėl autoriaus kalbos, kuri yra gyva ir moka net sunkius klausimus visiems suprantamai išdėstyti. Perskaitęs šią knygą jautiesi patenkintas. Tiek daug žinių, tiek dvasios ir darbo į ją įdėta. Žinoma, vienur kitur su autorium nenori sutikti. Sakysim, autoriaus pastangos palaikyti Margalio poetinę šlovę mums vis dėlto atrodo tuščios. Atrodo per daug pažeminta lenkų garsaus rašytojo St. Wyspianskio žvaigždė. Jau praėjusios viena kita metų dešimtys visai nėra linkusi patvirtinti „Užgesusių žiburių" autoriaus nuomonės apie minėtus žmones.

Aug. Raginis.

Prof. Dr. K. Pakštas. **Baltijos respublikų politinė geografija.** 180 pusl. Kaunas, 1929 m. Kaina 10 litų.

Šis, pabaigoje pereitų metų pasirodęs, veikalas yra reta ir brangi įnaša mūsų negausion mokslo literatūron. Knyga tinka visiems tiems, kurie rūpinasi mūsų tautiniais reikalais, kuriems įdomu matyti kokį vaidmenį mūsų tauta bei valstybė vaidina kitų Baltijos kraštų ir visos Europos tarpe. Skaitytojas jame ras daug svarbių mūsų politinės geografijos problemų: Vilniaus klausimas, emigracija, kultūros ir civilizacijos reikalai, jūrų reikšmė ir t.t.

Nors veikalas yra moksliškas, bet parašytas vaizdingai ir moksleiviams bus lengvai įskaitomas. Jaunuomenei jis tinka dar ir dėl to, kad turi skatinamosios įtakos kultūriniame veikime.

Kadangi knygoje nagrinėjami ne vien tik Lietuvos, bet ir jos Baltijos kaimynų klausimai, tai latviai mokslininkai tą įvertindami verčia ją savo kalbon ir yra nutarę išstatyti premijai gauti. Reikia pageidauti, kad mes lietuviai šia knyga susidomėtume nemažiau už latvius ir kad kiekvienas moksleivis su ja arčiau susipažintų. *A. B.*

„Ateities Spinduliai“, jaunesniųjų moksleivių mėnesinis žurnalas. 1930 m. 1, 2 Nr. Redaktorius J. Keliuotis.

Mūsų spaudos gyvenimas dar vis yra prislėgtas ir tragiškas. Daugelis žurnalų pademonstravę žūva. Jų vieton gimsta nauji. Bet šie, nujausdami savo pirmatakų likimą, yra nedrąsūs arba vergiškai pataikauja nedidelės minios užgaidoms. Iš jų maža vilčių.

Bet, štai, su Naujaisiais Metais į gyvenimą atėjo „Ateities Spinduliai“. Jie drąsūs optimistai. Jie pirmi prabyla į pradedantį mokslus eiti jaunimą, į tą plotą, kuris gali užtikrinti mūsų knygos rinkai šviesesnę ateitį. Jų vardu žurnalo redaktorius J. Keliuotis pasižada anksčiau ar vėliau sutirpdyti ledus, išsprogdinti tamsaus gyvenimo pilis, sukurti naują, didį ir šviesų gyvenimą.

Šio žurnalo išėjo jau du numeriai. Pirmame — „Vytauto jaunystė“ žadina jaunuoliuose pasišventimo ir tėvynės meilės jausmus. „Koks tavo temperamentas?“ pradeda skaitojui patį save pažinti. Toliau supažindina kaip žmogus užkariavo orą, skatina būt garbingais, be to, neužmiršta ir kasdieninės duonos, ateitimi pasirūpinimo — taupumo.

Antrame numery susitinkame su Prancūzijos išvaduotoja Orleano Mergele, kuri savo darbais įrodė, kaip savo tėvynę reik mylėti. Įdomu sužinoti apie 900 metų senelio — Kauno praeitį ir jo moksleivius, gražiosios literatūros skaitymo naudingumą, filmų gamybą, mandagumą ir t.t.

Žurnalo beletristika skaidri, kupina jumoro, kurį gaubia paprastas, naturalus, bet sveikas estetinis skonis. Iš eilėraščių tryška švelnumas, optimizmas ir jaunatvės dvasia.

Pagaliau, recenzuojamos pačios tinkamiausios ir būtiniausios jaunimui knygos. Būtų gera, kad „A. S.“ dėtų visas pastangas išvesti jaunuolius iš šių dienų taip klaikaus ir pavojingo knygų pasaulio į tiesų kelią. Paskutiniuose puslapiuose dar užkliūvame už įvairių patarimų, smegenų gimnastikos, įvairenybių ir gauname progos nusišypsoti. Žodžiu, jaunuolis čia gali rasti pasitenkinimo, atsaką į daugelį ji kankinančių klausimų ir nuraminti savo smalsumą. *J. Z.*

Atsiųsta paminėti

Pažinkime Lietuvą. Turizmo Sąjungos leid. nr. 1. Kaunas 1930 m. 108 p. 3,50 lit.

Jn. Norkus. **Vytautas Didysis Lietuvos Kunigaikštis.** „Spaudos Fondo“ leid. 58 p.

Dr. Kazys Pakštas **Baltijos Respublikų Politinė geografija.** Publicationes Instituti Geographici Universitatis Lithuanae Nr. 1. Kaunas 1929 m. 180 psl. Kaina 10 lt.

Pasėlių Rodiklis 1929 m. Nr. 2. 72 p.

S. Minclovas **Lietuvos giriose** (Nukryžiuotieji). II dalis. Vertė Pranas Šileika. „Dirvos“ b-vės leid. 1930 m. 109 psl. Kaina 2,50 lt.

Užgesę žiburiai. Biografijų ir nekrologų rinkinys. Parašė prel. Aleksandras Dambrauskas-Jakštas. Redagavo D-ras J. Tumas. Liet. Katalikų mokslo Akademijos leidinys 1 Nr. 1930 m. 502 psl. Kaina 10 lit.

Pr. Naujokaitis **Prie svyruojančių beržų.** Pirmieji etiudai. Autoriaus leidinys. Kaunas 1930 m. 68 psl. Kaina 1,50 lt. viršelį piešė P. Aleksandravičius.

A. G. Liubič-Košurov'as **Medžių viršūnėse.** Vertė Julija Kiverytė Navasaitienė. „Dirvos“ b-vės leid. Kaunas 1930 m. 40 psl. Kaina 1 lt.

H. Andrud **Vaikai.** Pasakojimai iš norvegų vaikų gyvenimo. Vertė Pr. Mašiotas. „Dirvos“ b-vės leid. Kaunas 1930 m. 121 psl. Kaina 2,50 lt.

Meditacijos, arba Dvasiški mąstymai. Parašė kun. Chaignonas. Antrąjį leidimą rengė kun. M. Vaitkus. Pirmoji Knyga. Šv. Kazimiero dr-jos leid. Nr. 464. Kaunas 1930 m. 224 psl. Kaina 4,30 lt.

V. Ruzgas **Gamtos metodikos pagrindai.** „Sakalo“ b-vės leid. Kaunas 1930 m. 200 psl. Kaina 6 lit.

J. Gobis' **Trumpas pedagogikos istorijos kursas.** „Dirvos“ b-vės lėid. Kaunas 1930 m. 82 psl. Kaina 2 lit.

Esmaitis **Pedagogijos istorija.** „Spaudos Fondo“ leid. Kaunas 1930 m. 224 psl. Kaina 5 lit.

Mohortas ir Junoša **Laiškai būsimai sužadėtinei ir svetimai žmonai.** Išvertė ir išleido Sofija ir Stasys Dabušiai. Kaunas, 1930 m. 152 p. Kaina 2,50 lit.

Petras Vaičiūnas **Laimės gėlė.** 2 veiksmų pasaka. „Spaudos Fondo“ leid. Kaunas 1929 m. 60 psl.

„Ateitis“ su **„Gamtos Draugo“** priedu šiandien yra didžiausias ir rimčiausias mėnesinis moksleivių žurnalas, kurs eina kas mėnuo sąsiuviniais po 64 pusl. jau dvidešimti metai.

Skaitykite tą žurnalą patys, platinkite jį ir pasistengite kuo plačiausiai paskleisti jį savo draugų moksleivių tarpe. „Ateitis“ įdomi visiems!

Prenumeratorių ir platintojų dėmesiui.

Su praeitu „Ateities“ n-riu vasario mėn. „Gamtos Draugą“ pasiuntėme dėl to, kad jis buvo anksčiau išspausdintas. Su šiuo n-riu siunčiame sausio ir kovo mėnesių „G.. Dr“. priedus. Siunčiama kartu, T. T. Jėzuitų leidžiamą misijų laikraštėlį „Nauji Žygiai“ susipažinus, galima užsisakyti per „Ateities“ Adm-ją, primokant metams 1 lt.

„At.“ Administracija labai prašo kuopas pasistengti išlyginti, kur yra anų metų prenumeratos skolas ir nedelsiant siųsti šių metų prenumeratą. Kuopoms, kurios į šį Adm-jos prašymą dėmesio nekreips, galės būti keblumų gaunant „Ateitį“.

Atitaisymas

„Ateities“ 1 nr. spaudos adm-riaus aplinkrašty kai kuriuose „At.“ egzemplioriuose buvo sukeistos 7 ir 8 aplinkraščio skirsnelių pirmosios eilutės, t. y. 7 skirsnelio pirmoji eilutė turi eiti 8-tojo skirsnelio pirmąja eilute, o 8 skirsnelio pirmoji eilute — 7-tojo pirmąja eilute.

Redaguoja **A. Vaičiulaitis**

Pritrūkome

1924 metų „Židinio“ 1 Nr. ir praeitų 1929 m. 3 Nr Visus, kas tų n-rių turi atliekamų ar jiems nereikalingų egzempliorių, prašome grąžinti „Židinio“ Administracijai, Kaunas, Laisvės Al. 3. Už grąžinamus egz. bus atsilyginama arba, pageidaujant, pakeičiama kitais sąsiuviniais.

„ATEITIES SPINDULIAI“

jaunesniųjų moksleivių ir prasilavinusios kaimo jaunuomenės mėnesinis žurnalas, **pradėjo eiti nuo 1930 m. pradžios.**

Visi, kurie norite būti jauni,

kurie brangiuate mokslą, domitės naujausiais išradimais, technikos stebuklais, didžiųjų žmonių gyvenimais ir didžiosiomis kelionėmis; kurie ieškote praktiškam gyvenimui patarimų, kurie nenorite sėdėti surūgę, kurie norite pamankštinti savo smegenis įvairiais galvosūkiais, kurie norite rasti gražių ir smagių pasiskaitymų, kurie norite suprasti gyvenimą ir pasaulį — nepagailėkite metams 4 lt. (arba pusmečiui 2 lt., 50 ct.) išsirašyti **„Ateities Spinduliams“.**

Nemoksleiviams «At. Sp.» metams kaštuoja 8 lt., pusm. 4 lt.
» Užsieny metams kaštuoja 12 lt., pusm. 6 lt.
Moksleiviams užsieny perpus pigiau

Adresas: „Ateities Spinduliai“, Kaunas, Laisvės Alėja 3 Nr.

1 Nr. jau išėjo ir bus tuojau pasiųstas kiekvienam, kurs nepavėluos užsisakyti.

Visi mokiniai džiaugiasi,

kad „Židinys“, didžiausias šiandien Lietuvoje literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo žurnalas, šalia kitų dalykų, gausiai duoda literatūros nagrinėjimų ir įvairių kitų mokykloje pritaikomų žinių. Dėl to jie, panaudodami jiems teikiamą prenumeratos papiginimą, mielai tą žurnalą prenumeruoja ir skaito. Bet nuo pernai metų «Židinys» ėmė domėtis ir kalbos dalykais ir šiemet savo skaitytojams duoda «**Kalbos**» žurnalo priedą, kuriame bus dar plačiau nagrinėjami kalbos dalykai ir už kurį mokiniams metams tereikės primokėti prie nustatytos pr-tos kainos tik 5 lt. Priedas duodamas tik metiniams pr-riams.

Skubėkite užsisakyti „Židinį“ 1930 m.

Moksleiviams «Židinys» kaštuoja: siunčiant į namus—be priedo—met. 25 lt., pusm. 15 lt., su priedu—met. 30 lt. Per kuopas, kur imama ne mažiau kaip 5 egz.—met. be priedo 20 lt., su priedu—25 lt., tiek pat ir atsiimant iš Administracijos.

Adresas: «ŽIDINYS», KAUNAS, LAISVĖS ALĖJA 3 Nr.

Skautai be „Skautų Vadovo“

savo veikime kaip kareiviai be ginklų.
Paskubėkite tą knygelę įsigyti. Ją parašė skautininkas *P. Jurgelevičius.*

Reikalaukite visuose knygynuose. Kaina tik **2** lt.

„Žaibo“ spaustuvė, Kaune

Karo cenzūros leista

Kam rūpi tautos gerovė, sveikata ir kultūra,
tas teskaito vienintelį Lietuvoje populiarų mokslo, sveikatos ir blaivybės žurnalą

„SARGYBĄ“

«SARGYBA» metams kaštuoja tik 5 litai. Priedai: kalendorius ir loterijos bilietas. Adresas: Kaunas. Liaudies namai, «SARGYBOS» administracija.

Kiekvieno ateitininko pareiga padėti katalikams išsirašyti katal. savaitraštį

„Panevėžio Balsą“.

Siunčiama Nr. susipažinti.
Kaina 8 lt. met. ir 5 lt. psm.
Adresas:
Panevėžys, Sodų gatvė 3.
Ir patys pasiskaitykite!

Didelį malonumą tėvams suteiksi,
jei jiems užsakysi ir pats skaitysi didžiausią katalikų savaitraštį

„MŪSŲ LAIKRAŠTĮ“.

„MŪSŲ LAIKRAŠTIS“ yra įdomus, tinka visiems skaityti ir labai pigus. Metams 4 lt., pusm. 2 lt. Nuo 1 d. balandžio – 3 lt. 25 ct.
Adresas: KAUNAS, Laisvės Alėja 31 Nr. „Mūsų Laikraštis“

Prašykit Amerikoj gyvenančių giminių

išrašyti Jums vieną iš šių įdomių Amerikos laikraščių:

a) dienraštį **„Draugą“** adresas: 2334 So Oakley Ave, Chicago, Ill,
b) savaitraštį **„Garsą“** adresas: 73 E South St., Wilkes Barre, Pa.,
c) einantį dukart per savaitę **„Darbininką“** adresas: West Broadway, South Boston, Mass.

Turėdami bent vieną iš tų laikraščių, jus galėsitė sekti visą Amerikos ir Amerikos lietuvių gyvenimą.

1930 metų obalsis:

„Nė vienas katalikas inteligentas negali šiais metais būti be dienraščio“

Šis obalsis labai lengva įgyvendinti, nes katalikiškas dienraštis yra tik vienas ir todėl pasirinkti nesunku, tai **„RYTAS“**

Kiekvieno katalike inteligento pareiga jį palaikyti, užsiprenumeruojant, nes tai vienintelis kasdieninis mūsų dienų Lietuvos katalikų rankose esantis žinių šaltinis, vienintelis katalikų ginklas.

Turime stiprų savaitraštį „Mūsų Laikraštį“, turėkime ir stiprų dienraštį.

Užsiprenumeruokime!

Adresas: Kaunas, Duonelaičio 24. Kaina: metams — 50 lt., mėnesiui — 5 lt.

Šio numerio kaina 2 lt. 50 ct.